

VREME

Mitai Gorbacov na obisku v Litvi, ki se zavzema za odcepitev — papež Janez Pavel II. podprl Gorbacova glede priključitve sovjetskih republik in napovedal svoj obisk v SZ — v Romuniji ni miru pa tudi v NDR ne — na Madžarskem zapleti okoli kandidata za predsednika republike Pozsgaia — v sovjetski republiki Azerbajdžan so dogajanja vedno bolj podobna državljanski vojni. Na sliki: protestniki ob prihodu Gorbacova v Vilno, glavno mesto republike Litve.

Nova zveza (brez delovnega ljudstva)

Socialistična zveza delovnega ljudstva Slovenije, ki je od prejšnjega torka ni več, je zrasla iz Osvobodilne fronte slovenskega naroda in je prostovoljna demokracija zveza občanov kot nosilec neposredne socialistične demokracije; s svojim delovanjem se zavzema za uresničitev družbenoekonomskih in političnih ciljev ter odnosov, začrtanih v programih ZKJ, za dosledno uveljavljanje ustave SFRJ in SRS in načel statuta SZDL Jugoslavije. Ta definicija SZDL torej

ne velja več; organizacija se je postavila na lastne noge, z vsemi pridevki samostojne politične stranke, ki ji je »opozicija« dolga leta očitala, da je samo ena od figur v partijskem lutkovnem gledališču.

Nekoliko humorno se sicer sliši njeno novo ime: Socialistična zveza, brez dosedanjega dodatka

»Pomoz bog...«

Madžari so v vojski pregnali naziv tovariš; zamenjali so ga z izrazom, ki bi ga Slovenci lahko označili z vsem poznano tukaj kamerad. Pa naj jim bo, če mislijo, da so s tem vragu rep spulili. Tudi na Češkoslovaškem so pred dnevi odločili, da bodo v vojski zamenjali dosedanjega tovariša z gospodom. Pa naj jim bo, če...

V Novi Pazovi (pri nas seveda) je srbski pisatelj Vuk Drašković na ustanovitelnem sestanku za oblikovanje stranke srbske narodne obnove zahteval, da se v naši vojski priključijo ne pozdravlja več z »Drugovi vojinci zdravo!« ampak s »Pomoz bog junaci!«

Pa naj jim bo, bi lahko rekli, če Drašković v svojem govoru, ki mu je prirejalo kakšnih 700 ljudi, ne bi predvsem na Hrvače zlit toliko žvepla, da si ni mogoče predstavljati preveč mirnega izida te provokacije, pri čemer bi res lahko rekli — pomoz bog!

Slovenski politični pašniki

Hitro bo minilo petdeset let, odkar so s slovenske in tudi jugoslovanske politične scene zginile stranke, kmalu pa bo minilo dvainpetdeset let od zadnjih parlamentarnih volitev v stari Jugoslaviji (11. 12. 1938). Volivci na teh zadnjih parlamentarnih volitvah, na katerih so nastopale posamezne stranke, imajo danes že čez sedemdeset let. To je bila torej tudi za Slovence poslednja izkušnja iz obdobja strankarskega parlamentarizma.

ZA IN PROTI

Še korak nazaj, v obdobje nastanka prve Jugoslavije: Slovenci so dočakali SHS razdeljeni na ljudsko (klerikalno) in liberalno strankarsko privrženost in zelo redki so še Slovenci, ki imajo kakšno mladostniško izkušnjo iz tega obdobja.

V dveh desetletjih SHS oziroma Jugoslavije so nastajale, se združevale ali razdruževale številne stranke, slovenski politični pašnik pa sta v glavnem obvladovali dve struji: klerikalci in liberalci. Prvi so sicer imeli svoj narodni program, pa so jim drugi očitali, da se preveč vdninjajo Beogradu. Drugi so vedeli vse izvrstno pokritizirati, ko pa so prišli do oblasti, niso vedeli kaj bi z njo, ker nikoli niso imeli programa.

Iz takšnega političnega testa se je kadrovala pretežno tudi slovenska komunistična partija. Odkod naj bi se sicer, ko pa je bila slovenska delavska tradicija zelo skromna, pa še ta, kolikor je je bilo, je bila z eno nogo še vedno v bivši kmečki tradiciji.

Predvojno strankarstvo, ki se sicer ni moglo ponašati s preveliko mero politične kulture, je potem slovensko ljudstvo pripeljalo tudi v medvojno bratomorno klanje.

Opozicija prehiteva?

Združena petstrankarska koalicija pod imenom Demos je prejšnji teden predstavila svoje kandidate za predsednika in člane predsedstva Slovenije. Na tiskovni konferenci v prostorih Društva slovenskih pisateljev so povedali, da imajo posamezne stranke, združene v Demos, trenutno: Slovenska demokratska zveza 4000 članov, Socialdemokratska zveza Slovenije 3000, Slovenski krščanski demokrati 3000, Slovenska kmečka zveza 30.000 in Zveza zelenih Slovenije 3000 članov.

Kandidat opozicije za predsednika predsedstva SRS je dr. Jože Pučnik, predsednik Socialdemokratske zveze, za člane predsedstva pa so kandidirali Ivana Omana, dr. Dimitrija Rupla, dr. Dušana Pluta in Franca Miklavčiča.

Na vprašanje, ali se je pripravljen pred televizjskimi kamerami »spoprijeti« s protikandidatom, ki bo verjetno med Slovenci priljubljen Milan Kučan, je Jože Pučnik odgovoril pritrdilno.

»delovnega ljudstva«, kar zna biti predmet obravnavanja slovenske humoristične pa morda še bolj satirične pameti. Končno nič zato, saj smo tako Slovenci kot vsi Jugoslovani navajeni na vlogo poskusnega zajca: od LR smo prišli na SFRJ, v skoraj petinštiridesetih letih smo preživeli nešteto upravnih reform, od KLO-jev do malih občin do večjih občin, od manjših okrajev do večjih in potem nobenih. Čemu to naštevaje? Pač zato, ker je vse to na svoj način preživljala tudi prejšnja SZDL, sedaj Socialistična zveza, ki je včasih svoje članstvo nekako preštevale, uvedla članske legitimacije, pa jih potem spet opustila, ko pa je po nekakšni politični logiki postajalo vse bolj jasno, da je vsak državljan, ki ima volilno pravico, hkrati tudi član SZDL, iz katere ni bilo mogoče izstopiti.

Po torkovi republiški konferenci, ki so jo nekateri imenovali kar kongres, se bo morala nova zveza zelo truditi, da med delovnim ljudstvom dobi čim več soimšljenikov.

— M.

Nevarno prijateljstvo

Po vseh teh letih blodenj je za železno zaveso ostalo globoko hrepenenje po Evropi. Stari svet bi se rad ponovno zblizal. Še vedno je odprto v kakšni institucionalni obliki se bo to navezadnje zgodilo. Se naj Evropska skupnost, ki je zahodno in južnovevropska skupnost, preprosto postopoma širi proti vzhodu? Bi mogoč reformirani SEV postali partner bruseljski dvajstercer? Ali pa krmarimo proti Evropi, ki bo razdeljena na tri dele, kakor je bila nekoč Cezarjeva Galija: na zahodno Evropsko skupnost, na nevtralnno EFTA in na vzhodni SEV, vse pa bo prekrivala streha helmskega procesa? Odgovor na to vprašanje bo zorel le počasi. A če hočemo, da bo lahko zorel, Nemci ne smejo potiskati v ospredje svojega nacionalnega vprašanja. Tako se vprašuje in hkrati zaključuje zahodnonemški Die Zeit.

Iz sicer zelo kratke časovne razdalje po dogodkih v DR Nemčiji in po odmevih ter pobudah v ZR Nemčiji bi lahko zaključili, da je lahko takšno nenadno prijateljstvo tudi nevarno, predvsem zaradi zahodnonemškega govorjenja o združitvi obeh Nemčij.

Je že tako, da morata obe deželi, različni kot sta, preživeti vsaka zase v nekakšni »politični karanteni«. Kajti znaki, ki kažejo celo na morebitni izbruh državljanske vojne v NDR so preveč resno opozorilo tudi za ZRN.

PRIMERJAVE

Z denominacijo dinarja se spet lahko nekoliko (ampak previdno) primerjamo s cenovnimi razmerami, recimo leta 1939. Takrat je stal kilogram žebeljev 12 dinarjev, kilogram sladkorja 16, liter petroleja 6—7, srajca od 18 dinarjev naprej, velika zemlja dinar, liter vina v vinotoču 2,5—3,5 dinarja, v gostilni 8—10 dinarjev. Kilogram žice pa stal 7,80, guma za kolo 35, kilogram deteljinega semena 45, blago za moško obleko srednje kakovosti 135 dinarjev za meter in šivanje obleke 120 dinarjev. Za kolo je bilo treba odšteti 800 do 1000 dinarjev, za šivalni stroj znamke Neumann (Dresden) 2.200 dinarjev.

In kako je kmet prodajal svoje pridelke? Kilogram pšenice je stal dinar 60 do 80 par, 130-kilogramsko prase 160 dinarjev, svinje po 7 in biki po 4 dinarje za kilogram. Za natrgane (sortna)

Zadnja vest iz Češkoslovaške je, da se v sestavo te dežele ponuja Moravska kot tretja enota, kar postavlja na glavo (ali na noge) naziv te dežele. To spominja na nekakšno neuradno mnenje nekaterih v Srbiji, da naj bi nastala možnost, da imajo tudi druge republike v Jugoslaviji pokrajine, menda za to, da dve v Srbiji ne bi bili toliko sporni za tiste zunaj Srbije in za samo Srbijo.

Preživljanje lastne nezrelosti za razumevanje razvoja poteka na najrazličnejše načine pri nas in drugod, morda tudi s preveliko prilagodljivostjo trenutni politični modi. Letošnji »badnjake«, pravoslavni božič, so v Beogradu doživeli z množično veliko mašo na Trgu republike v središču glavnega mesta, ceremonijo, ki jo je prenašala beograjska televizija. Tako je bilo tudi naslednjega dne s cerkveno slovesnostjo s patriarhom Germanom na čelu. In to ob vesteh, da se je nekaj takega dogajalo tudi v pravoslavni Rusiji.

Če se spomnimo, koliko nestrpnosti je bilo tukaj ob božični čestitki slovenskim katoliškim vernikom pred leti in podobnim premikom, se nam zazdi, da živimo v nekakšnem evforičnem ekstremizmu, ki ga opravičuje demokratizacija vseh vrst, če pa to besedo razčlenimo: (demo)kracija, dobimo nenadoma vtis, da se ne dogaja nič bistvenega, saj nam je še vedno v podzavesti (biro)kracija.

Nekaj demonskega (najmanj ljudskega) je v tem, kajti v imenu demokracije se ponuja iz Nove Pazove, od tako imenovanega društva Sava, četniško zastavonoštvo, ki se zavzema za obnavljanje kraljevine Jugoslavije na podlagi istih dečkov, ki so vihrali po vseh mitingih z

(Demo)kratičnost

nacionalnimi znaki in so jih tukajšnja glasila branila kot obrobne dogodke »dogajanja ljudstva«. Da se je med njimi in z njimi pokazal Vuk Drašković, pisec zloglasnega romana Nož, katerega izjavo za švedsko televizijo je odkrila Jugoslaviji zagrebška televizija, ni nič nepričakovane.

Vuka Draškovića poznam iz časov aktivnega novinarstva, ko se je po študentskih demonstracijah 1968. leta pojavil kot novinar, ne vem že katerega lista, menda Borbe, pozneje pa je postal šef kabineta Mike Špiljka, ko je bil ta predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije. Veljal je torej za pravovernega komunisto v vrstah tako imenovanih perspektivnih kadrov, dokler se ni pojavil s svojim Nožem, ki ga očito ne jemlje dobesedno v sedanjih že kar prevratniških časih.

Zdi se mi, da živimo pod visom nezaježljivega množanja strasti, ki oživljajo dušo človeške preteklosti, saj se nam v sedanjost vse bolj ponujajo despoti vseh vrst kot odrešitev iz vsega, kar doživljamo. Menda se ni naključno pojavila princesa Jelisaveta Karadjordjević in ni slučajnega ni v tem, da se v Albanijo ponuja kralj Leka iz Južne Afrike, da se Romunom ponuja njihov nekdanji kralj, da na Madžarskem govorijo o Ottu Habsburškem in kdo ve kje še o kom...

V tem kontekstu so nič manj zloslutni ljubljanski škorpionci, ki jih je oznanila mladina, kakor smo zvedeli iz tukajšnjih sredstev obveščanja. Nekdajšnja neronska eksplozija demosa »dajte nam kruha in iger« je menda preplavila ves svet. Političnih iger je v izobilju, seveda ne brez gladiatorske vsebine. Ljudje, nezasišeni krvi, svoje zverske osnove človeka, nastalega iz živali, se morajo na neki način nasiliti, če ne z ljubeznijo, pa vsaj s sovraštvom? Nastajajo gladiatorske arene narodov, v imenu narodov, zaradi obljubljenih dežel, v imenu svobode vseh vrst, z nastajanjem novih oblasti in držav, ki so po teoriji prava (da ne govorimo o praksi) pravzaprav nasilje nad državljani...

Torej: iger (političnih) je preveč, kruha pa je premalo in vse manj, zato vsaj pri nas vzbujajo upanje vesti, da se je ta mesec v nekaterih krajih (menda v Sremski Mitrovici in še kje) kruh pocenil za en super dinar, črni pa še za več. Če to pomeni preobrat v našem vsakdanjiku, vsaj na podlagi odpisovanja močne inflacije iz cen, nas to najbrž lahko spodbudi k delu. Saj menda veste, da človek neha delati, čim začne govoriti. H govoritvenju pa so nas pripravljale tudi (ne samo) seje CK ZKJ, ki smo jih doživljali kot gladiatorske igre.

Saj smo vendar za več kruha in manj iger, ali ne? Cilj nam tudi ni več izčrpljujočega (dela), temveč večja (prava) cena dela zaradi več časa za počitek in sproščeno življenje.

Viktor Širec

globus

DUNAJ — Avstrijska ljudska stranka je bila gostitelj neformalnega srečanja predstavnikov zahodnih krščansko-demokratskih in sredinsko-konservativnih strank ter nekomunističnih strank in skupin iz vzhodnoevropskih držav ter slovenske opozicije. Predsednik hrvaške kmečke stranke Z. Čičak je prisotne na tem srečanju pozval naj protestirajo zaradi velikega števila političnih zapornikov v Jugoslaviji.

ŽENEVA — Kot je povedal predstavnik ZN, bo Romunija v prihodnjih treh mesecih nujno potrebovala najmanj 700 tisoč ton hrane. Sedanje zaloge zadostujejo le še za kakšen teden.

BUKAREŠTA — Čeprav nove romunske oblasti pozivajo Romune, naj ne obračunavajo s svojimi nasprotniki, so doslej uradno že registrirali 36 takšnih primerov pri čemer so bili trije ljudje ubiti.

PRAGA — Številq zaposlenih v aparatu KP Češkoslovaške so zmanjšali za preko 88 odstotkov. Iz partijskih komitejev in služb so odpustili okoli 8500 zaposlenih.

BONN — Lani je v ZR Nemčijo prišlo 720 tisoč tujcev. Kljub 360 tisoč novim delovnim mestom je v državi preko dva milijona za delo sposobnih ljudi brez dela. V zahodnonemškem gospodarstvu je trenutno zaposlenih okoli 28 milijonov ljudi, to pa je več kot kdaj prej.

DUNAJ — V Avstriji je slišati glasove, da naj bi se državljani, podobno kot pred nedavnim Švicarji, na referendumu izrekli kakšno armado si želijo.

ATENE — Iz Albanije je v Grčijo v zadnjih dveh letih pobegnilo 70 ljudi, od tega jih je bila po narodnosti polovica Grkov polovica pa Albanec. Iz Albanije prihajajo zadnje dni tudi novice o nemirih in o uvedbi izrednega stanja v državi.

ŽENEVA — Romunski Madžari, ki so v zadnjih dveh letih pobegnili na Madžarsko, se ne nameravajo vrniti. Visoki komisariat OZN za begunce bo moral za vzdrževanje teh beguncev dati dobra dva milijona dolarjev.

VZHODNI BERLIN — Lani je zbežalo v ZRN 343.834 Vzhodnih Nemcev, v dobrih štiridesetih letih pa je zbežalo na Zahod okrog 3,6 milijona prebivalcev DR Nemčije.

OSLO — Predstavnik Nobelovega instituta je izjavil, da je sovjetski voditelj M. Gorbacov ponovno predlagan za Nobelovo nagrado za mir. Prvič je bil predlagan leta 1988, ponovno lani.

Boj za oblast — ljudstvo naj malo počaka!

Otrok — slovensko večstrankarstvo — je bil spočet tam decembra lani, če izznamemo mladino, ki je bila nekoliko hitrejša. Socialistična zveza delovnega ljudstva Slovenije (zdaj Socialistična zveza) si je sama izbrala zadnji termin za skok, ki mu ljudska hudomušnost namenja »objeljenje ušes«, torej brezvezno opravilo po tistem, ko je jajčece že oplojeno.

Kako trenutno stoji ta boj za oblast? Ne na levem in ne na desnem krilu, nihče ne bi bil rad, saj bi pomenilo skrajno levo, nevarno, celo nekakšno stalinistično pozicijo, skrajno desno pa neprepeljljivo konservativnost v nasprotni smeri; vsi, kolikor jih je, se drenjajo okoli centra, se pravi, malo smo lahko levo, malce tudi desno, razen, najbolj spoznavno zelenih, ki pa so ideološko najmanj pobarvani.

V levem delu centra, »kjer se bodo za baje še zmeraj socialistično slovensko dušo potovali trije tekmeči so rdeče ali vsaj rožnate barve: partija, Školčeva ZSMS in Smoletovo—Zaključje socialisti. Vsakdo v tej triperesni deteljici misli, da pripada centralno mesto v tem prostoru njemu in tako so si hkrati nasprotniki in zavezniki, kot trdi v sobotni prilogi Dela Janko Lorenci, ki o koaliciji pove tudi tole: »Na drugi strani ločnice med rdeče-ro-

znatim in mavričnim (partija, ZSMS, SZ, op. ur.) političnim prostorom, ki hoče biti demokratičen... suvereno vlada Demos. Ta koalicija, zlasti po priključitvi kmetov in zelenih, pokriva izredno široko pahljačo ne samo političnih, ampak tudi »interesnih« interesov in usmeritev. Koalicija utegne največje težave doživeti šele po volitvah, ko bi se moral v njej po vsej logiki začeti interni boj zaradi različnih političnih usmeritev koalicijskih partnerjev in zaradi vedno bolečega vprašanja razdelitve oblastnih stolčkov, kolikor ji jih bo pač pripadlo. V vsakem primeru jih bo manj ko pretendentov.«

In tako tudi bo. Sedanje skupščine, izvoljene po znamenitem delegatskem sistemu so upehane... novo bo šele nastajalo, zato ni nič pretirana trditve, da gre sedaj najprej za oblast — ljudstvo pa, čeprav ne prvič — naj malo počaka.

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Razviti severozapad čakajo nove obremenitve, namerna zvezne vlade, da bo pregnala politiko iz finančne sfere pa v ušesih bankrotiranega jugovzhoda odmeva kot pogrebna koračnica.

(Delo — Ljubljana)

V jugoslovanskem sistemu odločajo o plačah delavski sveti. To je nekako tako, kot če bi lisico postavili za varuhinjo kokošnjaka.

(Washington Post — Washington)

Sedaj ni čas za šalo? Morda, toda, smo si zaslužili kaj boljšega?

(Danas — Zagreb)

Za Branislava Miloševića sploh ni pomembno za kakšen program gre. Zanj je važno le to, da bi propadel Marković.

(Oslobodenje, Titograd)

Tirani ne prihajajo sami pa tudi ne slučajno; ustvarja jih naše siromaštvo.

(Danas, Zagreb)

ODLOČENI ZA REFORMO

Dosledno izvajanje reformskih ukrepov je pogoj za doseg zastavljenih ciljev. Če bo vlada popustila posameznim težnjam, bo program padel. Nujno bo spodbujati izvoz. Sprajšljiva politika delitve osebnih dohodkov. Razbremenitev gospodarstva ne sme ostati parola. Srbska blokada ne bo ostala brez posledic.

Slovenski gospodarstveniki podpirajo Markovičev program, saj je le-ta osnova za racionalno, tržno in v svet usmerjeno gospodarstvo. To so na posvetu v Murški Soboti, ki ga je konec minulega tedna pripravila Medobčinska gospodarska zbornica za Pomurje in se ga je udeležil tudi predsednik slovenske zbornice Marko Bulc, poudarili tudi najodgovornejši predstavniki pomurskega gospodarstva. Ob tem, ko opozarjajo na nekatere pomanjkljivosti, ki jih bo gospodarstvo gotovo čutilo, pa pravijo, da so pripravljeni vztrajati pri izvajanju programa, vendar tudi vlada ne sme nikomur popustiti, saj bo sicer v celoti dobro zastavljen program propadel.

Tudi pomurski gospodarstveniki opozarjajo, da tečaj dinarja še ni povsem usklajen, kar bo lahko imelo negativne posledice v izvozu. Neskladja med domačimi in izvoznimi cenami bo zato potrebno reševati na ustrezne načine, pri čemer predlagajo ukini-

tev vvoznih taks, pa tudi druge oblike spodbujanja izvoza. Najtežji problem so v tem trenutku gotovo osebni dohodki. Reformo bomo izpeljali le, če bomo ljudi motivirali, da bodo več in produktivneje delali, vendar sedanja politika delitve osebnih dohodkov tega ne zagotavlja. Gospodarstvo pa je tudi še vedno preveč obremenjeno z najrazličnejšimi dajatvami in denar se odliva iz proizvodnih v neproizvodne dejavnosti, kar se kaže v slabi akumulativnosti gospodarstva. Medtem ko se nenehno zavzemamo za razbremenitev gospodarstva, je v praksi povsem nasprotno in gospodarstvu se nalagajo vedno večje obremenitve. Sicer smo ukinili vse pristojnosti pa skupaj z režijo prenesli na državne organe, kar ne zagotavlja nikakršne racionalizacije. V podjetjih se skušajo kar najbolj racionalno organizirati, v družbeni režiji, v družbenopolitičnih skupnostih pa ostaja vse po starem. Zato je potrebno začeti razmere spreminjati tudi tu, začevši v ob-

čini pa do republike in federacije, zahtevajo pomurski gospodarstveniki.

Eden od pogojev, če želimo, da bo reforma uspela, je tudi odprava srbske gospodarske blokade. V Gospodarski zbornici Slovenije so doslej zabeležili 284 prekinitev gospodarskih odnosov, kar ne bo ostalo brez večjih posledic v slovenskem gospodarstvu. Zato se ne smemo zavajati z iluzijami, da je ta blokada kratkoročna in se je potrebno usmerjati v iskanje novih tržišč, predvsem pa v še večji izvoz. Z izvozom v vrednosti 15,6 odstotka družbenega proizvoda je slovensko gospodarstvo resda na prvem mestu med jugoslovanskimi republikami, vendar še vedno močno zaostajamo za razvitimi državami, kjer izvoz presega polovico družbenega proizvoda. Prav v izvozu je torej še veliko novih možnosti in v podjetjih bodo to morali znati izkoristiti.

Ludvik Kovač

Zaenkrat le boj za proračunski denar

Prvo zasedanje zborov skupščine občine Gornja Radgona, ki je bilo v četrtek, 11. januarja 1990, se je končalo šele popoldne ob 14. uri. Nič žudnega, da sta se govorniški oder in mikrofoni skoraj segreli (toliko razpravljalcev se je namreč oglasilo), saj se je odločalo o pomembnih zadevah.

Gornjeradgonski so prav gotovo med najaktivnejšimi delegati občinskih skupščin, in to so dokazali spet na minulem skupnem zasedanju. Takoj na začetku sta temperaturo dvignila delegata z delegatskimi vprašanji in predlogi. Irena Petek-Ferenc je v imenu sindikalne delegacije predlagala, da občina zagotovi dodatni vir financiranja otroškega varstva iz proračuna (da se prispevki za vrtnice ne bi povečali do maksimalne možne meje 120 odstotkov). Zahtevala pa je tudi proučitev problematike zaposlenosti nezaposlenosti žensk na Vinogradniškem gospodarstvu Kapela. Menda redno delajo le 9 mesecev letno, 3 mesece pa so brezposelne. Tako morajo namesto 35 garati kar 45 tet. Jože Ivačič pa je predlagal, da se na dnevni red prihodnjega skupščinskega zasedanja vključi tudi problematika odlagališč smeti — odlagališče v Hraštu-Moti naj bi bilo začasno.

»Kje bi bili danes, če bi namesto tozdrov pred petnajstimi

leti ustanavljali podjetja,« se je vprašal podpredsednik izvršnega sveta Jože Farič, ko je bral uvodno pojasnilo k Informaciji o položaju na področju preoblikovanja ozdov in drugih gospodarskih subjektov na osnovi zakona o podjetjih. Postopek preustroja so v zakonskem roku izpeljali vsi ozdi razen Komunale, VG Kapele in Obrtne zadruge 14. oktober. Vsa bodo družbena ali sestavljena podjetja, eno pa mešano podjetje z udeležbo tujega kapitala. Do sedaj je registriranih 8 zasebnih podjetij, v postopku za pridobitev dovoljenja pa je kar 20 prostoj.

Predlog odloka o volitvah je podžgal še več razprave kot prejšnja tema, žal pa je v zvezi z letošnjimi volitvami še veliko nejasnosti. Odlok so sprejeli, delegate za družbeno-politični zbor pa bodo volili v treh volilnih enotah, sestavljenih po teritorialnem načelu.

Največ razprave in pripomb je bilo glede proračuna občine v letu 1990. Mnogi so menili, da proračun ni pripravljen dovolj natančno, še posebej zato, ker bodo odslaj iz iste blagajne dobivale denar tudi sisoške dejavnosti. »Ljudje hočejo vedeti, za kaj bo namenjen denar, ki ga odtegujejo od njihovih plač,« je menil Feliks Petek, predsednik Socialistične zveze in še dodal, da gornjeradgonski izvršni

svet s svojim neodgovornim odnosom do dogovorjenega financiranja Zavoda za časopisno in radijsko dejavnost otežuje delo pomurskih medijev. Tudi delegat Avtoradgona je povedal, da grozi velika nevarnost, da bodo določeni posamezniki odslej delili sredstva bolj po občutku in ne po resničnih potrebah. Za mladino in Socialistično zvezo pa je bilo seveda najpomembnejše, da si zagotovijo vir financiranja vsaj do volitev in za izvedbo le-teh.

Proračun je bil sprejet, vendar šele potem, ko so delegati sprejeli naslednje sklepe: do 30. aprila zagotovijo financiranje družbenopolitičnih organizacij (1/20 sredstev), višina sredstev za krajevne skupnosti se uskladi s sredstvi za DPO-je, IS SO Gornja Radgona pripravi do konca januarja analizo, kako zmanjšati višino prispevkov, ki jih morajo plačati starši za varstvo otrok, za delovanje občinske organizacije Rdečega križa bodo zagotovljena proračunska sredstva, prav tako pa se morajo uresničevati dogovori o financiranju Zavoda za časopisno in radijsko dejavnost.

Namesnik predsednika komiteja za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj pri izvršnem svetu je odslej Dušan Zagorac.

Bernarda B. Peček

Bolj staviti tudi na osebnosti

Na delovnem mestu v Murški Soboti govoril Geza Bačič — Socialistična zveza ima 4 prednosti — V ospredje mlade in prodorne

»Na letošnjih volitvah, kjer se obeta izredno pestra, zanimiva in napeta bitka za volilce, ima Socialistična zveza, pred katero je pomembna preizkušnja, vsaj štiri prednosti. Prva je gotovo dosedanja zasidranost med članstvom, saj je bila ves čas terenska organizacija. Poleg tega ima izkušnje in kadre, Socialistična zveza pa se je dokaj zgodaj začela odzivati na demokratične procese pozivanja z drugimi. Nazadnje ima tudi svojo politično legitimacijo, kar ni zanemarljivo. S temi besedami je podpredsednik RK Socialistične zveze Geza Bačič na delovnem posvetu predsednikov KK iz soboške občine označil priprave na spomladanske volitve. In kot je pripomnil, so volitve pravo merilo demokratičnosti vsake družbe, čemur je prilagojena tudi nova volilna zakonodaja. Pri tem je drugačna vloga Socialistične zveze, saj je izvajanje volitev prepuščeno državi oz. občinski volilnim komisijam, ne pa DPO; izjema je le lista kandidatov za DPZ.

Na posvetu so se zavzeli za dosledno izvedbo volilnih postopkov, pri čemer bo zelo pomembno pridobiti mlade, sposobne in prodorne kadre. Bolj bo treba staviti tudi na osebnosti — tudi zunaj občine — ki bodo pokazali pripravljenost vleči voz napredka, hkrati pa bodo nosilci strankinega programa. V Socialistični zvezi bodo ohranili kolektivno članstvo, zato včlanjevanje predstavnikov Kmečke zveze vanjo ni sporno. Ob sedanjem zbiranju članstva pa ne bi smeli pozabiti na vsebinska vprašanja, so opozorili v razpravi. Predvsem pa so odklonili možnost vsakršnega vmešavanja Kmečke zveze v gospodarstvo, kar naj bi upoštevali že pri kandidiranju politike v gospodarstvo, kar naj bi upoštevali že pri kandidiranju. Poudarili so, da bi bilo napak, če bi dobrega direktorja izvolili za slabega politika, ki mora biti prežet z organizacijskimi sposobnostmi. Vse to je treba upoštevati na bližnjih zborih občanov in pri podpisovanju kandidatur.

Milan Jerše

Slovenijo okrepiti materialno in duhovno

V SOBOTO ZVEČER (13. januarja) so v Gornji Radgoni ustanovili občinski odbor Slovenske demokratične zveze ter imenovali potrebne organe (izvršni in nadzorni odbor ter skupino, ki bo skrbela za izvedbo volitev).

Gornja Radgona je tako dobila prvo opozicijsko stranko (tj. izvajamo kmečko zvezo), ki bo pod okriljem Demosa konkurirala drugim. V soboto so zbrali šele 31 pristopnih izjav, vendar pa je več kot polovica udeležencev listke skrbno shranila — verjetno morajo še malo premisliti, kajti odločiti se za novo stranko, ni tako enostavno. Glede na polno dvorano delavske univerze, številna vprašanja in pogoste aplave za zbiranje članstva najverjetneje ne bo težko.

Sobotnega zбора sta se udeležila tudi predsednik SDZ za Pomurje Jože Urnkar in član predsedstva Slovenske demokratične zveze dr. Hubert Požarnik. Slednji je predstavljal program demokratov in dejal, da med zvezami strankami in velikih razlik, vendar so zato le-ta bistvene. Neprednostno jih je metati v isti koš in reči, da se vsi borijo le za oblast: eni so namreč že dolgo na oblasti, drugi pa so se pred kratkim vrnili iz zapora. V programu je dan poudarek demokraciji in pravilnemu razumevanju interesov vseh ljudi. Potrebno je okrepiti Slovenijo materialno, duhovno in kulturno, rešiti ljudi oklepov ideologije ter spodbuditi ustvarjalno zbiranje. Kar 1/3 Slovencev z velikim umskim in finančnim

kapitalom je v tujini, namesto njih pa smo vvozili delovno silo z juga — je med drugim dejal dr. Požarnik. V Evropo moramo priti kot slovenski narod, ki je suveren, ne pa prek Beograda, sicer pa je SDZ mnenja, da moramo najprej poskusiti s konfederacijo v okviru Jugoslavije, kajti za samostojnost je še vedno čas.

Gornjeradgončani so gostu iz Ljubljane (ki pa je kar tesno povezan s tem obmejnim mestom) postavljali kar precej vprašanj. Tako jih je na primer zanimalo, kaj meni SDZ o različnih vrstah lastnine, o sprostivni zemljiški maksimuma, kakšne so možnosti Demosa, da zmaga na volitvah (po sedanjih javnomnenjskih raziskavah kar velike), kako bodo sprejemali nove člane — nekdanje komuniste, kakšen je odnos do krščanskih demokratov, kakšen do občanov drugih narodnosti, kako je s strankarsko disciplino, kaj menijo o podjetništvu in zaščiti delavcev in podobno.

Že na prvem razširjenem sestanku je bilo torej očitno, kaj zanima (muči) občane Gornje Radgone. Verjetno bodo morali vodilni občinskega odbora SDZ dobro premisliti, kaj bodo vključili v svoj program in kaj bodo obljubljali.

Bernarda B. Peček

ZASEDANJE SKUPŠČINE OBČINE LENDAVA

Trije zbori s po 20 delegati

Medtem ko imajo zdaj zbori skupščine občine Lendava različno število delegatov, bodo imeli po aprilskih volitvah tako zbor krajevnih skupnosti kot zbor združenega dela in družbenopolitični zbor po 20 delegatskih mest. Tako je določeno z občinskim odlokom, sprejetim na skupščinskem zasedanju prejšnji četrtek. Takrat so delegati tudi določili (z drugim odlokom), da bodo imeli za zbor krajevnih skupnosti 18 volilnih enot, torej v vsaki krajevni skupnosti po eno, vendar bodo v KS Lendava in Turnišče (izvolili po dva delegata. Za zbor združenega dela pa bodo imeli (v posameznih podjetjih) 20 volilnih enot. Za volitve v družbenopolitični zbor bo v lendavski občini samo ena volilna enota. Predsednika občinske skupščine, za katerega pa se še niso odločili, ali bo funkcijo opravljal poklicno ali nepoklicno (odgovor na to vprašanje čaka tudi delegat, ki je prišel z besedo na dan na zadnjem zasedanju), pa bodo izvolili na zasedanju občinske skupščine, čeprav je kar nekaj delegatov predlagalo, naj bi ga volili neposredno, to je v posameznih volilnih enotah.

Na zasedanju skupščine občine Lendava so imenovali občinsko volilno komisijo, ki ji bo predsedoval Ferenc Hajos, in izvolili Bojana Misijo iz Lendave ter Borisa Štefanca iz Murske Sobote za sodnika temeljnega sodišča v Murški Soboti.

Š. S.

Za komuniste v državnih organih drugačna organiziranost

Na ponedeljkovi seji predsedstva OK ZKS v Murški Soboti so v skladu z zakonom o političnem združevanju sprejeli spremembe o organiziranosti ZK v soboški občini. Gre za 21 osnovnih organizacij s 328 člani v organih državne uprave, kjer naj bi v roku treh mesecev ukinili partijske organizacije. Člani vodstva občinske ZK so sprejeli predlog, da se komunisti v državi upravi evidenčno večje na občinski komite, čeprav dopuščajo tudi drugačno možnost. Dogovorili so se za sklic posveta s sekretarji teh OO ZKS, kjer bi se dokon-

čno zmenili o organizacijskih spremembah in vsebinskem vključevanju v predvolilne in volilne aktivnosti.

V nadaljevanju se je soglašalo s stališčem, po katerem naj OK ZKS sprejme sklep o ustanovitvi MS ZKS za Pomurje, do volitev — zdajšnji sekretar Bela Banfi ne namerava znova kandidirati ali podaljševati mandata — pa naj ga vodi eden od štirih sekretarjev predsedstva OK ZKS nepoklicno.

M. J.

Lidija Kosi

Soboški sindikat po novem

V soboški občini je več kot 20 tisoč članov sindikata, združenih v 129 osnovnih organizacijah. Okrog 89 odstotkov ali 81 odstotkov OO ZSS je razvrščenih v 10 sindikalnih dejavnosti. Iz sedanje organizacijske sheme je tudi razvidno, da je na občinski ravni 25 raznih organov, v katere je vključenih 358 sindikalnih aktivistov. Ker so bile marsikateri sindikalne aktivnosti v preteklosti preširoko zastavljene in niso povsem živle, so se zaradi spremenjene vloge sindikata odločili za novo obliko organiziranosti, ki naj bi sledila potrebam članstva.

Po novem bo najvišji organ še dalje skupščina občinskega sveta Zveze sindikatov, odpade pa konferenca kot oblika dela za obravnavo pomembnejših vprašanj. Sklepi se bo tudi število članov občinskega sindikalnega sveta od sedanjih 41 na 39. Prav tako ne bo svetov, ki jih bodo nadomestili odbori, njihovo število pa bo manjše kot prej. Za posamezne panoge bo v sindikatu podjetja odgovornih 20 članov, preostalih 17 pa bodo imenovali iz sindikatov dejavnosti. S tem želijo doseči večjo racionalizacijo in učinkovitost delovanja soboških sindikatov v novih razmerah.

Ob velikem številu članov in organizacij sindikata pa se v soboški občini tudi zavzemajo, da bi zadržali poklicni funkciji predsednika in sekretarja občinskega sveta Zveze sindikatov. Dokončno obliko nove organiziranosti bodo sprejeli na februarjski skupščini občinske sindikalne organizacije.

M. Jerše

OBVESTILO

Društvo vinogradnikov prekmurskih gor GORIČKO obvešča člane, da je občni zbor preložen na nedeljo, 28. januarja ob 9. uri.

ARCEOMURKA

GOZDNO IN LESNO GOSPODARSTVO
MURSKA SOBOTA, n.sol.o. in o.sol.o.

TOK GOZDARSTVO

OBVESTILO

Gozdno in lesno gospodarstvo Murska Sobota, ki gospodari z gozdovi v pomurskih občinah M. Sobota, Lendava in Ljutomer, obvešča vse lastnike zasebnih gozdov, da je kljub različnim govoricam v zvezi z razpravami o spremembi Zakona o gozdovih potrebno pred posekom obvezno odkazilo vseh dreves — tudi za drva.

Obvezno odkazilo vseh dreves s strani strokovne gozdarske službe, bo ostalo tudi v novem Zakonu o gozdovih. Zato se morajo vsi lastniki zasebnih gozdov, ki želijo sekati dreve, udeležiti organiziranega odkazila, ki je in bo objavljeno na običajen način. Vsi lastniki gozdov, ki so morebiti že posekali drevesa brez odkazila, se morajo čim prej, najkasneje pa v 1 mesecu, to je do 15. 02. 1990, javiti pri svojem delovodji (logarju) ali revirnem gozdarju in že izvršeni posek prijaviti. Na celotnem terenu bodo sproti kontrole poseka in bodo kršitelji Zakona o gozdovih (posek dreves brez odkazila), dani v postopek zaradi storjenega prekrška in v snistu zakona tudi kaznovani.

Gozdno in lesno gospodarstvo Murska Sobota želi in upa, da do tega ne bo prišlo. Zato še enkrat poziva vse lastnike zasebnih gozdov, da se udeležijo organiziranega odkazila, že izvršeni posek pa pravočasno prijavijo.

SOBOŠKA KOMUNALA PRERAŠČA V JAVNO PODJETJE

POD OKRILJEM OBČINSKEGA IZVRŠNEGA SVETA — 131 DELAVCEV PREVZEMA VEČJE OBVEZNOSTI — IZRAZITEJŠI VPLIV TRŽNIH ZAKONITOSTI

Podjetje Komunala v Murski Soboti, ki zaposluje 131 delavcev, je letos postalo javno podjetje, kar pomeni, da je poslej zaradi svojega širšega družbenega pomena pod okriljem občine oziroma njenega izvršnega sveta. Za opravljanje dejavnosti, kot so oskrba naselij z vodo, odvajanje odpadnih in padavinskih voda iz naselij, urejanje in vzdrževanje javnih parkov, nasadov, drevoredov, zelenic, sprehajališč, igrišč in drugih javnih površin, vzdrževanje čistoče, urejanje pokopališč in pogrebne dejavnosti ter oskrbe Murske Sobote s toplotno energijo se organizira posebna profitna enota kot del podjetja. Ta del podjetja ima poseben obračun rezultatov poslovanja. Soboška občina pa seveda odgovarja za obveznosti javnega podjetja Komunala neomejeno solidarno. Navedeno je tudi, da pokriva izgubo, ki nastane zaradi vpliva izvršnega sveta na cene storitev komunalnih dejavnosti, občina s kompenzacijami.

Vse to pa seveda ne pomeni, da so odpadle nekatere dosedanje obveznosti javnega podjetja Komunala v Murski Soboti. Prav nasprotno! Še dalje upravljajo 59 kilometrov vodovodnega omrežja in tri črpalnice v Krogu, Črnskih mejah in Fazaneriji. Letna

RUDI HORVAT — Direktor Komunale ne skriva zadovoljstva, da bo poslej nekatere zadeve lažje urejati v okviru javnega podjetja.

količina načrpane vode znaša 1,8 milijona kubičnih metrov, na vodovodu je 2335 priključkov, s pomočjo katerih se z vodo oskrbuje več kot 13 tisoč prebivalcev. Podjetje upravlja tudi 38 kilometrov kanalizacijskega omrežja in čistilno napravo, poleg tega pa čistijo številna vozišča, parkirišča, trge in pločnike. Ne gre preizeti, da vzdržujejo tudi večje površine cestniš in pločnikov v

Murski Soboti ter parke in zelene. Izračunali so, da letno odpeljejo blizu 53 tisoč kubičnih metrov odpadkov; od tega od gospodinjstev čez 21 tisoč kubičnih metrov. Podjetje Komunala pa oskrbuje še s toplotno energijo, saj upravlja 20 toplotnih kotlov in kotlovnico Lendavska, ki je priključena na plin. Iz nje segreva 2100 porabnikov, s toplo vodo 794 stanovanjskih enot. Poleg tega opravljajo investicijske posle za gradnjo komunalnih objektov in naprav, in sicer od tehničnega do finančnega nadzora, vključno s pridobitvijo vse potrebne dokumentacije in dovoljenj. Ukvarjajo pa se tudi s pogrebniško dejavnostjo.

Kot navaja direktor Komunale Rudi Horvat, je bila dosedanja organiziranost komunalnih organizacij združenega dela odsev prevelikega normativizma na vseh ravneh. »To se kaže tudi v tem, da je doslej prihajalo v komunalnem gospodarstvu do številnih organizacijskih sprememb, ki so bile odvisne od zakonskih predpisov in gospodarskih potreb. V tej zvezi sodi naše podjetje med komunalne organizacije, ki je izvajalo vse komunalne dejavnosti, opredeljene v zakonu in občinskem odloku. Izjema je le izvajanje primestnega javnega prometa in javne razsvetljave. Zato bomo v prihodnje opravljali te dejavnosti, kamor je treba pristeti še razna zemeljska in monterska dela, vzdrževanje letnega kopaljšča in mestne tržnice v skladu s tržnimi zakonitostmi, kar bo natančno opredeljeno s statutom podjetja. Pri tem je treba upoštevati načelo gospodarske in tehnične zaokroženosti dejavnosti,« dodaja Rudi Horvat.

V praksi to pomeni, da mora velikost in organizacija javnega podjetja Komunala omogočati izvajanje osnovne dejavnosti z obratovalno zanesljivostjo, ki ustreza dogovorjenemu standardu. Z drugimi besedami: izvajanje komunalne dejavnosti terja stalne ukrepe pri vzdrževanju in morebitnih okvarah. Zato je nujen določen krog strokovno usposobljenih ekip, ki bodo vsak trenutek pripravljene na posege in konkurenčne pri pridobivanju novih del.

Milan Jerše

—LENDAVA—

V Lendavi razmišljajo o vodooskrbi

Zdrava pitna voda je eden izmed najpomembnejših elementov za življenje ljudi in živali. Tega se v preteklosti nismo dovolj zavedali, šele analize vode v lanskem letu so pokazale, da v vodnih zajetjih v občini voda ni povsem neoporečna. V vodi je precej pesticidov in nitrátov, zato jo bo potrebno nenehno analizirati tudi v letošnjem letu.

Najprej bo potrebno urediti varnostne pasove ob vodnih zajetjih v krajevnih skupnostih. Teh varnostnih pasov skorajda ni, ali pa so le začasni, saj se v neposredni bližini zajetij še vedno škropi proti rastlinskim zajedalcem ali gnojijo z umetnimi gnojili. Nova skupščina bo morala sprejeti odlok o obveznih varnostnih pasovih. Lendavska občina potrebuje tudi analizo vseh vaških vodnjakov in sanacijo

opuščenih. Za trajno rešitev vodooskrbe za območje cele občine pa bo potrebna analiza podtalnice, tam kjer so ugotovljene zadostne količine vode. To nalogo bosta letos financirala občinska raziskovalna skupnost in komunalna skupnost. Na podlagi te analize bodo izdelali lokacijski načrt za izgradnjo novih črpališč, njihovo medsebojno povezavo ter priključitev obstoječega omrežja na nova črpaljšča. Med

pomembne naloge spada nedvomno tudi trajna prepoved izpuščanja vseh odpadnih voda v potok Črnec od Beltinec do izliva v potok Ledavo pri Lendavi. Omenjeni potok je še edini omejen vreden zaradi čistoče vode, ob njem pa so največja vodna zajetja (pri Gaberju), ki oskrbujejo z vodo Lendavo in vasi od Lendave do Benice.

Jani D.

Zdravila so

V prvotnarskih Markovičevih ukrepih so se znašle tudi farmacevtske tovarne in cene njihovih izdelkov, zato naj bi nekatere tovarne prenehale izdelovati določena zdravila in raj bi jih kupovali v tujini. To bi lahko imelo za posledico pomanjkanje zdravil.

Direktor pomurskih lekarn pa nam je pred dnevi povedal, da zaenkrat v negativnem smislu še ni čutili pomanjkanja nobene vrste zdravil. Ponovno pa je spomnil na njihov problem vzdrževanja zaloga. Te so namreč močno odvisne od poslovnih uspešnosti lekarniške organizacije in možnosti nakupa zdravila za zalogo. Pomurske lekarnice so na republiškem repu po tem, kolikšno ceno storitev dobijo priznane od zdravstvene skupnosti. Skrbijo jih, da tako imenovano »začetno stanje« prenašajo tudi v nov sistem organiziranja interesnih skupnosti.

nih

VOLILNA BITKA SE JE RAZVNELA

Potem ko je bil v začetku minulega tedna sprejet volilni zakon, si dogodki na tem pomembnem področju sledijo s tako naglico, da jih še komajda dohajamo. Z napovedanim bojem za oblast tako političnih organizacij kot raznih gibanj in zvez so se spomladanske splošne volitve v bistvu že začele. Povsod hitijo, da ne bi roka zamudili za predlaganje kandidator oziroma list kandidatov, ki traja do 7. februarja. Zato vedno bolj v ospredje svoje programe in kandidate postavljajo.

Zdaj je že povsem na dlani, da bodo spomladanske volitve v skupščine družbenopolitičnih skupnosti v treh delih. Za zbor občin in družbenopolitični zbor bodo 8. aprila. Takrat bomo volili tudi predsednika in člane predsedstva SR Slovenije. Volitve v zbor združenega dela pa bodo 12. aprila. 22. aprila bo drugi krog volitev v zbor občin republiške skupščine, ko se bomo odločali tudi o kandidatih, ki bodo v prvem krogu prejeli največ glasov. Ta dan naj bi bile še volitve delegatov za skupščino SFRJ.

Da se je volilna bitka zares razvnela, priča dejstvo, da je Demos, to je Združena opozicija Slovenije, že imenoval nekatere svoje kandidate na spomladanskih volitvah. Tako predlagajo za predsednika predsedstva SR

Slovenije Jožeta Pučnika, sicer predsednika Demosa in Socialdemokratske zveze. Za člane slovenskega predsedstva pa so predlagali predstavnike Kmečke zveze, Demokratske zveze, Zelenih in Krščanskih demokratov. Kot zagotavljajo, pa s tem nobena od omenjenih zvez ne bo izgubila svoje politične identitete, saj bodo nastopile samostojno na volitvah v družbenopolitični zbor slovenske skupščine. Demos je hkrati odprl za vse, ki sprejemajo temeljna demokratična in civilizacijska načela in se zavzemajo za vsestransko slovensko suverenost.

Po drugi strani pa je Socialistična zveza dokončno postala najširša družbenopolitična organizacija, ki bo na spomladanskih volitvah sodelovala samostojno s

svojimi kandidati. To pomeni, da bo tudi politična organizacija poslej delovala kot stranka. Za takšno prenovno se je odločila najširša baza, zato je seveda bistvenega pomena, kako obraniti in si pridobiti članstvo, kar je mogoče jasno razbrati iz volilnega programa Z demokracije in ustvarjalnostjo v boljše življenje. Socialistična zveza je odprla mnoge procese hitreje demokratizacije družbenih odnosov, zato je neupravičena sodba nekaterih, ki jo hočejo spraviti na »smetišče« zgodovine. Pri tem ne gre pozabiti, da so se pod »džetnikom« Socialistične zveze skrivali mnoge, novonastajajoče zveze in gibanja, ki so prerasla v resne nasprotnike na spomladanskih volitvah. Zato bi bilo napak, če bi prezrli, da je bila ravno Socialistična zveza pobudnica za uvajanje pluralizma strank. Kot samostojna politična organizacija pa si bo tudi v prihodnje prizadevala pridobiti kar najširši krog ljudi.

Ob vsem tem je treba pripomniti, da časa za predvolilne po-

stopke očitno ni na pretek. Prej obstaja bojazen, da bo zmanjkalo časa za ta pomembna opravila. V vsaki demokratični družbi veljajo določena volilna pravila. Pri nas smo — roko na srcu — še daleč od prave demokracije, a napake, ki jih bomo pri tem delali, lahko to pot samo podaljšajo. Nočemo biti skeptiki in iskati dejanske krivice za vse dosedanje slabosti, vendar bi želeli, da bi bilo pri izpeljavi volilnih postopkov čim manj nedorečenosti, nerodnosti, spodrsrljave in podobnega. Zavedamo se, da so predpisi marsikdaj nastajali v povsem drugačnem času od sedanjega, ko doživljamo popolne obrate. Če nič drugega, je padeł marsikateri tabu in je zdaj postala predstavitev kandidatov že nekaj nujnega in normalnega. Ob sedanjih volitvah stopajo na površje različni programi in kandidati, zato morajo volilna pravila slediti spremembam v pluralnem prostoru. Skratka — gre za nova pravila volilne igre, ki naj bi jih spomladanske volitve potrdile.

Milan JERŠE

STRAH PRED ZASEBNIM ZDRAVNIKOM?!

Zapisana beseda priča, da so bile ideje in razprave o zasebnem zdravniškem delu na slovenskem ozemlju že skoraj pred petimi leti. Kot kaže, pa je le prišel prvi čas, saj je republiški izvršni svet dal zeleno luč zasebnosti v družbenih dejavnostih, tudi v zdravstvu. Nanj so nekateri dolgo, drugi že predolgo čakali, sedaj pa je vprašanje, kako dolgo bodo morali še čakati do resnične zakonske možnosti. Napovedano je sicer, da naj bi že letos dobili slovenski zakon o zdravstvenem varstvu, ki bi tudi tej vladni odobritvi dal skelet, vendar pa smo pri napovedih, kdaj se bodo lahko odpirale zasebne zdravstvene ambulante, zelo zadržani. Vemo namreč za večletno pripravo omenjenega zakona, za nemotnost okrog njegove vsebine, in ker ga pripravljajo ljudje iz javnih institucij, ki jim je zasebno delo v zdravstvu drugi pol (možnost, da ga organizirajo po svojih potrebah in zamislih, ne da bi ogrozilo javni sistem), potencialna konkurenca. Misel, ne povezovati javno z zasebnim, osamiti zasebno, je potrdil tudi izvršni svet, ko je pristal na zasebno delo v zdravstvu edino s samoplačništvom uporabnikov.

Čas je torej zrel za osvetljevanje nekaterih dilem in vprašanj ob ponovnem uvajanju zasebnega dela v zdravstvu. Prvo vprašanje, bolj politične narave je, ali si bodo premožnejši lahko kupili boljše zdravstveno varstvo pri zasebnih zdravnikih, za revnejše pa bi še naprej ostalo javno zdravstvo. Do tega bo morda res lahko prišlo, predvsem ker je vlada postavila pogoj samoplačništva. Vendar ne kaže tiščati glave v pesek, ker vemo, da so si nekateri, sicer neformalno, a vendar, pridobivali boljše zdravstvene storitve. Vprašanje torej, ki predpostavlja, da bodo na pol zasebnštva odšli najboljše, tako pa za strokovnost in pravi odnos med bolnikom in zdravnikom cena ne bo odločilna.

Drugo vprašanje, ki še močno živi v podkožju je, ali zdravnik s svojim zasebnim delom ne bi preveč obogatel. Ta strah ima korenine v boljševizmu in je strah pred spet bogatim zdravnikom le za nekatere. Ta strah pred bogatimi pa ni za današnji čas, čas podjetništva, napredka,

oziranja po Evropi. Gotovo pa bi se tudi za to delo (če se je za mnoge druge) našel mehanizem nadzora, bolj kot to, pa bi neformalni nadzor opravljali bolniki sami, ki lahko dokaj dobro ocenijo, kaj za svoje plačilo tudi dobi.

Ce bomo imeli zasebno zdravstveno delo ob javnem, se postavlja vprašanje sodelovanja, ki bo nujno potrebno, predvsem med zasebnostjo in institucijami višje organiziranega zdravstva. Če bo temeljilo na strokovnosti, medsebojnem upoštevanju, bomo lahko dobili najboljše za človeka in njegovo zdravje. Če pa teh vezi ne bo in bo zasebno zdravstvo ostalo osamljeno in izolirano od javnega, potem ne bo moglo vzcveteti, kot bi ob zdravih odnosih sodelovanja in hkrati konkurence.

Številna so še vprašanja, ki jih bomo lahko osvetljevali ob pripravah zakona o zdravstvenem varstvu gotovo še skoraj leto dni. Morda pa se le motimo? Upajmo, da res.

Majda Horvat

Denarne pomoči šele konec meseca

Preoblikovanje interesnih skupnosti in prenos družbenih denarnih pomoči na republiko je za prejemnike te pomoči naredilo januar za zelo dolg mesec. Tako ali tako je težko preživeti z denarno pomočjo od meseca do meseca, pa vendar je nekako šlo,

saj so prejemniki dobivali denar redno in vedno med desetim in petnajstim v mesecu. Tokrat pa bo štirinajstodnevna zamuda in bo denar iz republike prišel v obdobje po petindvajsetem januarju.

mf

(GL)OSA

V PROGRAMU PRIŽIGANJE SVEČ

Morda se na prvi pogled zdi, da je vsakoletno obravnavanje poročila o skrbi za urejanje in vzdrževanje spomenikov, spominskih plošč in grobov borcev NOB odveč, dejansko pa je prav, da tisti, ki so za to POSEBEJ odgovorni, poročajo. Na žrtve pač ni mogoče pozabiti; odnos do njihovih pomnikov kaže tudi naš odnos do idej, za katere so se borili in padli. V lendavski občini za spominska znamenja primerno skrbijo osnovne šole, krajevne skupnosti, organizacije združenega dela, kulturna skupnost in drugi, denar pa zagotavlja tudi občinski proračun. Letos bodo med drugim obnovili napis na spominski plošči Ivana Čurčiča v Žižkih in še nekatere druge spominske plošče, ustrezno bodo vzdrževali grobove padlih, potem hišo narodnega heroja Stefana Kovača, zidnico Miška Kranjca, Trajberjevo zidnico, Čopekov mlini, muzej naprednega tiska v Veliki Polani in drugo. V program so tudi zapisali, da bodo dvakrat letno obiskali vsa spominska znamenja, položili vence in prižgali sveče. Ali ni to (zadnje) samoumevno in mora biti zapisano?

S. S.

Se Porabci zavedajo, da govorijo slovensko?

Porabje je dobilo svojega magistra! Katarina Hirnök je konec novembra lanskega leta na Filozofski fakulteti v Ljubljani uspešno končala podiplomski študij na smeri etnologije in se vrnila domov v Sakalovce oziroma na svoje delovno mesto v monoštrskem muzeju Avgust Pavel. Prav gotovo je dogodek pomemben za Slovence, ki žive ob Rabi. Se vedno je premalo »učenihi glav«, ki bi bile sposobne ocenjevati in razkrivati vse posebnosti ter značilnosti življenja porabskih Slovencev. In tako je stekla beseda o magistrski nalogi, o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti Slovencev na Madžarskem, o asimilaciji in še čem.

Magistrska naloga ima naslov: Poljedelsko sezonsko delo med porabskimi Slovenci v Železni županiji na Madžarskem v 19. in 20. stoletju. Zakaj ravno ta tema? »V veliki meri je name vplivalo dejstvo, da je bilo sezonsvo pereč problem Porabja in ne le Porabja, ampak tudi Madžarske in, lahko rečem, celotne Evrope.«

Naloga je nekako široko zastavljena, saj zajema tako 19. kot 20. stoletje. Najbrž se pojavljajo različne med posameznimi obdobji? »Seveda. Zato je tudi razdeljena nekako na tri dele: sezonsvo do prve svetovne vojne, med obema vojnoma in sezonsvo po letu 1945 — s posebnim poudarkom na zadnjih dveh desetletjih.«

Kaj bi bile najpomembnejše značilnosti vsakega od teh obdobji?

»Do prve svetovne vojne je bilo značilno, da so ljudje večinoma hodili na posestva predvsem zaradi košnje. Potem pa se je ta oblika spremenila. Ljudje so začeli hoditi na sezonsko delo, ne samo, da bi tam kosili, ampak so se ukvarjali tudi z drugimi poljskimi opravili. Tako so želi, potem ko so se spremenila gospodarstva in so se veleposestniki začeli ukvarjati s pridelovanjem sladkorne pese, koruze in krompirja, pa so začeli hoditi okopavati in pospravljati te pridelke.«

Za zadnje obdobje pa je značilno, da sloja, ki se v madžarsčini imenuje »summás«, ni več. Zato sem v nalogi tudi zapisala, da so bili do leta 1945 poljedelci sezonski delavci, kar je enakovredno izrazu summás, po letu 1945 pa gre za sezonce.

Po letu 1960 hodijo porabski Slovenci, pa tudi Madžari in Nemci iz Porabja, v določene zadruge, večinoma v Čespreg, v Dombóvár in Hrvatski židanj. Gre za obiranje jabolk, sliv in podobna dela.«

Najbrž je bilo več težav pri raziskovanju daljne preteklosti, saj za devetnajsto stoletje praktično ni osebnih pričevanj?

»Imela sem veliko težav, saj so pisni, predvsem arhivski viri pisani v madžarskem jeziku, in to v jeziku 19. stoletja. Tako sem imela veliko problemov pri iskanju pravih izrazov iz slovenske terminologije. Še zdaj nisem prepričana, da sem določene pojme res maksimalno pojasnila.«

Tudi raziskovanje sezonskega dela v preteklih letih najbrž ni minilo brez težav. So bili ljudje pripravljeni govoriti o svojih izkušnjah?

»Najprej sem jih obiskala na domu in jih anketirala ob vprašanju, ki sem ga sama sestavila. Potem sem se udeležila sezonskega dela in tako sama opazovala način dela ter tamkajšnje življenje. Moram povedati, da so bili ljudje na sezonskem delu precej zdržani. Najbrž so se bali, da bodo šefi zvedeli, če bi kaj kritizirali, saj tudi danes to delo ni idealno. Predvsem so pri se-

zonskem delu problemi s stanovanjem.

Po prihodu domov sem ljudi še enkrat anketirala. Takrat so bili res sproščeni, tako da sem dobila resnično pristne podatke.«

Če pa ocenjujem na splošno, mislim, da sami Porabci nismo izkoristili vseh možnosti. Gotovo se je tudi dogajalo, da iz Slovenije nismo dobili vedno toliko pomoči, kot bi je potrebovali — ali pa pomoč ni bila pravočasna.«

Če se zdaj nekako povrneva k Porabju. Dejstvo je, da je asimilacija velika. Vprašanje je, kako jo omiliti?

»Napisala sem študijo o asimilaciji Slovencev v Monoštru. Naj ob tem navedem le nekaj podatkov o jezikovnem položaju. Nekeč, ko Slovenci še niso dobro govorili madžarsko, so se jim Madžari posmehovali. Tako so starši začeli razmišljati: Ali ne bi bilo bolje, če otroke najprej naučimo madžarsko in šele nato slovensko. Tu so naredili veliko napako, saj je zdaj izredno malo primerov, da bi otrok v družini govoril oba jezika. Večina govori lepeš madžarsko kot marsikateri Madžar. Zato mislim, da bi morali začeti pri družini. Starši bi se morali zavedati, da je normalno, da otroke naučijo materinskega. Do sprememb pa bi moralo priti tudi v šolskem sistemu. Smešno je, da imajo v vrtcu slovensčino dvakrat tedensko po 20 minut. Tu bi morale delati vzgojiteljice Slovence, ki govorijo knjižno slovensčino, do neke mere narečje in, normalno, madžarsčino. To dvojezičnost bi morale uporabljati ves dan, ne le nekaj minut.«

Pot na sezonsko delo je bila pravzaprav pot s trebulom za kruhom. Najbrž porabska zemlja ni mogla prehraniti vseh lačnih ust?

»V Porabju so bile vedno velike družine, z osmimi, desetimi otroki. Ker je zemlja res slaba in razkosana na majhne dele, ni mogla prehraniti vseh. Potem je bila tu še praksa, ki velja še danes, da je zemljo podedoval najstarejši ali pa najmlajši otrok. Poleg tega do šestdesetih let ni bilo industrijskih obratov in ljudje so bili prisiljeni, da so iskali delo drugje.«

Danes najbrž ni več čisto tako in gre pri sezonskem delu predvsem za dodatni zaslužek?

»Ja, nekeč je bilo sezonsvo glavni vir preživljanja, danes pa predvsem dodatni. Z denarjem, ki ga zaslužijo v 14 dneh hočejo ljudje zvišati svoj življenjski standard.«

S to nalogo najbrž niso izčrpale vse teme, ki bi jih bilo treba v Porabju še obdelati. Tudi na področju etnologije je še veliko neraziskanega. Je tako?

»Res je. Zaenkrat je še vedno premalo zapisanega o Porabju. Obstajajo le raztreseni članki, tako v Ljudskem listu, Slovenskem koledarju in drugih madžarskih in nemadžarskih publikacijah. Veliko dela nas še čaka, če hočemo, da bomo porabske Slovence predstavili v celoti.«

Ob vsem tem pa najbrž ne bo šlo brez pomoči matičnega naroda. Sami ste zdaj veliko časa preživeli v Sloveniji, kako bi ocenili to pomoč doslej?

»Zdaj, ko sem bila v Ljubljani, sem do neke mere čutila to pomoč. Velika zahvala gre predvsem profesorju Vilku Novaku, ki je po mojem mnenju edini v Sloveniji, ki stoddostno obvlada stvari na Madžarskem, tako etnološko kot jezikovno. Njemu sem zares hvaležna, saj mi je

ogromno pomagal. Tudi na fakulteti so mi maksimalno pomagali.

Če pa ocenjujem na splošno, mislim, da sami Porabci nismo izkoristili vseh možnosti. Gotovo se je tudi dogajalo, da iz Slovenije nismo dobili vedno toliko pomoči, kot bi je potrebovali — ali pa pomoč ni bila pravočasna.«

Če se zdaj nekako povrneva k Porabju. Dejstvo je, da je asimilacija velika. Vprašanje je, kako jo omiliti?

»Napisala sem študijo o asimilaciji Slovencev v Monoštru. Naj ob tem navedem le nekaj podatkov o jezikovnem položaju. Nekeč, ko Slovenci še niso dobro govorili madžarsko, so se jim Madžari posmehovali. Tako so starši začeli razmišljati: Ali ne bi bilo bolje, če otroke najprej naučimo madžarsko in šele nato slovensko. Tu so naredili veliko napako, saj je zdaj izredno malo primerov, da bi otrok v družini govoril oba jezika. Večina govori lepeš madžarsko kot marsikateri Madžar. Zato mislim, da bi morali začeti pri družini. Starši bi se morali zavedati, da je normalno, da otroke naučijo materinskega. Do sprememb pa bi moralo priti tudi v šolskem sistemu. Smešno je, da imajo v vrtcu slovensčino dvakrat tedensko po 20 minut. Tu bi morale delati vzgojiteljice Slovence, ki govorijo knjižno slovensčino, do neke mere narečje in, normalno, madžarsčino. To dvojezičnost bi morale uporabljati ves dan, ne le nekaj minut.«

Eden od problemov se mi zdi tudi odnos oziroma razlika med knjižno slovensčino in narečjem. Večkrat sem opazila, da jemljejo Porabci slovensčino kot neki tuj jezik ...

»Mislim, da se večina porabskih Slovencev sploh ne zaveda, da govorijo slovensko, ampak mislijo, da govorijo neki drug jezik. Ne vedo, da je porabsčina kot narečje del slovenskega jezika. Dopovedati bi jim morali, da govorimo isti jezik.«

Vemo, da je porabsčina neka-ko arhaičen jezik. Menim, da bi morali narediti podobno kot v Prekmurju, kjer se ljudje pogovarjajo v narečju. Tiste izraze, ki jih narečje nima, pa bi nadomestili s knjižno slovensčino. Ljudi bi morali naučiti, da ne bi več govorili »iden na tanač«, ampak »iden na občino«. Potem ne bi prišlo do tega, da je v enem stavku pet besed, od katerih povemo dve v narečju in tri v madžarsčini.«

Po nekaj letih bivanja v Sloveniji se je torej potrebno vrniti na Madžarsko. In ta Madžarska je v zadnjem obdobju doživela veliko sprememb. Kako bi jih lahko ocenili?

»Več svobode je prav gotovo. Toda ljudje so še vedno nezaupljivi, saj je prišla sprememba nenadoma in se morajo nanjo še navaditi. Ob tem pa ostaja še nekaj strah, da se bo spet vse obrnilo. Posebno starejša generacija se boji, saj so marsikaj preživeli. Kar so nekeč obojali, danes hvalijo — in tako je za ljudi, ki ne berejo časopisov ali gledajo dnevnika, vse preveč zmedeno.«

Ob vsem tem pa bi najbrž lahko rekli, da večine ljudi pravzaprav politika ne zanima. Predvsem bi radi dobro zaslužili oziroma živeli življenje, vredno človeka ...

Menda še to. Ljudje zaenkrat ne čutijo še toliko pozitivnih kot negativnih sprememb. Navaden človek razmišlja: Do zdaj sem dobro jedel. Lahko sem kupil to in ono. Tega danes ni več. Neke-ko živi slabše kot pred leti. Ljudje gledajo predvsem na to, kakšno je njihovo življenje, in šele potem razmišljajo o drugih stvarih.«

Silva Eöry

ALI PRIHAJA TUDI V POMURJE?

Pogled v zgodovino nam pove, da čas nikoli ni bil povsem last človeka, njegove volje in odločitve. Vedno je bil nekdo, ki si ga je prilastil ter s tem del človeka, saj mu je tako določal njegovo ravnanje in način življenja. Skozi obdobja se je lastništvo nad časom predajalo in za evropskega človeka je bilo obdobje, ko mu je cerkveni zvon meril čas ter ga opominjal na njegovo dolžnost do boga in dela. Čeprav je bil vse leto na isti način, pa se je vendar po nepisanem pravilu točno vedelo, da odzvanja in opominja na povezanost z naravo, letnimi časi.

Z industrializacijo si je pridobila moč nad časom človeka industrija in cerkveni zvon je za delavski razred zamenjala tovarniška sirena. Ta je z določanjem delovnega časa, ki je bil postavljen v funkcijo produkcije in ustvarjanja, spreminila in določala način življenja delavca in ga povsem odtrgala od narave in z njo povezanega dela.

Evropa je hitela skozi zgodovino z razvojno močjo, ki je preostali svet ni premogel, prehajala je iz obdobja v obdobje in ob tem se je spreminjal tudi delovni čas, ki je vedno ostal v funkciji profita, ustvarjanja, napredka. Postavila si je čas, ki ga mi v želji, priključiti in približati se hiteči Evropi, imenujemo evropski delovni čas. A če že zremo v Evropo in vidimo evropski delovni čas v vlogi večjega ustvarjanja, moramo vedeti, da je Evropa spet nekaj korakov pred nami, saj ob delovnem času in stopnji razvitenosti postavlja delavca pred delo.

Vodilno geslo našega gospodarstva je (bilo) iz dela, ob delu, za delo, preplavilo nas je v sedemdesetih letih in nas privelo v zaostali narod. Delo kot princip smo sprejemali kot najnaprednejše, medtem ko je v razvitem svetu to že tonilo v zgodovino. Povečevanje dela je postavilo v senco človeka, delavca, ki je svoje delo zasovražil in ga jemal kot nujno zlo preživetja.

Evropska težnja pa je postaviti delavca pred delo, delo kot način življenja pa bi se spremenilo v stil življenja, seveda upoštevaje produkcijo (visoko ustvarjalnost in inovativnost) ter ekonomijo.

Evropski delovni čas je torej razvojnaja nuja in korak, ki ga bo moralo narediti tudi naše gospodarstvo in ga z negotovostjo že uvajajo redke organizacije naše ožje domovine. Ob tem pa ne moremo mimo vprašanja dozorelosti za tak korak, kajti drugačno postavljanje delovnega časa ali (iz)koriščenja delavca na delovnem mestu (morda bolj »človeško« zaradi razporeditve delovnih obremenitev) pomeni tudi udarec neformalnemu (plačanemu in neplačanemu) delu, družinskim mešanim kmetijam in postavlja na glavo ritem življenja, delovanja javnih služb in spreminja življenje posameznika in družine.

Kako močan bo udarec ob evropskem delovnem času za neformalno delo v Sloveniji, lahko sklepamo po tem, če prikažemo, kaj tako delo pomeni za ljudi in družine.

V letu 1984 je slaba četrtnina Slovencev sama gradila hišo ali stanovanje, za gospodinjstva dela skoraj petinšestdeset odstotkov anketiranih nameni na dan vsaj eno uro dela, z vrtičkarstvom se jih ukvarja dobra polovica in z delom na kmetiji nekaj manj kot dvajset odstotkov vprašanih. Podatka, koliko ljudi opravlja neformalno plačano delo, seveda skoraj ni mogoče dobiti. A gotovo je eno, da ima tako delo v nasprotju s formalnim delom svojo ceno in pomeni skupaj z neplačanim domačim delom boljše življenje vse družine.

A če vzamemo pod drobnogled neformalno delo med spoloma, je jasno naslednje: neplačano delo opravljajo predvsem ženske, plačano pa moški. Ta delitev je tako ostra, kot je bila delitev na gospodinje in zaposlene moške, ki so služili denar za preživetje družine. Ta delitev se ohranja, čeprav je med zaposlenimi skoraj toliko žensk kot moških.

Če bo evropski delovni čas tudi obračun z neformalnim plačanim delom, pa neplačano gospodinjstvo delo še vedno bo (bo moralo biti), morda še v večjem obsegu, ker bo moralo nadomestiti del tistega, kar je prispevalo k družini plačano

neformalno delo. Na pleča žene, matere se bo naložilo še večje breme. V sedanjih razmerah podcenjenega dela bo žena morala vztrajati pri obeh delih, a če bo in ko bo mož zaslužil dovolj za dobro življenje družine, se bo pogostejše vračala k družini ter spet prevzela vlogo varuhinje družinskega ognjišča, delno seveda tudi zaradi lastne razbremenitve.

Nekateri v tem ne vidijo nič slabega, saj bo mati kot močna figura v družini lahko spet postavila trdne vezi med družinskimi člani, ki jih načenjata civilizacijska ihta in tudi evropsko postavljen delovni čas.

Teoretično razpravljanje je seveda lahko le teoretično, zato ob koncu pogledimo na naš urarno-urbani pomurski svet skozi prizmo evropskega delovnega časa.

Prva in na hitro postavljena ugotovitev je, da se na sedanji stopnji razvitenosti gospodarstva in tako močni, skoraj bolni vezanosti na zemljo Pomurcu evropski delovni čas ne prilega.

Množica delavcev je v izmenskem delovnem času in na manj zahtevnih delovnih mestih, kar izključuje evropsko postavljen delovni čas. Zato, da bi bolje živeli, delajo na kmetijah. Manj zahtevno fizično delo, ki prevladuje v našem gospodarstvu, še dolgo ne bo tako dobro plačano, da bi izključevalo potrebo po dopolnilnem delu in zaslužku. V tistih redkih, številnih malih organizacijah, kjer je višja zahtevnostna stopnja dela, pa bi z uvedbo evropskega delovnega časa postali oteženi in samo zanje in zaradi njih se ne bi spreminjal sistem javnih služb. So pa še nekatere javne službe, ki bi se s spremembo svojega delovnega časa bolj približale potrebi delavca, da bi opravke lahko uredil po delovnem času.

Evropski delovni čas torej vsebuje toliko vzporednic in napetosti, ki se prepletajo, da se je nemogoče kar tako izreči za evropski delovni čas ali proti njemu.

Majda Horvat

(Prihodnjič: Kako odmeva evropski delovni čas v Pomurju)

ZA OHRANITEV OTROŠKEGA DOMA

Poleg imenovanja organov za delovanje na področju otroškega varstva v prehodnem obdobju je bila zadnja skupščina te skupnosti v znamenju vsebinske obravnave programa dela otroškega varstva Murska Sobota za naslednje leto. Tudi v njem bodo v ospredju varstvo matere in novorojenca, predšolska vzgoja in varstvo otrok ter družbene pomoči otrokom. S tem da bo program skupnih nalog po načelu vzajemnosti oziroma solidarnosti odslej izvajan na republiški ravni, v pristojnosti občin pa ostaja zagotovljeni in dopolnjeni pro-

gram vzgojno-varstvenih dejavnosti.

Pri slednjem je bila dobrodošla razprava o usodi otroškega doma Dane Šumenjak v Baški, kjer letujejo tako predšolski otroci kot imajo šolo v naravi tudi šoloobvezni otroci. Ker sta vzgoja in izobraževanje kontinuiran proces, dom na otoku Krku pa je namenjen za poletni oddih vseh pomurskih otrok, bi se zanj morali zavzeti v vseh štirih občinah, pa tudi na obeh skupnostih (poleg skupnosti otroškega varstva tudi na izobraževalni) in se dogovoriti o upravljalcu.

To je Center za socialno delo, po-

sebne pristojnosti ima svet otroškega doma, sestavljen iz organizatorjev letovanja, ni pa še povsem jasno, kdo bo v prihodnje kril stroške organizacije in pedagoškega vodenja. Zato so bila nekatera razmišljanja o prodaji doma, kar bi pomenilo za socialno ogrožene otroke iz družin, ki ne hodi-jo na morje, konec letovanja. Izguba doma pa škodo, čeprav so bili prigrorovi tako na higienske razmere (svoje-čas zaradi pomanjkanja sanitarij) ob zadnjem letovanju pa na to, da so do-bili otroci premalo hrane. Tudi v zve-zi z mednarodno izmenjavo otrok so bila upravičena vprašanja z izhodiš-čem, da najprej zadostimo potrebe svojih otrok, poziv skupščine pa je delegatski »da« za ohranitev otroške-ga doma na morju.

B. Bavčar

Okusi so različni, zato smo oblikovali pester

PROGRAM STOLOV, MIZ IN KOTNIH KLOPI.

Izbirate lahko med domačim in izvoznim programom po proizvodnih cenah TUDI

DO 40 % ceneje

Z možnostjo OBROČNEGA ODPLAČEVANJA.

Z našim proizvodnim programom oprem-ljamo tudi gostinske lokale in druge ob-jekte.

Obiščite nas v Ljutomeru na Kolodvorski 3 vsak de-lavnik od 6. do 14. ure, v četrtek do 16. ure.

MURALES, Tovarna masivnega pohištva, p.o., 69240 LJUTOMER, Kolodvorska 3, telefon: (069) 81 301.

PRIPOROČAMO VAM

UGODEN NAKUP

vseh vrst pijač!

TRGOVINA REHAR, Moravske Toplice Dolga ulica 107 Tel.: (069) 48 534

Odperto vsak dan od 8. do 19. ure, tudi ob nedeljah in praznikih.

Trgovina Rehar je prispevala košaro s pijačami za bralca Vestnika, ki sodeluje v kvizu 10 sekund.

VEČ ODGOVORNOSTI

Novoletni paket reformskih ukrepov zvezne vlade še vedno odmeva med gospodarstveniki. Medtem ko ga v osnovi vsi podpirajo, saj daje dobro osnovo za izhod iz težavnega položaja, pa se še vedno zatika, ko ga je potrebno speljati v praksi. Težko se je odreči starih navad in tako mnogi še naprej delajo po starem. S starih dinarjem naj bi pokopali tudi inflacijo, z zamrznitvijo osebnih dohodkov vlada želi vzpostaviti delovanje tržišča, vendar praksa še vedno kaže drugače. V zadnjih dneh smo bili resda priče nekaterim pocenitvam, so pa to prej bele vrane kot prve lastovke. Mnogi o pocenitvah morejo niti slišati, še več pa je takih, ki še naprej podražujejo svoje izdelke. Je pač tako, da je pri nas slabo delo še vedno možno vgraditi v cene, potrošniki pa po vsem tem ostajajo nemočni. Posebej velja to za proizvode, ki so nujni, pa jih druge ni moč dobiti. Zvezna vlada napoveduje, da bo zaradi zmanjšanja kupne moči padlo povpraševanje, vendar proizvajalci in trgovci se spet znajdejo po svoje. Zdaj ponujajo nakupe na posojilo ali obročno odplačevanje in nekaj časa bo prodaja spet tekla.

Kaj je po vsem tem s tisto Markovičevco trditvijo, ko je na srečanju s slovenskimi gospodarstveniki na Brdu dokazoval, da so cene prenapihnjene in da imajo podjetja vsaj 50 odstotkov rezerv? Nove cene so v podjetjih določali v decembru in vanje so vgradili tudi pričakovano inflacijo, zdaj, ko inflacije ni, pa tega morejo popraviti. Gotovo so se tako obnašali tudi slovenski mli-

narji in peki, saj sicer ne bi prišlo do posredovanja republiškega izvršnega sveta. Ta jim je dokazal, da so cene previsoke in jim je zato tudi naročil, da jih znižajo. To je med mlinarji in peki sicer sprožilo val negodovanja, vendar dokazi so neizpodbitni in s tem so se morali sprijazniti. Tudi pripombe, češ, kakšno tržno gospodarstvo je to, ko pa se država še vedno vmešava v njihove posle,

v tem primeru niso povsem sprejemljive. Osnovni prehrabeni izdelki se povsod obravnavajo nekoliko drugače, zanje nikjer ne veljajo zakonitosti ponudbe in povpraševanja in zato ne morejo veljati tudi pri nas.

Je po vsem tem še pričakovati kakšne pocenitve prehrabnih izdelkov? Delno lahko k temu prispevajo blagovne rezerve, ki so že dale na tržišče nekatere proizvode. Od 15 tisoč ton sladkorja iz blagovnih rezerv ga je polovica že v trgovinah, preostale količine pa bodo dobavili do 20. januarja. Ta sladkor prodajajo po ceni 9,5 dinarja za kilogram, cenejšje pa je tudi olje iz teh rezerv. Napovedujejo pa, da se bo na tržišču že kmalu pojavil tudi riž, njegova cena pa bo od 20 do 21 dinarjev za kilogram. Vendar so vse to le drobni in osamljeni primeri, ki ne bodo reformirali gospodarstva. Reforma bo uspela le, če se bomo začeli vsi drugače in odgovorno obnašati.

L. Kovač

Maribor je največje tržišče Pomurke

Maribor in Pomurka sta povezana že več desetletij. V tem mestu so si Pomurke mesnice že v stari Jugoslaviji ustvarile sloves, ki se je ohranil do današnjih dni.

Pomurka je ves čas v Mariboru utrjevala svoj položaj. V času reorganizacij, pred dvajsetimi leti, so se Pomurki priključila nekatera podjetja, ki so imela mesnice. Kot je povedal direktor komercialnega sektorja, dipl. ek. Milan Koren, je Pomurka z vlaganji in priključitvami v Mariboru pridobila precej prodajnega prostora, tako da je tačas Maribor prodajno tržišče, kjer je največ prodajal Pomurke.

V PE Maribor dela več kot 100 delavcev. V letu 1989 so na širšem območju Maribora prodali največ mesa in mesnih izdelkov, vendar količin niso hoteli izdati, češ da so poslovna skrivnost.

Pomurka je v zadnjih letih veliko vlagala v obnovo in gradnjo novih prodajal. Novembra lani so odprli prenovljeno mesnico na Glavnem trgu. V tem trenutku je to njihova najbolj opremljena in najlepša mesnica.

Milan Koren pravi: »V Pomurki smo ob vseh spremembah vztrajali pri temeljnih ciljih. Želeli smo in še želimo biti prvi v svoji stroki. Želimo biti dober poslovni partner vsem, ki poslujejo z nami. Smo in želimo biti sodebni v ponudbi, upoštevati stališče in predloge kupcev in biti sprejemljivi za kritične ocene in pripombe okolja na naše delo.«

V Pomurki torej upajo, da bo v prenovljenem lokalu vsak, ki bo vanj vstopil, našel nekaj za

svoj okus in za svoje potrebe.

Sodobna ponudba svežega mesa vseh vrst neposredno in v nalašč za tako ponudbo skonstruiranih hladilnih vitrinah namreč omogoča individualno odločitev pred nakupom.

Preurejena prodajalna v središču Maribora ima tudi delikatesni oddelek, v katerem so kupcem na voljo izdelki delikatesnega programa Pomurke, na izbiro pa so tudi izdelki drugih izdelovalcev.

V sosednjem prostoru so uredili manjši lokal za hitro pripravljanje jedi. Z obnovo lokala so pridobili nove prostore za name-

ne, ki jih doslej v teh prostorih niso mogli uresničevati.

Hladilne komore z različnimi toplotnimi režimi bodo omogočale, da bodo kupcem lahko vedno ponudili meso in mesnine neoporečne kakovosti.

Pomurka je v obnovo vložila 32 milijard dinarjev. Obnovljeni objekt na Glavnem trgu je le ena od naložb, s katerimi želijo v Pomurki povečati prodajo na mariborskem tržišču. Druga, ki je tudi v sklepnih etapah, je tudi ureditev prodajalne na avtobusni postaji. Pripravljajo pa tudi nove načrte.

Vsem, ki kupujejo v mesnici na Glavnem trgu, tistim, ki dobivajo blago iz drugih skladišč in mesnic v Mariboru, in tistim, ki jih oskrbujejo ambulantno v Ma-

riboru in na širšem območju Koroške, Celja, Velenja, Rogaške Slatine, Slovenskih Konjic in Slovenske Bistrice, smo ponudili sodobno obliko sodelovanja.

Boris Hegeduš

Gnojenje vinske trte

Meliorativno (založno) gnojenje

Koreninski sistem vinske trte je razvit v globljih plasteh tal, kjer je preskrba z mineralnimi gnojili otežkočena. Vinska trta je večletna rastlina, ki raste vrsto let na enem mestu, zato ji moramo zagotoviti ugodne razmere za rast in rodnost v celotnem življenjskem obdobju. Trta potrebuje za normalen razvoj in kakovosten pridelek največ fosforja in kalija. Prav ta gnojila pa so v tleh slabo pomešana. Tako se fosfor in kalij, ki smo ju potrosili samo po površini, letno pomakneta v tla za 1–2 cm. Še tako velike količine teh hranil ne bodo dale želenih rezultatov, če jih bomo potrosili samo po površini. Edinstvena priložnost, da spravimo fosforja in kalijeva gnojila v območje kasnejših korenin, je pri obnovi oziroma rigolanju zemljišča za vinograd. Izkušnje kažejo, da je najučinkovitejša trosenje gnojil neposredno pri rigolanju na odprto brazdo. Skrbeti moramo, da bodo gnojila enakomerno razporejena v koreninski plasti. Poznejše gnojenje za zalogo je možno z različnimi globinskimi dozatorji in podrahljači, vendar je tako vnašanje gnojil dosti dražje in neenakomerno. Pri obnovi vinograda potrosimo celotno količino gnojil pred rigolanjem, medtem ko sadjarstvu 2/3 pred rigolanjem in 1/3 po njem. V nadaljevanju si pogledimo, kako izračunamo količino gnojil, potrebno za založno gnojenje. Količina gnojil za založno gnojenje se ravna po tem, koliko je že v tleh fosforja in kalija. Ta podatek pa dobimo na podlagi kemične analize tal.

Primer:

Analiza izkazuje naslednje vrednosti: 1. globina 0–20 cm, vsebnost P₂O₅ je 5 mg/100 g tal, vsebnost K₂O 10 mg/100 g tal.

2. globina 20–40 cm, vsebnost P₂O₅ 1 mg/100 g tal, vsebnost K₂O 5 mg/100 g tal. Najprej si izračunamo povprečje za oba podatka. Če pa smo jemali vzorce iz več globin, pa za vse. V našem primeru imamo vrednost za P₂O₅ $5 + 1 / 2 = 3$ mg/100 g tal, za K₂O $10 + 5 / 2 = 7,5$ mg/100 g tal. Obe vrednosti spadata med slabo (A) zalozena tla s fosforjem in kalijem, naš cilj pa je, da oskrbimo tla do vrednosti B–C. To je za P₂O₅ 15–30 mg/100 g tal in za K₂O 20–40 mg/100 g tal.

Poglejmo izračun za naš primer:

tla naj bi vsebovala	20 mg P ₂ O ₅
v našem primeru po analizi	3 mg P ₂ O ₅
razlika	17 mg P ₂ O ₅

Za dvig P₂O₅ za 1 mg potrebujemo 30 kg čistih fosfornih gnojil na ha. V našem primeru je to $17 \times 30 = 510$ kg. Če gnojimo z enostavnim gnojilom (n.pr. superfosfat), delimo izračunano vrednost z 2 gnojila, ki ga bomo uporabili (za superfosfat je to 16 %). Dobimo stote gnojila na ha ($510 / 16 = 32$). To pomeni, da moramo potrositi 3200 kg superfosfata na ha. Za izračun kalijevih gnojil pa postopamo takole:

tla naj bi vsebovala	40 mg K ₂ O
v našem primeru po analizi	7,5 mg K ₂ O
razlika	32,5 mg K ₂ O

Za dvig K₂O za 1 mg potrebujemo 20 kg čistih kalijevih gnojil na ha. V našem primeru je to $32,5 \times 20 = 650$ kg. Če gnojimo z enostavnim gnojilom (kalijevim sulfatom), ki vsebuje 48 % K₂O, delimo vrednost, ki smo jo izračunali, z 48 (750/48). Našo parcelo moramo pognojiti s 1550 kg kalijevega sulfata na ha. Če nimamo enostavnih gnojil, uporabimo kompleksna (NPK) gnojila v določenem razmerju, ki se najbolj približujejo našim zahtevam. V našem primeru bi bilo to gnojilo PK(20:30) ali NPK(7:20:30), ki bi ga morali dati 2550 kg/ha ali gnojilo NPK(7:14:21) 3600 kg/ha. V praksi težko zagotovimo do g teoretsko izračunano gnojenje na podlagi kemične analize tal, ker nimamo gnojil (NPK), ki bi bila v potrebnem razmerju. Zato moramo biti bolj raznovrstni in kombiniramo več teh hranil (gnojil). Na primer: če imamo na razpolago hlevski gnoj, ga lahko raztrosimo in zarigolamo. Razliko gnojil pa damo v obliki enostavnih (posamičnih) ali NPK gnojil. Koliko posameznih hranil vsebuje povprečen hlevski gnoj, smo obravnavali v poglavju: hlevski gnoj.

K meliorativnemu gnojenju spada tudi kalcifikacija tal (apnjenje). Apnimo tam, kjer je pH vrednost pod 6. Apniti ne smemo na pamet, kajti velike količine aktivnega apna v tleh lahko pripeljejo do nedostopnosti kalija, magnezija železa itd. Več o kalciju in kalcifikaciji pa v posebnem poglavju.

Ernest Novak, dipl. inž. agr.

O STARIH SORTAH JABOLK

V tem članku ne mislim govoriti o novih kakovostnih sortah jabolk, ne o bio jabolkih, ampak o jabolkih, ki so med njimi.

Ceprav nam stara sadna drevesa na Goričkem, pa tudi povsod v Sloveniji močno propadajo, bi lahko z določenimi ukrepi današnje stanje spremenili.

Zadnje čase se zopet pojavljajo kupci (interesenti) in s tem porabniki jabolk iz starih kmečkih nasadov. Torej tu ne moremo govoriti o bio jabolkih, ampak imejmo v mislih jabolka, pridelana na čim bolj naraven način.

Zanimanje za takšno jabolko je vsak dan večje, moramo pa vedeti, kdo takšno jabolko lahko pridela. Takšni nasadi bi se morali evidentirati, tako da bi lahko nadzorovali vse delo, ki je bilo narejeno v nasadu, in vse potrebne ukrepe. Pred leti je bilo narejenih nekaj nasadov starih sort na Goričkem, ki bi lahko dajali še zadovoljive rezultate. Pri nas pa je še veliko starih sort jablan, ki so posajene okrog hiš, med njivami ali v »ogradih«.

Naši ekstenzivni nasadi so navadno visokodebelni in v glav-

nem zanemarjeni. Rastejo predvsem na zatravljivi površini in so tudi prepuščeni sami sebi glede oskrbe. Da bi pridelali dobra jabolka starih sort, so potrebni posegi.

Sedaj bi se morali odločiti, ali želimo svoj ostareli nasad, kjer so še tudi stare dobre sorte, pomladiti, oskrbovati in narediti, kar je potrebno. Če bi se odločili za ta korak, pokličite strokovnjaka, ki vam bo dal nasvete in bo naredil sanacijski načrt nasada. Za pridelavo starih sort jabolk za namizo smo se odločili pri KZ Pannonki, zato naj se zainteresirani ogledajo. Kjer bova zainteresov več, bomo organizirali tudi prikaz rezi in vse druge ukrepe.

OBREZOVANJE

To je prvi in najnujnejši ukrep. Kot smo že večkrat povedali, želimo z obrezovanjem sadnega drevesa ohraniti ravnotežje med rodnostjo in rastjo. Za rast je potrebna hrana (energija) prav tako za plod (jabolko), kar dobi drevo s fotosintezo. Za fotosintezo pa je nujno, da ima drevo veliko zdravnih in dobro osvetljenih listov. Moramo pa vedeti, da so tu nujno potrebni voda, CO₂ (ogljikov dioksid) in hrana. Če vsega tega drevo nima, dobimo drobne plodove, rodnih (cvetnih) brstov za naslednje leto je malo in rast enoletnih mladice je slaba. Skoraj 70 % vse energije pri drevesu se uporabi za transpiracijo (izhlapevanje) in za rast lesa. Ko vse to vemo, moramo tako tudi obrezovati, da bo imelo drevo dovolj svetlobe v krošnji, dovolj rodne lesa in s tem dovolj rodnost.

Stara drevesa z visokimi krošnjami je seveda težje obrezovati, dobro je, če imamo žago na daljšem drogju in tudi motorno žago za debelejšje veje. Vsa starejša drevesa obrezujemo močneje, moramo izrezati tudi vse suhe in poškodovane veje. Pri obrezovanju starih in visokodebelnih dreves se ne smemo ozirati na krošnjo oziroma na videz drevesa, ampak naj ima drevo veliko mladega rodne lesa.

POMLAJEVANJE STARIH DREVES

Prevelika drevesa lahko znižamo tudi tako, da odžagamo vrh, stranske ogrodne veje pa odvedemo v položno smer. Speča

zatiramo razvoj škodljivcev, ki bi imeli zatočišče pod skorjo, prav tako preprečimo razvoj glivičnih bolezni. Dobro bi bilo, da bi deblo obelili z apneno emulzijo, tako bi ga razkužili, bela barva pa tudi odbija sončne žarke, zaradi česar se sokovi počasneje pretakajo in ob močnem poznem zimskem mrazu ne pride do pokanja skorje.

GNOJENJE

To je drugi najvažnejši ukrep, če želimo uspeti. Vsaj v začetku oziroma po videzu dreves bi morali gnojiti z rudninskimi gnojili (umetna gnojila

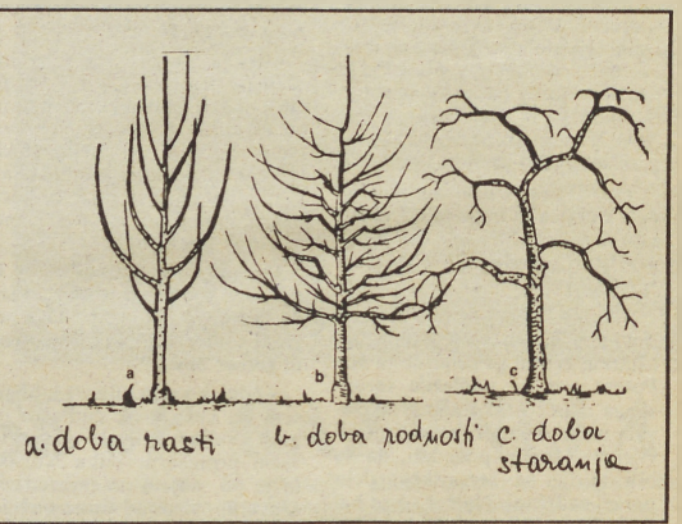
ni najboljši izraz). Pozneje bi lahko prešli na organska. V glavnem se trava iz teh nasadov pokrmi, zato je hranil v zemlji bolj malo. Če je nasad večji, moramo narediti tudi kemično analizo tal, tako da potem odmerimo količino gnojila na podlagi rezultatov založenosti hranil zemlje. Na podlagi kemične analize tal vidimo tudi, kakšna je pH vrednost in ali je potrebno apniti ali ne.

Gnojila pri teh nasadih moramo spraviti v globlje plasti, če bomo metali gnojila po površini, ne bomo dosegli zaželenega uspeha. Fosfor (P) in kalij (K) se počasi izpirata, tako da je potrebnih nekaj let, da pride hranilo v doseg korenin.

Uporabljamo pa tudi organska gnojila, to so hlevski in kurji gnoj, gnojovka, gnojnica ali mulčimo. Tudi če uporabljamo organska gnojila, jim moramo podkopati. Okrog dreves skoplamo jarke, v katere damo gnojilo, če je nasad večji, podorjemo.

SKROPLJENJE

Pri tej pridelavi jabolk ne bi smeli škropiti ali največ enkrat. Opravili bi le spomladansko škropljenje. Če bi morali škropiti tudi proti cvetočemu (nasad v bližini gozda ali slab nastavek cvetnih brstov), bi uporabljali foliolol, oleultracid, oleokaul ali podobno. To so sicer močni strupi, vendar se uporabljajo, ko cvetovi še niso

očesa med letom poženejo iz starega lesa in dobimo mnogo mladice. Te enoletne mladice (bohotivke) med letom že lahko redčimo, vendar ne preveč zaradi listne površine. Naslednje leto pa dokončno redčimo enoletne mladice in jih upogibamo po potrebi. Tako pomladeno drevo nam daje v tretjem ali četrtem letu zelo lepe prideleke. Jabolka so debelejša, okusnejša in dobimo tudi večji rod.

Ali se bomo odločili za močnejšo rez ali za pomlajevanje starejših dreves, se moramo najprej odločiti in potem skupaj s strokovnjakom narediti načrt oziroma sprejeti končno odločitev.

ČIŠČENJE DEBLA

Čiščenje oziroma strganje stare skorje z drevesa je prav tako pomemben ukrep. Preventivno

odprti in tako ne morejo v stik s prihodnjim plodom. Če ne pričakujemo cvetočera ali je cvetnih brstov veliko, škropimo s slabimi strupi, to je frutapom ali belo olje. Pozneje več ne bi škropili, proti črvitosti (jabolčni zavijac) bi uporabljali seksualne feromonske vabe. Ta sistem že uspešno uporabljajo v Avstriji in Nemčiji. V teh nasadih bi se močno razširili naravni sovražniki škodljivcev.

V teh nasadih pa ne bi smeli uporabljati raznih herbicidov, razen dveh, in sicer reglon za enoletne plevele (kemična kosa) ali roundup (cidokor) za trdovratne večletne plevele in za travnate plevele fusilade.

Vlado Smodiš

ZIMSKI MRAZ IN POSEVKI OZIMNIH ŽIT

PRVI UKREPI ŠELE SPOMLADI

Mraz, ki smo ga v prvi polovici januarja čutili tudi v Pomurju, za ta čas ni nič nenavadnega, saj dolgoletna povprečna analiza, da se navadno v začetku januarja temperature močno znižajo in obhladitve trajajo tja do 20. januarja ali še kakšen dan dlje. Tako je tudi letos, ko je pritisnil pravi zimski mraz in so se najnižje temperature ponoči spustile tudi pod minus deset stopinj. Svoje je h takšnemu vremenu prispevala še megla, tako da se marsikdaj tudi podnevi temperatura ni dvignila nad ledišče, zemlja pa je zamrznila še precej globoko.

Tako nizke temperature so nekoliko bolj kritične, če je zemlja brez snežne odeje, saj lahko poškodujejo posevke. Strokovnjaki pravijo, da mraz na posevkih ozimnih žit zaenkrat v Pomurju še ni povzročil večje škode, ni pa izključeno, da nekateri posevki ne bi bili prizadeti. Posamezne sorte ozimnih žit prenašajo različno nizke temperature, v Pomurju pa sejeemo v glavnem takšne, ki dobro prenašajo tudi nizke temperature. Seveda je odpornost posevka na mraz v veliki meri odvisna od časa setve in tudi od agrotehnike, ki so jo pri tem uporabili. Nižje temperature boljše prenašajo posevki, ki so bili posejani pravočasno in so se do zime dobro obrasli. Tudi globina setve ima pri tem pomembno vlogo, zato bi bilo prav, da bi se pridelovalci dosledno držali predpisane agrotehnike. Pšenica, ki je bila posejana preplitvo, slabše prenaša suhi mraz, podobno pa velja tudi za ročne setve.

Napake, ki smo jih naredili jeseni, se zdaj ne dajo popraviti z nobenimi ukrepi. Pridetovalci si lahko želijo le sleg, ki bo pokril posevke. Prvi ukrepi bodo sledili spomladi, ko bo slabše posevke potrebno pravočasno in ustrezno dognojiti.

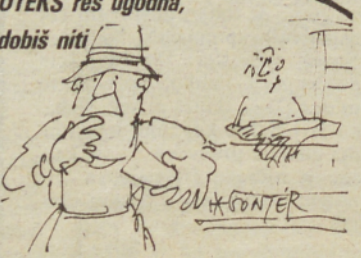
L. Kovač

FRANCEKOVOPREMIŠLAVANJE

Si slišal, da KOTEKS odkupuje svinjske kože po ugodni ceni?

Cena je za KOTEKS res ugodna, ti pa zanjo ne dobiš niti za avtobusno vozovnico.

GLEDANO Z ROBA SCHWARZWALDA

Človeštvo ustvarjeno kot življenjsko nad življenjem. Spoštovanje narave nobenemu Pomurcu nikoli ni predstavljalo posebne nevednosti ali celo problema. Toda sedaj se nam ponuja v naši državnosti nekaj, česar si pred desetletji nismo niti mogli predstavljati. Toda to je tukaj pred nami in če hočemo vzeti vse skupaj zares, potem moramo ohraniti merila, ki predstavljajo človečnost v naravi. Nadljudi ni bilo nikoli, četudi so se predstavljal kot velikani časa. Ta občutek moramo ohraniti tudi sedaj, da nas zgodovina zopet ne odvede nazaj.

Pomurci so ljudje, ki znajo spoštovati vsakdanje življenje pri črnem in belem kruhu. Toda to ni splošno ali enolična življenja. Upanje na srečo ni naša vsakdanost. To je naša moralna, ki si jo želi mamca iz Žižkov ali Moravce; od tam, kjer smo odrasli, kjer smo bili in smo še doma. In naša mladina želi isto, ali celo tisto, česar se sedaj nimamo. To ni noben zločin, je pa preobrazba življenja, ki se razvija z rastjo gospodarstva in kulturne preobrazbe, ki si je včasih nismo mogli privoščiti.

In naši ljudje, med katerimi živim na robu Schwarzwalda, spoštujejo svojo domovino takšno, kakršna je. Ljubijo jo in se zavzdajo, da so od tam doma. Sovražijo vse tisto, kar nasprotuje občutkom mamce iz Žižkov, Trnja ali Moravce, ki včasih svojim otrokom ni mogla za praznike dati niti črnega kruha, kaj šele belega. Če je zmrznila koroza, ni bilo niti koruznih žgancev. Prav vse to nas je izrinilo v tujino.

Pustimo to vsakdanost. Zakaj bi zmeraj ostajali pri eni zadevi. naša slovenščina ni več tako le-

pa, kakor vaša, ker si je enostavno ne moremo privoščiti. V kolikor pa vas pot zanese sem, boste videli, da smo ohranili tudi pravo prekmurščino, ki je ne želimo izgubiti!

Vendar pa obstaja nekaj, kar nam zdomcem zapira pot v domače kraje, tja, kjer smo odrasli.

Visoko doneče besede ob kramljanju z zdomci ne povedo prav nič. To je za nas čisto navadna reklama o tem, kako mislimo in skrbimo za vas v tujini. Skrbimo za vas prek društev, ki naj bi bila kulturna ali športna s pomočjo konzularnih predstavništev in podobno. Hvala! Prisrčna hvala!

Je to zadostno?
Ni! In ne sme biti!

Razdvaja nas to, da nismo enakega mnenja niti s političnim življenjem niti z birokracijo, ki nam zmeraj nagaja, kadar prestopimo meje domovine. Kaj in kje je vse to, ni težko ugotoviti. To je nujno in potrebno odpraviti, ker želimo ohraniti vrednost domačih krajev.

Domovinstva ni mogoče zatajiti! To je resničnost, ki jo je težko predstavljati tistemu, ki tega ni sam občutil ali doživel. Pogledajmo pomurske kraje in si pogledajmo v obraz in povedimo, katera družina se ni doživela zdomstva? Toda le zakaj? Tukaj živijo naši ljudje v tujini! Poudarjam: v tujini! Naj ostanemo tukaj, ali pa se vrnejo tja, kjer so bili nekoč doma?

Kadar govorim srce, domovinstva ni mogoče zatajiti, zanikati ali celo odpovedati z odpovedjo državljanstva. Kri ostane pač kri. Zaradi tega vas vse skupaj, ki ste odgovorni, osebno prosim, da uprizarjate čim manj sestanov z zdomci, dokažite in pokažite pa jim s srcem, da želimo ostati skupaj in skupaj ohraniti gospodarske in kulturne dobrine, predvsem pa odnose, ki poudarjajo našo pomursko kulturo in prisrčnost. Naša poveza-

nost naj bo zares tista, ki nas bo razlikovala od sedanjih dogodkov v tistih krajih, v katerih so morali po potrebnem umirati mladi ljudje Čukove Bare iz Velike Polane in drugi tam, kjer ni bilo potrebno.

Poznam ljudi, ki trdijo, da je domovinska vrednost le tisto, kar veže Pomurca na Črnc, Ledavo, Lendavo, Soboto, G. Radgono ali Ljutomer. Vem pa za ljudi, ki imajo solzo v očeh, če se samo spominjo na tiste kraje. Vem za svojo lastno hčerko, ki ji je konzularni predstavnik vrnil naš potni list, ko se je morala odpovedati našemu državljanstvu zaradi štirih otrok in mu je povedala, da je to del njene domovine, ki ga želi obdržati.

Ali naj lažem, če povem, da v Muerhringenu pri Horbu na robu Schwarzwalda živi več slovenskih in madžarskih ljudi, kot pa v vasi kot pri Lendavi?

Jih je že kdaj obiskal kdo od pristojnih organov v Lendavi?

Ne!
To so žalostne stvari, ki pa so resničnost!

In vsi ti ljudje so naši. Resničnost pa je, da je mladih več kot starejših.

Pustimo to ob strani in pogledimo v Gaberje in Lakoš pri Lendavi ter povemo, da noben človek ni zgradil svoje hiše iz sredstev ali dohodkov podjetja lendavske občine. Resnica je včasih zares nerodna zadeva, ker niti nobeden od njih ni navezan na neko politično partijo doma ali v tujini. »Lepo je v naši domovini biti mlad!« — Toda kam bomo dali ljudi, ki so mladi zunaj domovine — naše?

Vse, kar je prav, in niti ne želim, da se kdo strinja z mojim mnenjem! Ne želim pa romunskih razmer v svojem domačem pomurskem kraju!

V Muerhringenu, 29. decembra 1989

Ivan KRAMAR, ZRN

ZAKAJ NAS ŠE VEDNO VLEČEJO ZA NOS, SMO MAR RES TAKO NAIVNI?

Se bomo mar pustili še enkrat prepričati v iskrenost in dobrnamernost, poštenost in sposobnost vladajoče oblastne strukture dežele Slovenije; bomo mar še enkrat rekli — pa naj imajo še eno možnost? Da ljudje tako mislijo, se sploh ni čuditi, sedaj, ko so nas bojda zavarovali pred agresivnimi mitingarji z juga, ko so bojda spoznali prednosti zahodnoevropskega socializma pred balkanskim, ko se naenkrat vsi zavzemajo za človeške pravice, za pravno državo, za demokratični večstrankarski sistem, za sestožbo z oblasti...

Kako je z avantgardo oz. kaj je od nje ostalo, vidimo najbolje kar po tem, da reagira vedno zadnja, in to šele takrat, ko že vrabci čivkajo o ljudem dobro znanih stvareh. Spominimo se le nekaj mesecev nazaj, kakšne so bile reakcije ZKS in SZDL na vedno bolj glasne zahteve po večstrankarskem sistemu. Sedaj pa ti isti, ki so bili še pred kratkim najbolj proti temu, ker so v teh zahtevah iz ljudstva začutili bližino svojega konca, uporabljajo te iste zahteve kot najudarnejše elemente v svoji propagandni kampanji.

Ja, kdo je zdaj tu naiven?

O tem, da vladajoča oblastna struktura niti približno ne namerava prepuštili stolčkov opoziciji, si bodimo kar na jasnem. Čemu potem vse te gonje proti namišljenim državnim sovražnikom, obtožbe proti Mladini, čemu še vedno obsojeni Janša, Borštnar, Tasič in Zavrl, čemu gospodje Ertl, Smole, Ribičič...?

Res je lahko manipulirati z ljudmi, če obstaja samo vaša televizija, samo vaš radio, samo vaši časopisi (z izjemami); nato pa samo uporabljati prekušeni Orwell in Kafkov scenarij. Da, enostavno si izmisliš potrebnega sovražnika in ga nato goniš po medijih, dokler ti pač ustreza, glavni smisel je pač v tem, da se ljudje ukvarjajo z njim, ne pa z bistvenimi stvarmi. Tako je tudi »napovedani« miting v Ljubljani prišel kot »naročena«, da ste lahko ljudem vili precej strahu v kosti in zanetili nacionalno mržnjo, nato pa ste bojda zmagali, ko niste klonili

ko, česar pa bojda v vaši »pravni« državi ne bo?

Ja, kdo je tu še vedno tako naiven?

Se morda veste, kaj smo se, še ne tako dolgo, učili o reklamah v socialistični ekonomiji?

Učili smo se, da je to le trik, ki ga v gnilem kapitalizmu uporabljajo zato, da bi naivnim kupcem prodali nekakovostno robo. In vprašam VAS, za kaj je povsod polno samo VASIH plakatov, nasmejanih obrazov, gesel o takojšnji poti v Evropo... zakaj se pri televizijskem dnevniku vedno začnejo z VAMI in traja vsaj do polovice, zakaj, zakaj, če ste tako prepričani v svoj prav, čemu torej reklama?

Mar še ne veste, kaj tokrat govorijo ljudje in kaj čivkajo vrabci? Strah vas je postalo, potem ko so ena za drugo padle komunistične oblasti Vzh. Nemčije, ČSSR, Madžarske, Poljske, Romunije; da, to čivkajo vrabci, ne pa da ste naenkrat spregledali in postali boljši.

In še enkrat vas vprašam, mislite, da smo res tako naivni?

Stojan Habjanič, M. Sobota

Spoštovani!

Zelo cenim Vaše prizadevanje, da bi z izkajanjem projekta Pomurje 2000 in sedaj s serijo okroglih miz razgibali okosteno gospodarstvo Pomurja na osnovi dobro zasnovanega vzorca dr. Spilaka.

Iz dolgoletnih izkušenj sem mnenja, da je v Pomurju, zlasti v občini M. Sobota, onemogočena sprostitev takega političnega prostora, v katerem bi lahko zaživeli kakršnikoli programi posameznikov ali skupin, ker imajo vladajoče sile povezano moč in oblast v politiki in gospodarstvu ter zaščito v pravnih službah, da onemogočajo razvoj, ker s tem ščitijo monopol svoje nesposobnosti.

Že pred leti ste objavili analizo o strokovnjakih, ki so odšli iz Pomurja, bi pa bili zelo potrebni za razvoj tega območja, saj je človek najvažnejši dejavnik vsakega dela. Za razvoj in delo določene dejavnosti pa je potrebna gonilna sila, ki jo morajo sestavljati ljudje, ki imajo poleg formalne šolske izobrazbe še praktične izkušnje pri delu in dejavnosti, ki jo želijo uspešno razvijati ali opravljanju, voljo do dela, čut odgovornosti, in ki gledajo na svoje delo kot pomembno politično opravilo.

V svojem dolgoletnem delu v gospodarstvu sem prevzemal odgovorna delovna mesta samo tam, kjer je bilo potrebno do konca zavoženo dejavnost spraviti v življenje, ali pa praktično iz nič brez kakšne večje materialne pomoči ustvarjati novo organizacijo. Nobenega delovnega mesta nisem prevzel na lastno željo, ampak vedno na prošnje predstavnikov organizacij. Problem v Prekmurju pa je v tem, da če si uspešen v gospodarjenju, ko delaš za organizacijo, ki ima sedež zunaj občine, te vladajoča struktura v občini onemogoča, čeprav je tisto delo pomembno in koristno za razvoj regije. Deležni si tudi očitkov, da si vendar Prekmurec, da je potrebno, da delaš v organizaciji, ki je iz regije. Ko se po takšnih očitkih odločiš za načrtno delo v organizaciji iz regije, te spet, ko se pokažejo že prvi rezultati, začne vladajoča struktura onemogočati in z zahrbtnimi posigi rušiti načrtno zastavljeno delo, tudi za ceno nespoštovanja zakonskih predpisov. Brez spoštovanja zakonskih predpisov pa ne more biti družbenega napredka.

Zaviranje entuziastov pa je že dolgo v veljavi v Prekmurju in to bo verjetno prisotno tudi pri zasnovanem vzorcu dr. Spilaka. Mnenja sem, da bi bilo zaradi takšnih dejanj, koristno, če bi eno od omizij namenili vprašanju: Ali si lahko Prekmurec, če delaš zavzeto, strokovno in uspešno ob spoštovanju zakonskih predpisov in moralnih norm.

BANKO VIKTOR

HVALA DVEMA KS ZA ASFALT!

Pred koncem leta 1989, natančneje pred božičem, je bila asfaltirana tudi Ribiška pot v Beltincih, cestna povezava med krajevno skupnostjo Beltinci in krajevno skupnostjo Ižakovci v soboški občini. Tega sodelovanja in skupne aktivnosti dveh sosednjih vasi smo posebno veselili, kajti na ta asfalt smo čakali vsa leta po drugi svetovni vojni. Vsi dosedanja občinski (nekadaj so bili Beltinci tudi občina!) in krajevni funkcionarji so nam to obljubljali vedno znova in znova (ob vsakih volitvah, solidarnostnih akcijah, pripravah na referendum itn.)

Zahvaljujemo se obema sedanjima vodstvom v krajevnih skupnostih Ižakovci in Beltinci za opravljeno skupno delo, da se lahko tudi mi po asfaltu popeljemo v Evropo 1992.

Terezija in Marija Karoli, Ribiška pot 15, ter Veronika Sabo, Ribiška pot 13, Beltinci

S POTI PO ALBANIJI

Albanija je država, ki želi v komunizem po vsej sili. Nadaljujejo pot, ki jo je zastavil Enver Hoxha, in povsod, kjer smo se vozili, smo lahko zasledili njegove parole. Na tej poti vztraja tudi njegov naslednik Ramiz Altijs, sicer pa Albanci pravijo, da priznavajo napake, ki so jih naredili v preteklosti, in jih zdaj skušajo odpravljati. Tudi z dogajanjem, ki se vrstijo v vzhodnoevropskih socialističnih državah, so seznanjeni, vendar so prepričani, da je za stanje v teh državah krivo vodstvo in ljudje so se mu zato uprli. Albansko vodstvo pa je dobro in ga zato podpirajo.

Zapisal sem že, da je Albanija pretežno gorata država in le tretjina je ravninskega sveta, kjer je razvito kmetijstvo. Pridelujejo pšenico, koruzo, zelenjavo, med vožnjo po Albaniji pa človek nehoti dobi občutek, da na njihovih poljih najbolje uspevajo bunkerji. Kljub vsemu pa zadržujejo, da vso hrano pridelajo v glavnem doma, uvažajo le sladkor in nekaj riža. Nasploh se Albanija v tujini nikoli ni zadolževala in nima niti dolarja dolga. Tudi inflacije ne poznajo in kot nam

je zatrdil vodnik, ima sladkor pri njih že več kot 20 let enako ceno, čeprav ga uvažajo in se njegova cena na tujih trgih povečuje. Razlika pač krije država in ljudje tega ne občutijo.

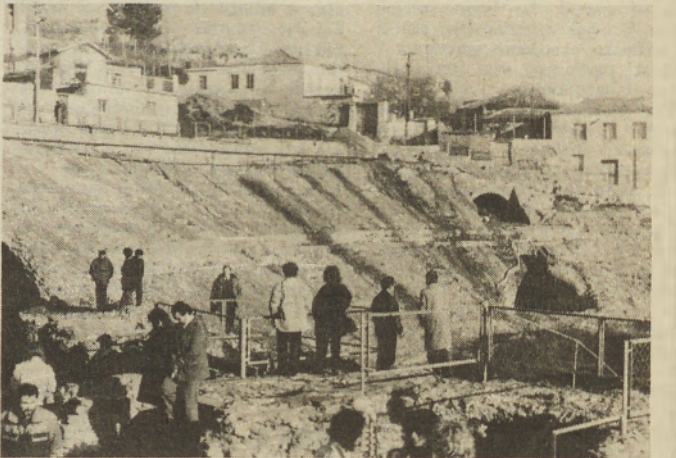
Zasebne lastnine v kmetijstvu ni. Albanski kmetje so svojo zemljo združili v kmetijske zadruge in vsi so v njih dobili zaposlitev. Del pridelka obdržijo za lastne potrebe, preostalo pa oddajo državi, delo dobijo plačano v pridelkih. Nekoliko drugače je v kmetijskih

gospodarstvih, kjer so delavci zaposleni za svoje delo pa dobijo plačilo. Veliko kmetijskih del še vedno opravljajo ročno, saj je na voljo dovolj delovne sile, pa tudi z mehanizacijo se ne morejo pohvaliti. Glavno prevozno in delovno sredstvo je živina ter traktorji in tovornjaki izpred desetlet ali več let. Tudi med vožnjo po redkih albanskih cestah, ki povezujejo večja mesta, smo lahko srečali številne konjske in oslovске vprege, tu in tam pa še kakšen traktor ali dotrajan tovornjak. Čeprav hitrosti na cestah ne presegajo 50 kilometrov na uro, je vožnja dokaj tvegana. Še posebej ponoči, saj so mnoga vozila neosvetljena, brez smernih kazalcev in zavornih luči. Naš sofer, ki nas je vozil sicer z novim mercedesovim avtobusom, je zato nenehno pritiskal na sireno, vendar, kot kaže, v Albaniji to nikogar ne moti.

Obisk nekaterih večjih albanskih mest in muzejev je bil osnovni program našega potovanja, sicer pa veliko drugega tudi nimajo pokazati. Po letu 1912, ko je Albanija postala neodvisna, se v tej državi ni veliko spremenilo. Zgradili so zelo malo novih hiš, le stroga mestna središča imajo nekoliko bolj mestni videz. Izjema je nova Tirana, ki je bila v celoti zgrajena po drugi svetovni vojni, v njej pa prevladujejo stanovanjski bloki, v katerih stanujejo delavci in uslužbenci. Stanovanja niso razkošna, saj se družina mora zadovoljiti z dvema sobama ter kuhinjo in sanitariji. Vsa stanovanja v mestih so v družbeni lasti, za

najemnino pa je treba mesečno odšteti okoli 40 lekov. Nekateri imajo tudi telefone, zanje morajo mesečno plačati 10 lekov, vendar je telefoniranje znotraj omrežne skupine zastoj. In še nekaj besed o drugih cenah. Kilogram kruha stane 2 leka, kilogram sladkorja 8, vino pa okrog 15 lekov. Če vemo, da se giblje mesečna plača od 600 do 1.200 lekov, potem si kakšnega posebnega razkošja Albanci ne morejo privoščiti. Če si želijo omisliti kolo, morajo privarčevati 700 lekov, za televizijski sprejemnik pa je treba odšteti kar 3.500 lekov.

Eno najstarejših albanskih mest je Drač, saj so ga zgradili že Iliri in je bil pomembna povezava med severnim in južnim Balkanom. Med znamenitostmi mesta najraje pokažemo nekdanji amfiteater, ki pa ga je že močno načel zob časa in so od njega ostale le ruševine. Drač je tudi največje albansko pristanišče, tu izdelujejo trgovske ladje, polti pa je tu mesto, kjer letujejo domači turisti. Čeprav je bilo načrtovano, da bomo prespali v Tirani, smo prenočili v Draču, saj nam je vodnik pojasnil, da njihova turistična agencija Albturist izbere pač kraj in hotel, ki je prost. Sami pa nismo imeli takšnega občutka, saj tudi v hotelu v Tirani, kjer smo se ustavili le za krajši čas, ni bilo gostov. Z našim letalom je namreč pripotelo na obisk tudi veliko Albancev iz Jugoslavije, ki so se želeli srečati s sorodniki in kot kaže, našim gostiteljem to ni bilo ravno po volji. Kljub temu pa se je nekaterim le uspelo srečati in ta srečanja so bila

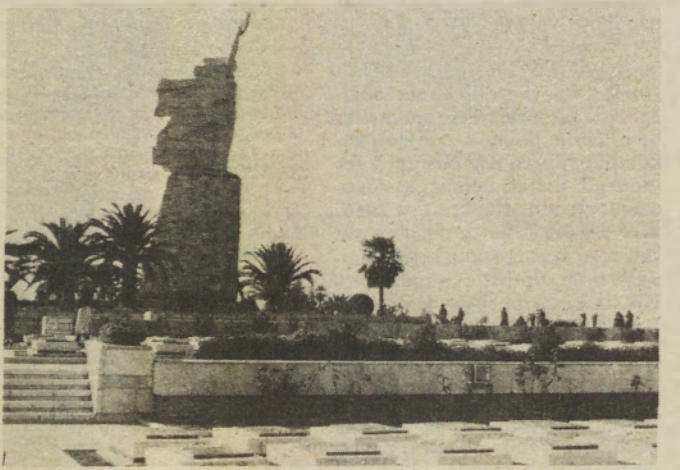
Drač je eno najstarejših albanskih mest in v njem so še ostanki nekdanjega amfiteatra, ki pa ga je že močno zdelal zob časa.

prav ganljiva. Kako tudi ne bi, ko pa sta se oče, ki je moral zapustiti Jugoslavijo leta 1949, in sin, ki je z materjo ostal v Sloveniji, po 40 letih zdaj prvič videla.

Albanci so ponosni na svojo zgodovino in na svoje slavne prednike. Najpomembnejše mesto med njimi pripada narodnemu junaku in borcu za osvoboditev izpod Turkov Skenderbegu, kateremu v čast so v mestu Kruja, ki je bilo do leta 1920 glavno mesto Albanije, zgradili veličasten spomenik. Po njem so poimenovali številne ulice in ustanove, njegovo ime pa nosi tudi znan albanski konjak in celo nekatere vrste vina. Nasploh pa Albanci namenjajo posebno pozornost zaznamovanju pomembnih dogodkov. Za državne praznike

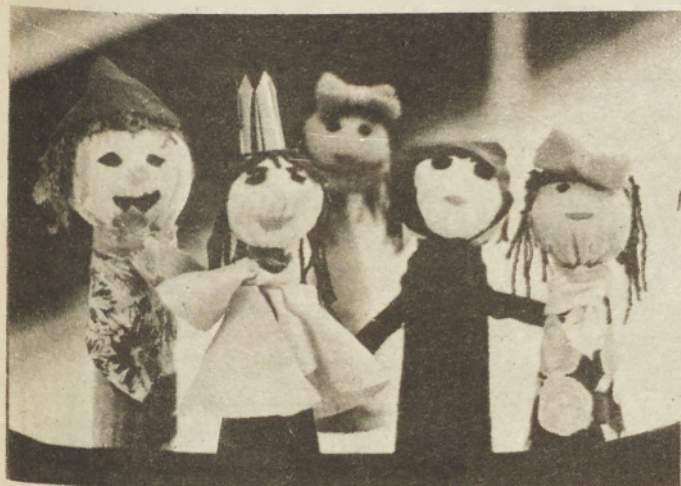
so razglasili 1. januar in 1. maj, 28. november je dan razglasitve neodvisnosti Albanije, 29. november pa dan osvoboditve, državni praznik pa je tudi 5. maj, dan padlih borcev, ko vsako leto obudijo spomin na vse tiste, ki so padli za njihovo svobodo. 28 tisoč Albancev je padlo med drugo svetovno vojno in pravijo, da se je za vsak kvadratni kilometer njihovega ozemlja žrtvoval po en Albanc. Padlim borcev so v vseh srezih uredili tudi skupna spominska znamenja in grobove, na pokopališču padlih borcev v Tirani pa je pokopan tudi Enver Hoxha, ki ni dovolil, da bi mu zgradili grobnico.

(koniec)

Pokopališče padlih borcev v Tirani, kjer je pokopan tudi Enver Hoxha.

LUTKOVNO SREČANJE

Na osnovni šoli Ivan Cankar v Ljutomeru je bilo v ponedeljek lutkovno srečanje. Najprej v občinskem merilu, v katerem sta nastopili lutkovni skupini osnovne šole gostiteljice srečanja in osnovne šole iz Veržaja. Na medobčinskem srečanju lutkovnih skupin pa so nastopili lutkarji z osnovne šole Prekmurske brigade iz M. Sobote, iz Dokležovja in Radenec; poleg Opice Ošpice neodvisnega lutkovnega gledališča Guli- ver iz Murske Sobote ter obeh lutkovnih skupin iz ljutomerske občine. Srečanje je spremljal Tine Varl. bb

FOTO: N. Jahnov.

Med željami in možnostmi

»V leto 1990 v kulturi ne predvidevamo širitve dejavnosti, čeprav so potrebe mnogo večje od stvarnih možnosti. Premos financiranja nekaterih dejavnosti na republiko v naši občini ne bo imel bistvenega vpliva, saj bo prenos le pri nakupu knjig za občinsko knjižnico 90-odstoten. Vse ostale dejavnosti ostajajo zaenkrat na občinskem financiranju,« so zapisali v uvod svojega programa kulturni delavci v Gornji Radgoni. Program so tudi podrobneje razčlenili na tri področja: naložbe, osnovno dejavnost in upravljanje.

Naložba je v knjižnico, za katero so se začeli pripravljati že lani, ker obstoječa ne ustreza pogojem za pridobitev matičnosti, niti ne more biti verificirana kot občinska knjižnica. Poleg prostorskih problemov ima tudi premalo knjig, zato ne more izvajati vsega tistega, kar bi kot tovrstna knjižnica morala. Kulturna skupnost Slovenije ji je lani namenila polovico sredstev za investicijo, vendar se je zataknilo pri projektih in domači udeležbi. Tudi v tem letu domači viri sredstev še ni povsem jasen, čeprav je pogoj za pridobitev polovice republiških sredstev. Iz osnovne dejavnosti bo za delo knjižnice v občini zagotovljenih toliko sredstev, kot jih potrebujejo za osebne dohodke zaposlenih, materialne stroške ter 10 odstotkov za nakup knjig.

Muzejska dejavnost je v Gornji Radgoni vezana na enoto Muzeja NOB, kjer pokrivajo del zaposlenega delavca in materialne stroške, financiranje lokalnega tednika Vestnik in dela radijskega programa pa po predlogu naj ne bi bremenilo sredstev kulture.

V prehodnem obdobju bo strokovna služba delovala v okviru občinskih organov (okrepljena z Odborom za kulturo ter komisijo za podelitev Kerenčičevih nagrad); vsekakor najpomembnejša pa bo tudi v tem letu ljubiteljska dejavnost. Leto 1990 bo v znamenju republiškega otroškega in srečanja odraslih gledaliških skupin, 40-letnice pihalnega orkestra in glasbene šole v Gornji Radgoni ter spomladanskega filmskega sejma za kinematografe s področja Slovenije. Ker je kinematografija v hudi krizi, bo za preprečitev zapiranja kinematografov potrebna izdatnejša družbena pomoč. Ta je nujna tudi za vzdrževanje kulturnih domov, ki so v upravljanju kulturnih društev. Tako ostajajo od lani in se prenašajo na letos dela v Apačah ter ureditev centralne kurjave v Vidmu.

Na področju varstva naravne in kulturne dediščine je seznam predviden za razglasitev kulturnih in zgodovinskih spomenikov v občini, narejen, potrjen tudi register pomnikov, za vse pa bo potreben poseben režim varovanja. Nadaljuje pa se tudi akcija za pridobitev namembnosti gradu pri Negovi ter tista za zaščito nekaterih naravnih spomenikov.

Brigita Bavčar

ROGAŠKI KULTURNI UTRIP

Rogaška Slatina je lani prejela najvišje priznanje za turistično ponudbo v Sloveniji. Ker je pomemben del turistične nedvomno tudi kulturna ponudba v zdraviliškem mestu, smo se o njej pogovarjali z voditeljem glasbene dejavnosti in dirigentom moškega pevskega zbora Zdravilišča Rogaška Slatina, Francem Plohlom, ter Erno Fritz, kustosinjo zdraviliškega muzeja in voditeljico likovne dejavnosti. Izhodišče pogovora je bil Rogaški kulturni utrip 90, ki je (kot smo zvedeli) nadaljevanje poprejšnjih prizadevanj na tem področju.

V skrbi za dobro počutje vaših gostov ste v Zdravilišču Rogaška Slatina dodobra izpopolnili svojo kulturno ponudbo. Poleg odmevnega Glasbenega poletja ste imeli že tradicionalni šanson Rogaška 89, obenem pa imate tudi številne druge glasbene prireditve zabavnoglasbenega značaja. Kaj pa še načrtujete v tem, okroglem letu 1990?

»No, nič kaj posebnega dodatnega, kar ni bilo že do sedaj v Rogaški Slatini. Rogaško glasbeno poletje se bo pričelo v drugi polovici junija in bo trajalo do druge polovice septembra. V njem bo spet veliko raznih prireditev, kot so komorni simfonični, orgelski koncerti, plesni turnirji, folklor; tv glasbeno poletje bo mo začeli z opero, končalo pa se bo z opereto.«

Na glasbenem področju se, Franc Plohl, udeležujete že dlje časa. Če se ne motim, segajo vaše korenine tudi v Prekmurje, kjer ste obiskovali učiteljske in peti v zboru pokojnega profesorja Močana v Murski Soboti. Je tako?

»Ja. To je že daleč nazaj. Res sem obiskoval soboško učiteljske in profesor Močan me je poučeval violino ter vse, kar je blizu glasbe, pri njem sem tudi začel peti v zboru, ki se je, zdi se mi, tedaj imenoval Štefan Kováč. Prav profesor Močan je bil prvi, ki me je uvedel v svet glasbe, tega zame čarobnega področja, zato sem mu vse življenje tudi hvaležen. Po mnogih letih sva se srečala, ko je bil na zdravljenju v Rogaški Slatini, pa tudi na Naši pesmi v Mariboru, ter si izmenično po značih pošiljala pozdrave. Posredno sva spremljala tudi dogajanje pri enem in drugem na glasbenem področju.«

Ko je že omenjeno Pomurje in vaša vez z njim, bi morda ne bilo odveč zvedeti, kako vam uspeva, da postaja vaša kulturna ponudba vse pestrejša, medtem ko bi za zdravilišče Radenci to stežka trditi?

ROGAŠKA SLATINA — TEMPEL, 1850. leta John Passini, litografija, ročno obarvano.

»Mi smo udeleženi tisto, da je beseda meso postala in pojmuje mo turizem res kot celotno ponudbo. To se pravi, da je poleg osnovnega, kar gost potrebuje: mize, sobe, postelje, zdravstvene storitve, potrebno izpolniti tudi preostali prosti čas, bodi s kulturno ali športno ponudbo. Zato imamo spekter celoletnih prireditev, tudi zabavnoglasbenih v hotelih, kjer je od sedmih glasba kar šest dni v tednu. Dvakrat na teden imamo v kavarnah tudi ples z ansambлом, posebno v zimski sezoni, poleti pa promenade koncerte in poletno glasbeno šolo za komorno godalno igro.«

Ker je do poletja še daleč, o čemer nas prepričuje mrz, ki je pritisnil, bi morda napovedali kakšno časovno bližjo prireditev?

Večja, predvsem pa širšemu številu gledalcev in ne le zdraviliškim gostom namenjena bo gotovo oddaja zagrebške televizije »Brojke i slova« — finale kviza, ki ima že drugič pri nas svojo odmevno prireditev, ki jo neposredno prenaša in vključuje v jugoslovanski program vseh radiotelevizij.

Obenem pa ste se z oddajo za upokojece Kavarna in Šansonom pojavili tudi na slovenski televiziji?

»Šanson je bil v Rogaški Slatini že šestič, torej lahko govorimo o tradicionalni prireditvi, čeprav je v pozni jeseni, pa se z natečajem za nove skladbe v letu 90 že sedaj pripravljamo nanj. Pričakujemo, da bo, tako kot doslej, pri avtorjih velik odmev, selekcija pa bo opravila ustrezna komisija. Tako kot izbira med mladimi glasbenimi talenti poletne šole profesor Markovič, ki živi in dela v Avstriji, študij violine pa je končal pri znamenitem glasbenem pedagogu Pfeiferju v Ljubljani v generaciji Igorja Ozima.

Odziv na poletno glasbeno šolo med domačimi glasbeniki sicer ni tak, kot smo pričakovali, je pa zato med tujimi in tako smo imeli v gosteh celo Japonca.«

Švicar Müller pa je tisti, po katerem se imenuje znamenita zbirka, o kateri smo povprašali Erno Fritz.

»Rogaška Slatina je vsekakor bogata tudi po likovni dejavnosti, ki se v zadnjih letih manifestira z raznimi akcijami. Med njimi bi na likovno-grafičnem področju dala prednost Grafičnemu muzeju zdravilišča, kjer sem zaposlena. Mislim, da ima ta muzej velik pomen že sedaj, še večje ga pa si bo pridobil.

Vemo, da se stara grafika danes hrani predvsem v skladiščih muzejev in tako imenovanih grafičnih kabinetih in da do starejših grafičnih listov publika nima dostopa, razen ob redkih občasnih razstavah. Naš muzej pa ima tudi galerijo, v kateri predstavljamo te tematsko urejene grafične zbirke in na leto je predstavljeno do osem grafičnih zbirk. Te razstave so izjemno pestre po tematici in zanimive zaradi starosti grafičnih listov, pa tudi različnih grafičnih tehnik, ki so bile uporabljane in narejene od 16. do 19. stoletja. Torej gre za izrecno staro grafiko in pojavljajo se slikarji, umetniki, graverji, grafiki evropskega formata. Grafični listi imajo izredno vrednost, ki pa je žal ne znamo ceniti, ker smo

tako vzgojeni, vendar se časi spreminjajo in mislim, da bomo sčasoma z vzgojo publike dosegli, da bo tudi to gradivo dobilo svoje mesto.

To je ta Millerjeva zbirka.

Dolgoletni gost — Švicar Kurt Miller — je pred dvajsetimi leti začel zaradi svojega slabega zdravstvenega stanja v Rogaški Slatini in moram reči, da je bila to za nas izredna sreča, saj je zbirka pravo bogastvo, ki pa ga še le odkrivamo in ga bomo tudi prezentirali. Doslej je poklonil zdravilišču dvesto tematsko urejenih zbirk, ki po grobi oceni vključujejo nad trideset tisoč grafičnih listov. To je približno četrtnina njegove lastnine, ki jo namestila po smrti v celoti zapustiti Rogaški Slatini. Poleg nje smo zbirko predstavili še na petih razstavnih mestih v Sloveniji in na leteli na izjemen sprejem, tudi v pedagoškem smislu, gostovali pa smo tudi v domu Slovenika na Dunaju.«

Kaj pa ostala likovna ponudba. Bi lahko predstavili še Ex-tempore in Likovno jesen, pa tudi dneve keramike, na katerih je sodeloval lončarski mojster Zelko iz Pečarovec?

Vse našete so občasne likovne akcije zdravilišča, ki prehajajo v tradicionalne ob siceršnji kulturni ponudbi v Rogaški. Ex-tempore bo to leto organiziran za slikarje, ki prihajajo s te in one strani meje že peto leto. Ravno tako dnevi keramike, na katerih je lončar Zelko vedno dobrodošel, žal nam je, da ne prihaja še več prekmurskih lončarjev. Bila bi vesela, če bi ob svojiasedenosti vseeno našli toliko časa, da bi med sejmimi obvezami kmotvalcev doma lahko prišli v Rogaško Slatino in oblikovali na prostem, ob lončarski peči. To je za naše goste izjemno zanimivo, lončarji pa tudi sproti prodajo vse, kar tu naredijo, saj so vsesplošna atrakcija.

Imamo pa tudi slikarsko kolonijo Likovna jesen, ki bo letos četrta. Nanjo vabimo pet slovenskih slikarjev, ki slikajo v parku in poskušajo prenesti jesenske barve na platno. Tako se v Rogaški vedno dogaja kaj zanimivega.«

Kaj pa tesnejši stiki z Radensko, predvsem njenim razstavnim pavilijem, kjer bi lahko razstavili vašo zbirko starih grafik, ste jih že poskušali vzpostaviti. In kaj menite o sodelovanju z Lendavo, kjer je bogata likovna tradicija, v bližnji Dolgi vasi pa gori peč v opekarni tudi za glino, ki jo oblikujejo umetniki — predvsem udeleženci poletnih mednarodnih likovnih kolonij?

»Dlje od Maribora poznam le likovno ponudbo Murske Sobotice, predvsem Jugoslovanski biennale male plastike v soboški galeriji, z veseljem pa bi navezala stike tudi z drugimi galerijami v Pomurju.«

Morda pa je prav ta pogovor prvi korak v smeri sodelovanja in likovne izmenjave!

Brigita Bavčar

kulturni koledar

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec je do nedelje, 21. tega meseca, na ogled samostojna razstava slik akademskega slikarja Vladimirja Potočnika iz Ljutomeru.

Na študijskem oddelku Pokrainske in študijske knjižnice si lahko še vedno ogledate razstavo literarnih del pesnika in dramatika Daneta Zajca.

LJUTOMER — V galeriji Ante Trstenjak se v soboto, 20. januarja, izteka ogled dokumentarne razstave Boj za slovensko severno mejo (1918—1920), ki jo je pripravil in jo posreduje Muzej narodne osvoboditve Maribor.

LENDAVA — V galeriji Lendava je poleg stalne likovne in muzejske zbirke še vedno na ogled 17. razstava mednarodne likovne kolonije, na kateri s svojimi deli sodelujejo Tibor Budahazi, Dare Birs, Tone Demšar, Marjan Gumilar, Jozsef Lakatos, Anna Nemeth in Dušan Premrl.

ANNA NEMETH: VAZA, žgana glina.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin bodo od 19. januarja do 20. februarja na ogled likovna dela Angelce Marčič iz Maribora.

GLASBENA PARADA RADENCI 90

Od 22. do 24. februarja bo v Radencih tradicionalna glasbena parada plesnih orkestru jugoslovanskih radiotelevizij. V Radin jih bo letos prišlo šest, med njimi ne bo Prištine, gostujoči pa bo plesni orkester iz Tbilisija.

bb

knjige

USPEŠNICE TEGA TEDNA v knjigarni DOBRA KNJIGA v M. Soboti so: Jože Snoj — PALČKI SO! (Mladinska knjiga), Maria Thun in Matthias K. Thun — SETVENI KOLEDAR 1990 (Društvo Kortina) in Tatjana Angerer — BIOKRUIH IN PECIVO (Revija Zdravje).

Kulturni center »Miško Kranjec« — Kino PARK v Murski Soboti, bo v svoji zgradbi organiziral dodatne dejavnosti.

Vabimo

interesente za opravljanje primerne dejavnosti v prostorih kina, da se zgledajo s predlogi in ponudbami v soboškem kinu (telefon: 21 222). Ponudbe zbiramo do konca meseca januarja.

V KOLOŠEVEM OBJEKTIVU

SOCIČEVA KAVARNA — Med stavbami, ki jih v Soboti ni več, jih pa staroselci zelo pogrešamo, je gotovo nekdanja Sočičeva kavarna. Stala je ob glasbeni šoli, tam, kjer je zdaj cestišče, ki je zamenjalo svojčas zeleno dvorišče priljubljene gostišča. Tudi pionirski dom je bil nekaj časa v njej in bila je ena tistih prijetnih zgradb, v katero je bilo veselje zahajati. V blaznasti dom je bilo tako staro ne bi imelo svoje cene, so jo (v skladu z urbanističnim načrtom) porušili. In tako ostaja le fotografija Jožeta Kološe-Kološa iz njegovega cikla umetniških in dokumentarnih fotografij Sobotu moje mladosti, ki vam jo posredujemo.

B. Bavčar

KRZNARJI VRAČAJO UDAREC

Vse kaže, da so ameriški krznarji zadnje čase najbolj ogrožena živalska vrsta. Med leti 1977 in 1987 je prodaja krzna narasla. Vsako leto so prodali za 1,8 milijarde dolarjev krznenih oblačil. Zdaj zanimanje za topla oblačila iz živalskih kož upada, zasluge za to pa si lastijo borci za pravice živali. Svoje kosmate prijatelje branijo z vsemi sredstvi: S plakati strašljive vsebine skušajo vzbujati slabo vest vsem, ki se oblačijo v živalske kože. Dame, ki se v razkošnih krznenih plaščih sprehajajo po mestu, napadajo z vzkliki: »Sram te bodi! Morilka!«

Krznarji sicer priznavajo, da cena krzna pada, vendar trdijo, da zasluge za to nimajo borci za pravice živali, ampak tople zime, prevelika količina krzna na trgu in

borzni zlom leta 1987. Kljub temu pa so dovolj prestrašeni, da so za reklamo za svoje izdelke namenili dva milijona dolarjev. Pridobiti si hočejo tiste, ki se doslej še niso opredelili za nobeno od obeh skrajnosti. Zagovorniki ene zatrjujejo, da imajo vsa živa bitja pravico do življenja, zagovorniki druge pa so prepričani, da so živali zato na svetu, da jih človek izkorišča. Večina ljudi pa v svojem razmišljanju ne gre tako daleč. Radi pojedjo kosček mesa pri vsakdanjem kosilu, nosijo usnjeno obutev, pa tudi krzneni oblačila, če imajo kaj pod palcem. Večina takih se seveda zgrozi, če zve, da so morale živali, ki so jih pobili, trpeti.

Krznarji zatrjujejo, da z živalmi, ki jih vzgajajo na farmah, na

primer s kunami in lisicami ne ravna jo kruto. Sami sebi bi namreč prizadejali škodo, saj grdo ravnanje zelo prizadene kakovost krzna. Nekateri krznarji celo naravnost zatrjujejo, da z opravljanjem svojega poklica varujejo naravo. Umetno krzno namreč izdelujejo iz snovi, ki se ne razkrojijo. Krznarji tudi menijo, da je potrebno določene vrste divjih živali razredčiti in da zato ni nič hudega, če jim nastavljajo pasti. Veliko biologov jim pritrjuje. Nutrije so se na primer v Louisiani tako namnožile, da utegnemo močvirja spremeniti v velike blatne površine. Seveda se biologom, ki morajo skrbeti za ravnotežje v naravi, živalice smilijo, zato jim bodo odslej nastavljali mehko podložene jeklene pasti, ki živalskih tačk ne bodo preveč hudo zgrabile.

OGNJENIK SE JE ZBUDIL

Ognjenik Redoubt na Aljaski je po 21 letih mirovanja začel bruhati. Iz njegovega kraterja se valijo gosti oblaki pepela, ki jih veter raznaša na stotine kilometrov daleč. Od 14. decembra, ko se je ognjenik »zbudil«, je bruhal že petkrat.

Streha za 300 tisoč ljudi

Najvišja stavba na svetu stoji v Ameriki: to je 110 nadstropij visok nebotičnik Sears Tower, vnos Chicago. Sedaj pa Japonci napovedujejo novo svetovno čudo, ki bo, kot kaže, daleč prekosilo ameriški rekord. Neka japonska konstrukcijska firma je predložila načrte za Aeropolis, nebotičnik, ki bo lahko sprejel pod streho 300 tisoč ljudi. Stavba bi bila visoka 2001 meter in bi imela 500 nadstropij. Vendar je seveda vprašanje, ali bodo ta veličastni nebotičnik sploh kdaj zgradili. Japonska je dežela, ki jo pogosto stresajo potresi. To pa arhitektov, ki so načrtovali Aeropolis ni prav nič motilo, nasprotno, zanje so bila potresna tla še dodatni izziv. Trikotna oblika veličastnega nebotičnika naj bi vsrkala in hreče težav premagala potresne sunke, predori v stavbi pa bi puščali vetrovom in viharjem prosto pot. Načrtovalci Aeropolisa računajo s 25 leti gradnje in okroglo 600 milijardami DEM gradbenih stroškov. Grad v oblakih ali vizija prihodnosti? Vsekakor je ena streha za 300 tisoč ljudi komajda tisti topli, prijetni domček, o katerem skrivaj sanja vsaka slovenska duša.

PASJE DOGODIVŠČINE

Petindvajsetminutni film Pasje dogodivščine je posnet iz nenačelnega zornega kota, zato ga najbrž nikoli ne bodo predvajali v kinematografih. Z višine 60 centimetrov prikazuje vožnjo z avtomobilom, preganjanje rac v parku, vrhunec pa doseže filmska umetnina z lulanjem ob gasilskem hidrantu. Pasje dogodivščine niso seveda nič drugega kot videokaseta, ki naj bi preganjala dolga psov, ki ostajajo sami doma. Režiser filma Harley Toberman pravi: Vem, da psi gledajo televizijo, vendar navadno ni na programu ničesar takega, kar bi bilo zanje vredno ogleda. Tudi ljudje se včasih znajdemo v podobni zadregi.

Esce so zadnje refci karbonskega programa po lufti letela, ze so novine pifale, ka naj de najnižja novinarska plača 1500 DM. Tou je tak, kak č bi se z vsej armakof morea delali. Belekof bratranec je v ton časi kak pisač z visikof solof mör v charke gveracurnano 500 DM plače. Delavci v njegovoj firmi 300DM, njegova mati pa penzije 100DM. Taj ni je pa moj pajdaš Bela mislo, ka je la novinarska rdiča tak oš pisača, ka ratar, ka de novinar leks pifno kak delavci strajkajo ravelo gromale plače. Ker je pa med čemernimi delavci nevarno pifati od njuni čemeroj, ni novinarji 1500 hark zmerno kasliječijo. Inaukar bi eice bonificirano delovno dobo mogli meti.

TUDI SZ JE HOTELA NA MESEC

Skupina ameriških strokovnjakov s Tehnološkega inštituta Massachusetts in Kalifornijskega tehnološkega inštituta, ki je novembra obiskala Sovjetsko zvezo, je šele pred kratkim povedala, da so jim sovjetski gostitelji pokazali vesoljska vozila, ki pričajo o tem, da so se tudi sovjetski strokovnjaki v šestdesetih letih resno pripravljali na osvajanje Meseca. Vozilo je bilo za polet pripravljeno že leta 1968, leto, preden se je posadka ameriškega Apolla 11 spustila na Mesec. Načrta takrat niso uresničili, ker so imeli težave s pogojskimi raketami, popolnoma pa so ga opustili leta 1974, ko je dobila prednost gradnja vesoljske postaje.

Vesoljska vozila, namenjena za polet na Mesec, so razstavljena v moskovskem letalskem inštitutu in so zelo podobna ameriškim. Razlikujejo se samo v dveh podrobnostih. Sovjetska imajo prostora samo za enega vesoljca, za pogon pa imajo dve raketi namesto ene. Sovjetski strokovnjaki so prvič javno priznali, da so imeli program poletov na Mesec, šele lani oktobra v časopisu Pravda.

Kitajsko modrovanje o sreči

Veseli je življenja — pomembna sestavina sreče — je »v tem življenju redek dar«. To je v 16. stoletju ugotavljal kitajski filozof Juan Čunglang. Že takrat se je pritoževal nad tem, kako površni so ljudje.

»Mnogim ljudem je pri srcu slikanje, lepopisje ali imajo radi starine,« je zapisal, »drugi poveljujejo pitje čaja in opojno kajenje. Mnogi podlegajo dražljajem čutov, vseč sta jim meso in vino, živijo razuzdano. Takšni ljudje prezirajo veljavne navade in trdijo, da so se osvobodili vseh spon.«

Kitajski modrec je svaril: »Vse to je površao in nima nič opraviti z resničnim veseljem in razumevanjem življenjskih posebnosti. Čunglang je v pozni dinastiji Mingov postal vodja literarne šole, toda o karieristih je še naprej govoril s pomisleki: »Kdor se v življenju prebije naprej in leze na čedanje višje položaje, mu telo in duha omejuje tisoč bremen.« In: »Čim več kdo ve, tem bolj zmeden je in toliko bolj oddaljen od tega, da bi

JAZZ, ROCK IN MAMILA

Louis Armstrong je nekoč izjavil, da se ima marihuani zahvaliti za »nekaj lepote in topline«. Billie Holiday je skušala svojo preteklost premagati s heroinom. Elvis Presley je veljal za največjega uživalca mamil med glasbeniki. Velike, pa tudi male zvezde zabavne glasbe, ki so jim življenjsko pot krojila mamila, je Anglež Harry Shapiro podrobno popisal v knjigi. V svoji kroniki omamljanja je zapisal dokaj dr-

zne trditve. Povsem prepričan je, da so mamila pospeševala ustvarjalnost mnogih glasbenikov, verjame pa tudi v možnost nadzorovanega uživanja omamljenih snovi. V delo je vnesel tudi številne citate iz pesmi in intervjujev. Na koncu je dodal še seznam glasbenikov, ki so umrli zaradi mamil.

Lažna Rembrandtova dela

Skupina strokovnjakov, ki raziskujejo delo največjega nizozemskega slikarja 17. stoletja, Rembrandta, je spodbila avtentičnost še 50 slik, ki so mu jih doslej pripisovali. Skupino za raziskovanje Rembrandta so ustanovili pred 21 leti. Proučila naj bi okoli 700 njegovih slik, ki so razširjene po vsem svetu. Prvi del svojega poročila je skupina objavila leta 1982, drugega pa leta 1986. Do takrat so strokovnjaki obdelali okoli sto slikarjevih del in jih približno polovico razglasili za nepravne. Zdaj so objavili še tretji del poročila, v njem pa so seznanila del velikega mojstra zbrisali še petdeset slik. Izdali naj bi še dva dela poročila, vendar še ni znano, kdaj bo obsežna in zamotana raziskava končana.

V tretjem delu poročila so člani skupine obdelali mojstrovino Nočno stražo in potrdili, da je pristna, ugotovili pa so, da je Rembrandtov portret (doslej so mislili, da gre za avtoportret) iz muzeja Norton-Simon v Kaliforniji in Pokrajino s kočijo naslikal drug umetnik. Po mnenju strokovnjakov so ju izdelali Rembrandtovi učenci, ali pa plačani pomočniki v njegovi delavnici.

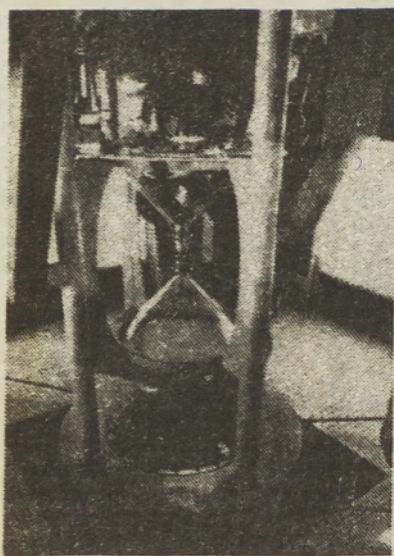
MODRO V MODREM

V italijanski Genovi si je mogče do 15. januarja ogledati zanimivo razstavo modrega jeansa, iz katerega so izdelane kavbojke, pa še mnoga modna oblačila. Razstava je prikaz in dokaz, da jeans nikakor ni ameriška iznajdba. Jean je ameriški prevod italijanskega mesta Genova. Genova pa je bilo mesto, iz katerega so izvažali gosto tkano, čvrsto blago na vse konce sveta. Tudi v Ameriko, kjer je postalo zelo priljubljeno. Razstava je razdeljena v dva dela. Prvi del prikazuje uporabo modrega platna do sredine 19. stoletja, obsega štirinajst dragocenih stenskih preprog iz leta 1400, na katerih je upodobljeno Kristusovo trpljenje. Preproge so iz modrega platna. Predstavljeni so različni predmeti, vsakdanja in delovna oblačila, pa tudi slike, na katerih je videti, da so takrat ljudje v Liguriji nosili oblačila, podobna sodobnim kavbojkam. Drugi, modernejši del razstave pa je posvečen izdelkom najbolj znanih ameriških tovarn, Lee, Levi's, Wrangler, tam so različna oblačila, ki so jih ustvarili znani modni oblikovalci, pa predelane, okrašene in izvirno oblikovane kavbojke, kakršne nosijo hipiji, feministke in posebneži.

Darila Ermitažu

V dvoranah zimskega dvorca v Leningradu so odprli razstavo umetniških del, ki jih je največji in najbogatejši sovjetski muzej Ermitaž dobil v dar. Razstavo so priredili v čast 225. obletnice muzeja, ki hrani več kot tri milijone umetnin. Razstavili so več kot sto umetniških predmetov, ki so nastali v različnih obdobjih in različnih državah, ki so jih v prejšnjem stoletju njihovi lastniki darovali muzeju. V razstavnem katalogu so zapisana imena 318 darovalcev iz Sovjetske zveze in drugih držav, med njimi sta italijanski slikar Renato Guttuso in Nemec Hans Grundig, med darovalci umetnin pa so tudi slike in grafike velikih umetnikov, kot so Goya, Chagal in Picasso.

Peščena ura velikanka

Ob proslavi 100-letnice nastanka mesta Sendai, ki leži 300 km severno od Tokia, so priredili veliko razstavo. Sejem zelenja. Največja znamenitost razstave je bila 5,5 metra visoka peščena ura, ki je tehtala devet ton, v njeni notranjosti pa je bilo 1,2 tone peska. Ura je začela meriti čas ob otvoritvi razstave, zadnja zrnca peska pa so splozela natanko na dan, ko so razstavo, ki je trajala 80 dni, zaprli.

Molitev brez joge in zena

Vatikanska kongregacija za doktrino vere je izdala dokument, v katerem ugotavlja, da razne oblike vzhodnjakega meditiranja, pa naj gre za jogo, zen ali podobno, niso združljive s krščanstvom. Poskusi združevanja vzhodnih in katoliških metod meditacije so lahko nevarni in napačni, čeprav to ne pomeni, da je potrdil tudi poveljatelj katoliške cerkve papež Janez Pavel II., je namenjeno predvsem verskim gibanjem, samostanom, združenjem za skupinsko molitev, pa tudi drugim ustanovam, ki se ukvarjajo z versko meditacijo. Vatikan priporoča vernikom, naj ostanejo pri svojih vsakdanjih molitvah in naj ne uporabljajo raznih postopkov za doseganje zbranoosti ter določenih položajev in načinov dihanja, ki jih priporočajo privrženci vzhodnjakeških verstev.

MINI ZANIMIVOST

Tigri proti ljudem

V Indiji so pred 17 leti začeli s posebnim projektom Tiger, da bi zaščitili to veliko mačko pred izumrtjem. Izvajanje programa je bilo uspešno, saj so se tigri v tem času lepo namnožili in jih je zdaj okrog 4000. Zveri pa so se za skrb oddolžile na kaj čuden način: v tem času so umorile preko 600 ljudi.

Uspeh je v odnosu in kakovosti storitev

Radio Koper — Capodistria je imel od avgusta do oktobra turistično akcijo z naslovom Hvala, prijatelji. Od poslušalcev so želeli izvedeti, kateri turistični kraj ali turistični delavec v Jugoslaviji bi si zaslužil posebno priznanje za svoje delo, skrb in humanost do gostov. Dobili so številne predloge za razne turistične kraje in posameznike, presenečeni pa so bili, ker so številni poslušalci iz Italije menili, da si priznanje za svoje delo in topel odnos do gostov bolnikov zasluži doktorica Jadranka Šimonka, zobozdravnica, ki dela v specialistični ambulanti za zobne in ustne bolezni v hotelu Radin v Radencih.

»Bila sem zelo presenečena, saj je priznanje, ki je tudi priznanje za delo vseh zaposlenih, prišlo povsem nepričakovano. Je pa veliko priznanje in spodbuda za naše delo,« je menila dr. Jadranka Šimonka.

V ambulanti dela šest ljudi, specialisti parodontolog, stomatolog, dve medicinski sestri in dva zobna tehnika. Oprema je

sodobna in se lahko primerja z regijskim centrom. V zobotehničnem laboratoriju pripravljajo vizir in porcelan za zobe, ki je v svetu zelo iskan in strokovno priznan, imajo nov rentgenski aparat in opravljajo masažo dlesni s termalno vodo. Zadovoljni pa so tudi zato, ker jim pacientov ne manjka, čeprav morajo storitve plačati sami.

»Če se nekaj plača, se ne pomeni, da to ni moralno. Vsekakor ni negativno, če človek za svoje zdravje skrbi in tudi plača, kajti taka oblika participacije v zdravstvu pomeni tudi lažno solidarnost.«

Specialistična zobna ambulanta v Radinu ni zasebna kot mislijo nekateri, ampak je del temeljne organizacije Radenske, je torej del gospodarstva in jo tako tudi obravnavajo. Z zdravstvenimi storitvami res precej zaslužijo, vendar so tudi izdatki veliki, saj morajo sami (ob solidarnostni pomoči temeljne organizacije) kupovati potrebno opremo in material, ki je za zobozdravstvo

zelo drag. Tako so tudi osebni dohodki zaposlenih nižji kot na primer v zdravstvenih institucijah.

»Priznanje je tudi precejšnjega pomena za našo delovno organizacijo, saj bomo po tem verjetno dobili več gostov iz Italije.«

Nekateri gostje pridejo v Radence samo zato, da si v zobni ambulanti uredijo in pozdravijo zobe. Največ je bilo gostov iz Nemčije, Švice in Izraela, in da bi se z njimi lahko pogovarjali, morajo zaposleni obvladati več jezikov.

»Gostje iz tujine prihajajo k nam večkrat negotovi in s slabim mnenjem o nas. Tako moramo s svojim delom premagati tudi to negativno prepričanje. Uspeh pa je v odnosu in kakovosti storitev.«

Doktorici Jadranki Šimonki se ponujajo možnosti za delo v tujini, vendar so določene ovire za odhod na tuj. Kot sama pravi, po naravi niso taki, da bi se ustalili v enem kraju, zato bodo še videli, kako bo. Majda Horvat

Uspešna izvedba referendumskega programa

Referendumski program v krajevnih skupnostih mesta Murska Sobota je skoraj v celoti uresničen. V letu 1989 sta izostala le preboj Gregorčičeve ulice in ureditev pločnika v ulici Štefana Kovača. V teku je ureditev okolice soboške železniške postaje in Ulice arhitekta Novaka ter pločnik v Kroški ulici. Končana pa so dela v Mali novi in Kocljevi ulici ter poravnani dolgi za Markišavsko in Noršinsko ulico. Končan je tudi pločnik v Lendavski ulici ter asfaltirana cesta in pločnik v Mladinski ulici in delu Kidričeve ulice.

Iz dodatnega programa pa so bila končana dela na pločnikih Trstenjakove, Mikloša Kuzmicha in Prešernovi ulici. Prav tako je

bila urejena kanalizacija v ulici Štefana Kovača, osvetljeni trije prehodi za pešce, eden pa še bo. Precej denarja so porabili tudi za dokumentacijo in nabavo določenih naprav za kabelsko televizijo. Mestne krajevne skupnosti so tudi financirale nakup stroja za pometanje ulic ter ureditev piramide na pokopališču ter podelili nagrade za javni natečaj za kioske. Poleg tega so položili kable za ulično razsvetljavo v parku pri gradu in prispevali denar za gradnjo vodovoda v Cankarjevi ulici. Za obnovo gradu so namenili tudi čisti dohodek z zabavno-glasbenega srečanja ob soboškem bazenu. Hkrati so organizirali srečanje starejših občanov in sodelovali pri obeh večjih sejmih. Zdjaj pripravljajo jelkovanje otrok in ureditev naravnega drsališča na teniškem igrišču.

Zaradi inflacije in porasta cen ter virov sredstev, ki niso dovolj, se v mestnih krajevnih skupnostih srečujejo s težavami pri financiranju redne dejavnosti, čeprav je priliv sredstev iz samoprispevka precejšen. Priliv v decembru, januarju, februarju in marcu je v celoti namenjen obnovi gradu, znaša pa okrog 6 odstotkov vseh sredstev iz referenduma. Tolikšen je namreč delež za obnovo grajske dvorane in temeljev

gradu. Neuresničene naloge iz referendumskega programa, k čemur je treba pristeti še ureditev Ulice ob progi in nekaterih uličnih razsvetljav, bodo skušali izvesti čim prej. Imenovan je že odbor za izvedbo novega referendumskega programa, prav tako pa tečejo tudi priprave na ureditev kabelske televizije.

Milan Jerše

Bobri (spet) prodani

Krajevna skupnost Bistrica je na javni dražbi prodala koliščarje Bobri za 217.000 dinarjev. Kupec je Tomislav Magdič iz Tropovec, ki obljublja, da objekta ni kupil, da bi ga čez čas preprodal, ampak namerava to nekaj zelo znano točko (v dobrem in slabem) usposobiti za turistično dejavnost. Na dražbi so se za nakup potegovali bistriški gasilci, sicer pa je bilo navzočih veliko ljudi. Izključna cena je bila 131.382 dinarjev.

S.S.

V Pomurju vse več mladoletnih storilcev kaznivih dejanj

Število mladoletnih storilcev kaznivih dejanj v Pomurju je v primerjavi z lanskim letom za 16 odstotkov večje. Lani je bilo v Pomurju 190 mladoletnikov, ki so storili kazniva dejanja. Po številu prebivalcev daleč prednjači občina Gornja Radgona, kjer je letos tudi največji porast v primerjavi z lani. Nasploh pa kriminal mladih v Pomurju že nekaj let narašča. Med storilci je bilo lani kar 51 povratnikov, leto poprej pa le 30.

O tovrstni problematiki so nedavno razpravljali na seje sodišča v Murski Soboti. Veliko so govorili o tem, kako preventivno ukrepati, vendar kakšnega posebnega »recepta« niso odkrili. Ugotovljeno pa je bilo, da je v Pomurju še vedno nereseno vprašanje begavčkov. Sedaj je ukinjeno sprejemališče za mlade v Mariboru in zato jih bodo morali socialni delavci odpeljati v Ljubljano, kar je povezano z velikimi stroški. Zato želijo v Pomurju urediti tako sprejemališče pri Vzgojnoizobraževalnem zavodu v Veržju, vendar pa se v ustreznih republikah organih s tem ne strinjajo. Tokrat so zbrani ponovno poudarili, da je treba na probleme opozoriti pristojne v Ljubljani.

Franci Klemenčič

»Verjetno smrdi tudi inšpektorjem!«

JAVNA RAZPRAVA O LENDAVSKI SEVER — KAFILERIJA JE NAJVEČJI TRN V PETI — TUDI GARAŽ IN PARKIRNIH PROSTOROV PRIMANJKUJE

Konec tedna je bila v Murski Soboti zanimiva javna razprava, ki jo je organiziral Komite za urbanizem, gradbeništvo in komunalne zadeve. Govorili so o spremembi zazidalnega načrta za Lendavsko sever. Ker gre za zelo pomembna vprašanja razvoja tega dela pomurskega središča, je bilo pričakovati večjo udeležbo občanov, še posebej zato, ker so bili navzoči tudi predstavniki strokovnih institucij in nekaterih podjetij.

»Namesto stare upravne zgradbe Pomurskega tiska bo zgrajena nova, in sicer tik ob Železotehni v Lendavski ulici, ki bo ostala, le prodaja večjih izdelkov z dvoriščne strani se bo morala umakniti. V kompleksu ABC Pomurke, Mesne industrije niso predvideni večji posegi, kar velja tudi za območje okrog Elektra. Več novosti pa naj bi bilo v bližini Platane, predvsem v njenem vzhodnem delu, kjer naj bi uredili zelene in parkirne površine. Z idejnimi rešitvami bi se dalo pridobiti celo do 240 parkirnih mest, vendar je tudi to odvisno od odziva stanovalcev. Druge objekte, predvsem manjše in lesene, vključno z žago ob Ledavi, bodo porušili. Sicer pa je ob Lendavski ulici načrtovana pozidava vseh vrzeli, kjer bi se našel prostor za razne lokale, zgradili pa bi največ 100 dodatnih stanovanj. Predvidena je tudi obojestranska kolesarska steza, na severni strani t. i. Vujecovega bloka pa naj bi nastal otroški vrtec, pri čemer pa inšpekcijski organi zahtevajo, da se prej preselijo sedanje dejavnosti s tega območja,« je bila obrazložitev Jane Kovač, strokovne sodelavke Zavoda za ekonomiko in urbanizem.

Trn v peti tukajšnjih prebivalcev in tudi drugih delov Murske Sobotne je kafilerija, na kar je posebej opozoril Jože Šadi, sicer tudi predsednik sveta KS Lendavska: »Kafilerija kot objekt je od nekdanje sporna, ker je njena okolica postala nevzdržna. Čez novoljetne praznike je vse dni iztekala iz kanalov večja količina odpadnih voda, ki so povzročale neznošen smrad. Osebnost si upam trdit, da ta objekt ni zgrajen narobe, ampak je narobe vse tisto, kar je povezano z njim. To pa je napačna uporaba tehnologije, malomarn odnos zaposlenih in odgovornih v ABC Pomurki, ki so odgovorni za proizvodnjo v tem objektu. Skrajno neresen pa se mi zdi pristop inšpekcijskih služb do tega problema. Če že smrdi po celi Murski Soboti, verjetno smrdi tudi inšpektorjem!« Pri tem ni mogel mimo usode dimnika Platane, iz katerega se valijo ogromne količine saj na bližnji stanovanjski kompleks. Jože Vouri mu je povsem mirno odgovoril: »Mislim, da v strategiji razvoja Platane ni nikakršnih možnosti, da bi v bližnji prihodnosti lahko odpravili negativne učinke onesnaževanja okolja, ker so sredstva predvidena za tehnološko opremo proizvodnega procesa. Na vrat na nos te industrije ne moremo odstraniti od tod, kjer je bila storjena napaka v tem, da se je sploh gradil stanovanjski kompleks. Tudi glede ideje, da bi v eni od naših hal zagotovili garaže, se kaže resneje zamisliti.«

Tako bo problem pomanjkanja parkirišč ob blokovskih stanovanjih ostal še naprej pereč. Pa čeprav je bil ob izdaji uporabnega dovoljenja za gradnjo stanovanj kot eden od pogojev tudi postavitev garaž tripleks, ni od tega vendar danes ne duha ne sluha. Tudi stanovalka Nada Ismajlovič je razočarana: »Ko so bila postavljena zaključna, sem mislila, da so dvonamenska, pa od tistega časa se nihče ni odprl vrat. Postala sem razočarana,« je začelo po zelenih tleh parkirati. In 18 stanovalcev v tem bloku pa na voljo le tri parkirne prostore.

V njen komentar je verjetno odveč. Upamo lahko le, da tudi ta javna razprava kot marsikatera pred njo, ne bo glas vpijočega v pušavi!

Milan JERŠE

Enemu od predelov Bodonec pravijo tudi Varaž, kar bi se v knjižni slovenščini reklo Mesto. To pa ni kar tako, če živiš v mestu! No, bodonski »varaščanci« vse do lanskega leta niso premogli niti trgovine, ampak so morali po nakupih v drugi del vasi, ki mu pravijo Na bregu. Naposled imajo tudi oni trgovino, in ker so cene konkurenčne, hodijo vanjo po nakupih tudi oni z Brega in z nekaterih okoliških krajev. Edi in Milena Kuzma, ki sta lastnika te trgovine, si zadovoljna maneta roke. Kupci lahko pridejo tudi v nedeljo.

Jože Graj

KONJIČKAR — Mirko Oletič iz Lendave že 28 let namaka trnek. Pred leti, ko je še bil zaposlen, je lovil popludne in ob koncu tedna, zdaj, ko uživa zasluženo pokojnino — delal je v dobrih letih Opekarni —, pa se na »vrič« poudarja skoraj vsak dan. Seveda le v času, ko lov ni prepovedan. Toži se mu po časih, ko so bili reka Mura in potoki Črnc, Ledava, Kobiljenski potok in drugi čisti. Zdjaj so, razen morda Črnc, onesnaženi, zato ribe čisto poginjejo. Najhuje je z Ledavo. Mirko Oletiča smo ogorčili, ko je poskušal ribjo srečo v jami lendavskega letnega kopališča ob Črncu.

Foto: Š. S.

Kje bomo iskali krivca?

Malokatera vas se je v zadnjih letih tako razširila kot Čemelavci. Hiše so rasle v starem delu vasi in v novem naselju kot gobe po dežju. Zato se je število prebivalcev tudi zelo povečalo.

Zaradi spuščanja odpadnih voda v posikalnice, se je podtalnica onesnažila tako, da voda iz studencev ni bila več uporabna niti za pranje, kaj šele za kuho ali pitje. Zato je bilo najino zgraditi vodovod in kanalizacijo. S samoprispevkom in denarnimi prispevki nam je uspelo v zadnjih dveh letih zgraditi oboje. Toda sedaj se je pojavil drug problem. Zaradi odloka odpadne in meteorne vode v kanalizacijo se je nivo podtalnice tako znižal, da je v studenih ostalo komaj nekaj vode. Hidranti na vodovodnem omrežju so bili tako malomarno in nestrokovno narejeni, da jih je dve tretjini neuporabnih, saj so se pogrezili v zemljo in so nedostopni. Kdo je za to odgovoren? Tudi v novem naselju ni stanje nič boljše. Za celo naselje sta bila zgrajena samo dva protipožarna studenca, ki sta žal tako kot drugi, skoraj prazna. Hidranti so zaradi varčevanja, pri gradnji premalo.

Zato se sprašujem, kje bomo iskali krivca, če bo prišlo do požara in ga ne bo mogoče pogasiti. Zakaj smo tako brezbržni? Ali res tako malo cenimo svoje premoženje in domove, v katere smo vložili veliko truda, da smo si jih zgradili?

K. L.

OH, TA TESTAMENT

Začel bom z uvodom, kot je v pravljicah. Te se srečno končajo, vendar zgodbi, ki vam jo bom povedal, še ni videti srečnega konca.

Živela sta zakonca Jožef in Marija, ki sta imela dve hčeri: Giziko in Marico. Prva je še mlada odšla z doma in se poročila, druga pa je ostala doma pri očetu in materi ter pomagala delati na srednji kmetiji. Pred petnajstimi leti je oče umrl, pa je takrat hčerka Marica žvela trinajst let z materjo. Pred dvema letoma je umrla še ona. Hčerka Marica si je ustvarila družino, ko je mati še živel, vendar je bila izguba matere, na katero se je močno navezala, huda udarec.

Kot mnogi sta tudi starša Jožef in Marija naredila testament, v katerem je bilo zapisano, da bo posestvo prešlo po smrti enega zakonca na tistega, ki bo ostal. Potem pa naj sam odloči, kdo bo podedoval in koliko. To svojevrstno breme je torej prešlo na mater Marijo. Umrla je nenadno smrti in hčerka Gizika, ki ni kaj prida prispevala k napredku domačije, je bila prepričana, da bo prišlo do dedovanja po zakonu: vsaki polovico! Bilo pa je drugače: na zapuščinski razpravi je hčerka Marica pokazala pisno oporoko, narejeno pred petimi leti pri odvetniku, v kateri je pisalo, da hčerki Marici, ki je bila vseskozi doma pri materi, pripada pet šestin posestva. Hčerki Giziki, ki pa je že zgodaj odšla z doma, pa ena šestina. Razumljivo je, da se je Gizika zdržnila, saj mati nikoli ni

omenjala oporoke, ne tega, kolikšen del posestva dobi katera od njiju. Se več: Gizika je celo pričakovala, da bo dobila, če bo mati naredila oporoko, več kot sestra Marica. Nekje je slišala, da imajo starši rajši tiste sinove in hčere, ki niso doma...

Oporočni volji matere ni mogla oporekati, saj je sodišče odločilo, da je oporoka veljavna. Sestri, ki sta se na razpravo peljali skupaj, sta sli domov naračene. Sestri, ki sta se prej obiskovali, si izmenjavali darila, sta se poslej druga druge izogibali. Otroci sester, ki so se prej večkrat skupaj igrali, poslej niso smeli spregovoriti drug z drugim. Sestri, ki sta se prej ščitili, če je kdo kako rekel čez katero od njiju, sta zdaj postali opravičljivi. Tudi njuna moža, ki sta včasih skupaj spraznila liter jure, se nista več pogledala.

Mati Marija, ki svoje odločitve o takem dedovanju ni obrazložila, je pač ravnila po SVOJI vesti. Če se je zdaj čutila pravičnima hčerka Gizika, bi prav gotovo imela pripombe na kako drugačno oporočno voljo Marica, saj je vseskozi delala doma in tako prispevala k ohranitvi domačije. Po očetovi smrti je namreč, dokler ni dobila moža, opravljala vsa težakša dela.

Bolj kot delitev zemlje (v koprski hčerke Marice), je bila pravica razdelitev grunta: nekje na sredini dvorišča je bila določena razdelitvena črta oziroma meja, kar je tudi pomenilo, da pretežni del gospodarskega in v celoti stanovanjskega poslopja pripade

Marici preostali del gospodarskih objektov, ki pa se niso dotikali, pa je podedovala Gizika. Ta si je pozneje v njih uredila stanovanje, čeprav je samo dobrih pet metrov vstran gnojnice Marčinega govejega hleva. Zdjaj, ko se je Gizika sprijaznila, da je pač nasledila, kar je z oporoko določila mati, se vse bolj spotika ob to že ničlikokrat prekleto gnojnišče.

Zgodba, ki vam jo pripovedujem, je resnična. Na lastne oči sem se prepričal, da je vse tako, kot je zapisano. Bil sem na obisku pri Giziki in Marici. Prva se mi je zdela bolj napačna, druga pa je krhka in bolna. Jokala je in dejala, da na hribu ne bi mogla več vzdržati, saj je z živci na koncu. Obe sta sem predlagali pomiritev, ki je toliko potrebnejša, ker imata obe sestri, ki sta zdaj še sosedji, otroke, ki ne govorijo med seboj. Tudi njuna moža, ki se vozita na delo v večje mesto, gresta vsak po svoji poti. To pomeni, da sta sprti sestri v svojem besu »zastrupili« še nji-ju!

Oh, ta testament! Sestri, ki sta bili prej v pravem pomenu sestri, sta si po materini oporoki sovražnici. Starka je odločila pač tako, kot ji je veleval notranji glas! Če bi odločila drugače, najbrž tudi ne bi bilo dobro. Marsikaj imajo prav tisti, ki pravijo, da je najboljša tam, kjer starši niso naravnopravni ali pa druga skrajnost: kjer vse zapravijo, saj potem ni kaj deliti.

STEFAN

Ob trdnem delu in volji do poklica

Matej Zavec iz Lipe končuje osmi razred na osnovni šoli 17. oktober Beltinci. Na obisku pri družini Zavec sem zvedel marsikaj zanimivega. Oče Ivan že več kot dvajset let igra na veselicah in prekmurskih gostovanjih. Sestra Metka hodi v glasbeno šolo, uči se igranja na klavir in orgle. Tatjana pa poje. Tudi Matej obiskuje glasbeno šolo in s harmoniko večkrat spremlja sestro, ko pojeta narodne pesmi.

14-letnega mladeniča je v zgodnji mladosti za glasbo navdušil ansambel, kjer igra njegov oče. Najprej je začel igrati na 40-basno harmoniko, v tretjem razredu osnovne šole pa se je vpisal v glasbeno šolo. Leto kasneje je dobil 80-basno harmoniko. Marsičemu se je moral odre-

či, da je končal nižjo glasbeno šolo. Njegov prvi učitelj je bil Ludvik Suklar, nato pa ga je poučeval Istvan Varga. Svoj prosti čas je Matej posvetil glasbi. Harmoniko vadi vsak dan 2 uri. Ze štiri leta igra v šolski folklorni skupini, nekaj časa je igral v ansamblu Bodočnost iz Turnišča, sodeluje pa tudi v harmonikarskem orkestru, ki deluje v sklopu glasbene šole v Murski Soboti. Rad se spominja nastopov v

Cankarjevem domu v Ljubljani, na Otroškem festivalu v Šibeniku in v Mariboru, gostoval pa je tudi na Madžarskem in v Avstriji.

Seveda veliko nastopa na številnih prireditvah in proslavah v soboški občini in na domačem odru v zadružnem domu v Lipi. Vsak nastop mu daje novih moči in voljo do učenja. Vaje so vse bolj zahtevne, s trdno voljo pa je vsako težavo mogoče premagati.

Sramota za vse nas

Ljudje smo razumna živa bitja, ki končajo s svojim pozitivnim delom in hkrati tudi z napakami, ko umrejo. Vsak človek, dober ali slab, si ob smrti zasluži spoštovanje, saj tudi pogovor pravi: O pokojniku samo dobro. No, kljub temu lahko v zvezi s tragičnim trenutkom, s smrtjo posameznika, doživiš marsikaj krutega. Tale primer naj bo samo opomin tistim, ki so odgovorni, da v določenih okoliščinah ne bi prihajalo do podobnih primerov.

Zgodilo se je pred dnevi, ko je umrl znanec. Sorodniki so odločili, da bo ležal v mrliški vežici v Apačah. Kljub temu da novo že nekaj časa gradijo in jo bodo verjetno še nekaj časa, rabi svojemu namenu stara, čeprav skromna in vsa okrušena. Mrliška vežica je za KS Stogovci in Apače resnično potrebna in tega se vsi prav dobro zavedamo. Kljub referendumskim sredstvom, ki se stekajo tudi v ta namen in tudi prostovoljnim prispevkom, ki smo jih dali krajanji obeh krajevnih skupnosti, smo danes še daleč od tega, da bi lahko v bližnji prihodnosti vežico zgradili.

Tudi kulturi na pokopališčih posvečamo zadnje čase vedno manj pozornosti. Pri tem mislim na delo grobarja na pokopališču v Apačah. Ne nameravam kritizirati njegovega dela, saj poklic grobarja danes noče nihče več opravljati, pa naj bo še tako dobro plačan. Grobarja, čigar ime niti ni tako pomembno, bi v treznem stanju le težko spravili na pokopališče opravljat zahtevno delo. Tega bi se morali zavedati tudi pristojni v skupščini in tajništvu krajevnih skupnosti ter poskušali pridobiti k temu delu primerne človeke. Nikar naj nihče ne reče, da to ni izvedljivo! Malo naj gredo pogledat v druge občine in pokopališča! Sramotno je to, da se grobar ob pokojnikovi krsti ziblje pijan. Človeku je že dovolj hudo zaradi tragičnega dogodka, da pa mora gledati še to in povrh vse skupaj drago plačati, je to več kot nekulturno dejanje.

Prepričan sem, da nas je lahko vse skupaj sram, vsaj pred tistimi, ki prihajajo na pogrebe svojcev iz drugih krajev in se lahko na lastne oči prepričajo o tistem, kar doma še zdaleč ne morejo videti. Poskušajmo najti ljudi, ki bodo opravljali to delo dobro in imeli odnos do njega, kot ga mora imeti vsak delavec v podjetju, saj je zanj plačan. Bojan Macuh

Matej se že pripravlja na sprednji izpit za srednjo glasbeno šolo v Mariboru.

Besedilo in foto: Jože Žerdin

Povem vam, da je v naši politiki ena sama svinjarija...

Milan Gašpar

Zimska rekreacija in športna tekmovanja

V lendavski delovni organizaciji Ina Nafta, kjer je zaposlenih 1249 delavcev, posvečajo rekreaciji delavcev precejšnjo pozornost. Nad delavci-športniki bdi športno društvo Ina Nafta Lendava. Uspehov v tem letu ni bilo malo, organizirali so Petrolove športne igre in medsektorska tekmovanja ter se pomerili s športniki iz Hrvaške in Madžarske. Zadovoljni so tudi z rezultati na delavskih športnih igrah, ki jih vsako leto organizira komisija za šport, rekreacijo in oddih pri občinskem sindikatu Lendava. V Ina Nafti tudi v zimskih mesecih živijo po načelu »zdrav duh v zdravem telesu« in nadaljujejo rekreacijo za vse zaposlene delavce. Rekreacija bo v športni dvorani na osnovni šoli Drago Lugarič v Lendavi. Športniki organizirajo tudi niz športnih tekmovanj v različnih športnih panogah med delavci Ine Nafta in športniki Modeksa iz Murskega Središča in Gorenja IMO Lendava. J. Žerdin

STARO MESTNO JEDRO — Lendavčani uspevajo ohraniti staro mestno jedro, ki je ob Partizanski ulici. Pročelja hiš so najprej obnovili pred Titovim obiskom, zdaj — po dvajsetih letih — pa jih znova obnavljajo. Tačas je postala prava mestna lepota stavba v bližini mestnega kina, v kateri bo nova tehnična prodajalna Univerzala. Na Partizanski ulici je veliko trgovin, gostinskih lokalov, slaščičarni, svoje mesto pa so si izborili tudi drugi obrtniki: urarja, krojač, komisijska trgovina, optik, zlatar in drugi. Škoda, ker urejevalci prostora niso poskrbeli, da bi bile vse napisne table primerne.

Foto: Š. Sobočan

Pivnica MILD 57

V središču G. Radgone imajo minipivnico, ki so jo poimenovali Mild 57. Podjetje Tobak je uredilo kletne prostore, ki so bili doslej neizkoriščeni. Tu se naključni ali stalni gostje okrepčajo. Prodajal-

na Tobaka je bila tudi doslej mesto za srečevanje ljudi in »na dobrem glaslu«. Našeja se, da bo tudi minipivnica dobro obiskana.

L. Kramberger

NOVO NA POMURSKI GLASBENI SCENI

BREZ MILOSTI

»Brez milosti šibamo dober domači rok, zato tudi izbira imena ansambla ni naključna.« pravijo mladi, podjetni člani pred kratkim ustanovljenega ansambla v Gornji Radgoni. Poldi, Branko, Bojan, Dušan, Darko in Drago vedo, kaj hočejo, njihovi načrti so izredno ambiciozni. Igrajo v glavnem lastne skladbe, z njimi so se že uspešno predstavili občinstvu v Gornji Radgoni. Ekspanzijo koncertov v Pomurju in zunaj nje načrtujejo od maja, čas do takrat pa bodo izrabili za pisanje novih skladb ter vadbo.

Ob koncu leta imajo v načrtu tudi prvo kaseto.

Uspešen prvi nastop ansambla Brez milosti v kinodvorani v Gornji Radgoni

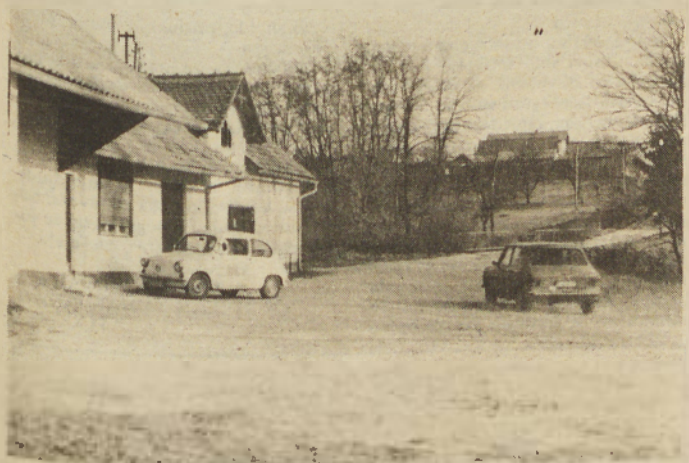
BEZNOVCI

Je na vrsti asfalt?

Ceprav so Beznovci eden od najmanjših krajev v soboški občini, so uspeli zgraditi dokaj velik vaško-gasilski dom, v katerem je tudi zbiralnica mleka. Lani je dobila stavba novo pročelje, uredili so tudi sanitarije in okolico. In ko je predsednik vaškega odbora Denež Maček te dni delal obračun dela v lanskem letu, je

uranje ceste Zenkovci—Beznovci—Domajinci ali Vadarci. Za uresničitev te naloge bodo potrebovali izdatno pomoč širše družbene skupnosti.

Beznovčani pa se lahko pohvalijo tudi s tem, da so uspeli urediti športno igrišče, in sicer na zemljišču, ki so ga pridobili ob zložbi.

Vaško-gasilski dom jim je naposled uspelo urediti, kot se žikač. Če bo kmalu peljala tu mimo (tudi asfaltna cesta, potem se bo krajanom Beznovci uresničila ena največjih želja. (Foto: J. G.)

lahko odključal tudi popravilo vaškega mostu in navoz manjše količine gramoza na vaške ceste. Z rečim svinčnikom pa je lahko podčrtal tudi izvedbo referenduma za dodatni krajevni samoprispevek, ki bo namenjen za asfal-

Vse to so za njihov kraj pomembne pridobitve. Če bodo dobili še asfaltno povezavo, pa bo to ogromen korak, ki si ga nadvse želijo.

Jože Graj

Zasebna diskontna trgovina

V Gornji Radgoni na Partizanski cesti je odprla novo diskontno prodajalno Liljana Slana. Samopostrežna trgovina posluje v novozgrajenih prostorih, odprta je tudi v nedeljo dopoldne. To je prva tovrstna trgovina v občini Gornja Radgona in bo s svojo ponudbo konkurenca družbenemu sektorju. Dobro je založena z alkoholnimi in brezalkoholnimi pijačami ter z živili. Lastnica trgovine je povedala, da si bo prizadevala, da bo trgovina dno založena in da bodo potrošniki dobili blago po najnižjih mogočih cenah. Ludvik Kramberger

Upokojenci tudi v prihodnje delavni

Na nedavni seji izvršilnega odbora Zveze društev upokojencev Murska Sobotica, ki so se je poleg članov odbora udeležili Martin Frank, član Zveze društev upokojencev Slovenije ter predsednika društva iz Gornje Radgone iz Lendave, so razpravljali o opravljenih nalogah in o pobudah društvene dejavnosti v prihodnjem letu. Ugotavljali so, da so posamezna društva upokojencev v tem letu opravila veliko nalog na področju stikov z upokojenci ter organizirala članske izlete in srečanja upokojencev. Malo manj pa so bili uspešni pri športni rekreaciji, saj jih je oviralo pomanjkanje finančnih sredstev. Pevska revija pevskih zborov upokojencev severovzhodne Slovenije v Murski Soboti, ki se je udeležilo nad 400 pevcev, je bila finančno in organizacijsko dobro pripravljena.

V razpravi o dejavnosti društva v prihodnjem letu pa so poudarili potrebo po vključevanju upokojencev v članstvo društev, vključevanje v kulturne aktivnosti, športno rekreacijo, v socialno zdravstvene naloge, obisk upokojencev v domovih starejših občanov in o drugih nalogah. Spregovorili so tudi o gnotnem položaju upokojencev, ki je iz dneva v dan slabši. Sprejeli so predlog, da bi podjetju Elektro Murska Sobotica predlagali, naj bi izdajali položnice za plačilo elektrike vsak mesec, saj dvomesečnih obrokov marsikateri upokojenec ne more poravnati. A. H.

Značilna bivališča naših prednikov počasi izginjajo. Staro se več ne more upirati novemu in le redko še najdemo slikovite s slamo krite hiše, ki so nekdaj krasile našo razvejano prekmursko krajino. Ena izmed teh je ostala tudi v obmejnih Fikšincih pod posebno skrbjo lastnika Jožeta Perša, njeno rojstvo pa sega v leto 1825.

Lastnik je imel veliko težav pri sanaciji temeljev, ki so bili spodkopani ob gradnji ceste, mnogo skrbi ima z vzdrževanjem, toda kot pravi, bo to posebnost ohranjal, dokler bo zmogel.

Zal je mnogo podobnih bivališč propadlo in tudi hišo na fotografiji čaka podobna usoda, če se pristojne institucije ne bodo zavzele za ohranitev tega, kar se še da ohraniti. F. Gomboc

V novem letu nov delovni čas v vseh
SERVISNIH ENOTAH GORENJE!

Pokličete nas lahko vsak dan od 7. do
16. ure,
ob sobotah od 8. do 12. ure.

SKRB ZA VAŠE IN NAŠE PROIZVODE
Gorenjeservis

SLAVICA URAS

PIŠE: FRANČEK ŠTEFANEC
RIŠE: ŠTEFAN ČERVEK

Zdaj sem trpel z njo. Včasih se mi je skušala lju-
beče nasmehnuti. Spraševala me je o šoli, o mlinu,
o tisti telici, ki je padla v Ročico, se pri tem sku-
šala ponovno nasmehnuti, a bolečina je spremenila
nasmeh v otočen izraz na obrazu. Komaj sem
spravil kakšno besedo iz sebe. Oči sem imel pol-
ne solz in sram me je bilo jokati, saj mi je Lizika
večkrat rekla:

»Zdravica zdravici... Cmera cmerasta...
Fantje vendar ne jokajo!«

In Mica in Neža sta sedeli ob postelji, čisto
zgubani od starosti in trpljenja. Edino najmlajša
pri hiši, Lujzika, je bila zdrava, urna, poskočna;
opravljala je vsa ženska dela pri hiši, medtem ko
je Kori delal pri živini in na polju.

Za malo Mimiko v košari je skrbela Lujzika, jo
nosila k zdravniku, ta je prihajal tudi na dom in
zdravil mamo ter njenega dojenčka. Vrat deklice
je zatekel v veliko bulo, iz katere se je cedil na-
gnusen rumenkast gnoj.

»Ljubi Jezus! Mene pokliči k sebi... Otro-
ka... Moja malo Mimiko pa reši... Pusti jo žive-
ti...« je prosila bolnica, izmučena od boleznin in
shirana do konca.

Iz sna naju je z Liziko prebudilo močno trkanje
po šipah okna, ki je bilo med posteljama, kjer sva
spala s sestrično.

»Lizika! Lizika!... Lizika!... Me slišiš?« se je
zunaj oglašala ženska.

Sosedova Lujzika je klicala in ko je Lizika odpr-
la okno, je pričela polglasno govoriti:

»Naša Micka umira... Jezus, Marija... Stra-
šno trpi...«

In takrat sta pritekla zraven Anzek in
Gustek.

Besede je prekinil silen jok in komaj je sosedu
še spravila iz ust:

»Prosim, pridi... Pridi molit Lizika... Jezus,
Marija... Strašno trpi...«

In nato se je Lujzika jok izgubil v noč.

Lizika, teta in stric so se hitro oblekli in odhiteli
k umirajoči. Pred odhodom je pristopila k moji
postelji teta, me ljubeče pobožala po glavi in re-
kla:

»Ti pa mimo spi...«

»Ne bom mogel spati... Strah me bo...« sem
odvrnil.

»Le spi, Micka te je imela rada in nikoli ti ne bi
storila nič žalega...« sem dobil odgovor.

Glavo sem nato skril pod odejo in nisem mogel
spati. O smrti sem razmišljal, o umiranju, o dobri
Micki, ki ni nikoli užalila Boga, nobenega drugega
nebeščana in ne Zemljana. In vendar je toliko tr-
pela, dolgo, predolgo. Le kakšna božja pravi-
čnost je to, sem se spraševal in počasi utonil v
sen.

»Le pridi! Vstopi! Tukaj se ti ni treba nikogar
bati... V nebesih živijo sami dobri ljudje...« me
je vabila Micka, oblečena v čudovito sinjemodro
oblečilo; lica so ji sijala od sreče, zdravja, zado-
voljstva. Na široko je odgrnila bele svilene zavese
in stopil sem boječe na veliko preprogo, na po-
dobno, kot sem jo videl v trojiški cerkvi. Vodila je
daleč v neskončnost, povsod so hodili ljudje, za-
dovoljnih obrazov so bili in odeti v oblačila nežnih
barv. Nekje v daljavi je bilo slišati umirjeno petje
angelov, namesto petrolejk so prostor osvetljeva-
le zvezde.

»Priden ostani, Franček, in potem se bova ne-
koč srečala tukaj... Zdaj pa pojdi za menoj...«
me je vodila sosedu.

Znašila sva se v sinjemodri dvorani. Belina, mo-
drina in pozlata so krasile prostor, s stropa so vi-
seli neskončno veliki kristalni lestenci, na njih so
gorele sveče. In sredi te neskončne lepote je sta-
la gruča ljudi. Pogovarjali so se in ko so naju za-
gledali, so nama prišli naproti.

»Pozdraviti te želimo, Franček! Ti nas ne po-
znaš. Ko smo mi živeli, te še ni bilo na svetu. Jaz
sem tvoj dedek Franc Ketiš iz Zibot. Ta, poleg
mene, je tvoja babica Apolonija... Lunka sem jo
včasih klicala, ko sva bila še doli, doli na Zemlji...«

Tudi Strniševi so tukaj in tam stoji oče To-
nitz... Ne boj se nas... Dobri ljudje smo bili na
Zemlji, poštini in delavni in zato nas je Bog po-
važil sem, v raj...« mi je govoril dedek, jaz pa sem
boječe strmel v postavbe; zdaleč so se mi kot por-
celanaste figurice v hrastovski graščini.

»Zbudi se, vendar!... Si se mar zadušil pod to
debelo odejo?...« je drezala varne Lizika in me
prebudila iz sna. Oči so se mi težko privadile na
resničnost, na temen štubl.

»No, Franček, si prebujen?... Zmoli očenaš
za Micko. Rada te je imela... Malo prej je reva
umrla... Bog ji daj večni mir in pokoj!« je žalo-
stno povedala Lizika, si brisala solze in še dodala:

»Nadaljevanje prihodnjiki«

»Uboga revica! Malo dobrega je zaužila na tem
svetu...«

Živahneje je bilo tiste dni pri mlinu, ko je bila na
obisku Frančika Fras, hčerka tete Katike iz prve-
ga zakona, živahneje, zanimiveje, lepše je bilo.
Pri lekarnarju v Novem Marofu na Hrvaškem je bi-
la služkinja. Rada se je lepo in moderno oblačila
in tudi trajno je nosila. Trojičanke so sikale nad-
vse grde besede na račun njene mestne pričes-
ke. Kmečka dekleta so nosila takrat v kite sple-
tene lase. Le mestne ženske so si jih dale odre-
zati in frizerji so jim jih nakodrali. In še kite so ta-
krat Slovenskoročanke večinoma skrivale pod
rute, zavezane spredaj pod brado ali ob delu za-
daj nad vratom. Stare navade so počasi, zares
počasi začele opuščati mlajše ženske pri Svetem
Lenartu, šele nato tu in tam v manjših krajih. So-
seščina je obsojala nove navade, za nemoralne
jih je imela. Še dečki so bili takrat deležni zbad-
ljivk. Skorajda niso smeli nositi kratkih hlač. Se-
gati so morali vsaj nekoliko čez kolena, da ne bi
razkazovali golih nog, da ne bi koga pohujšali.
Predvsem stare ženske so obsojale goloto. In
zlobni, hitro vrteči se jeziki so obirali fante, ki so
takrat nosili izredno dolge, nazaj počesane lase.

Frančika se ni zmenila za zlonamerne poglede,
za zmrdivanja in ocenjevanja. Vesele narave je
bila. Lepo je znala peti in govoriti. Pripovedovala
je takrat, da so tam, na Hrvaškem, mnogi zelo za-
grizeni za socializem, za novo oblast. Pravila je,
da poimenujejo novorojenčke z nevsakdanjimi
imeni. Za Stalinke, Zvezdice, Zvezdane, Zmaje,
Petletke jih krstijo na matičnih uradih. Pripovedo-
vala je, da so nekega dečka krstili za Petogodišnji
plan. Dolgo ime je to in težko izgovorljivo in star-
ša sta si lomila jezik ob klicanju svojega edinka, pa
sta mu kmalu začela praviti kar Perica.

Ko je Frančika namignila, da ima fanta, da je ta
celo lekarnarjev sin in da bo sam skoraj doštudi-
ral za isti poklic, je postala teta Katika zaskrbljena
in hčerki skoraj ni mogla verjeti. Rekla ji je:

»Frančika, previdna bodi. Dobro premisli vsak
korak, ki ga boš storila... Hudo bi mi bilo, da bi
bila v življenju razočarana... Takšni gosposki
moški radi zapeljujejo služkinje... Ponavadi
ostane le pri tem... Želim ti srečo v življenju...
Sicer pa, kakor si boš postlala, tako boš spala...«

In tudi očim, stric Tirzek, je dajal Frančiki na-
svete in ob koncu rekel:

»No, če se boš res poročila, potem ti bomo pri-
pravili gostijo pri nas... Tukaj si rojena, naša si
in tudi doto boš dobila...«

Nemirna, živahna, radovedna Frančika mi je re-
kla:

»Mamo in Liziko bom nagovorila, da te pustita
z menoj v trg... Ne bo ti žal... Cuker ti bom ku-
pila v Cvetkovi trgovini... Tistega, ki se tako lepo
sveti, tistega svilenegega, ki je nafilan z marmela-
do...«

In že sva šla gor po gasi in nato dol proti sre-
dišči trga, mimo kulturnega doma; Frančikin raz-
gran, nasmejan obraz se je zresnil in prislunila je
vptiju in ropotu, ki ga je bilo slišati izza ovinka.

Korak nama je zastal, ko sva zagledala pred
seboj nered pred Cvetkovo trgovino. Tuji ljudje
so tekali naokoli. Organi državne varnosti so bili
in pripadniki narodne milice. Skozi podstrešna
okna in ona v prvem nadstropju nacionalizirane
Cvetkove hiše so metali papirje, škatle, zvitke bla-
ga, vse mogoče predmete in slišalo se je kriča-
nje, obsojanje, zanesenjaško dretje:

»Jim bomo že pokazali, spekulantom... Ljud-
ska oblast ne bo dovolila izkoriščanja...«

»Dobili smo barabo... Razkrinkali smo špekul-
lanta, reakcionarja...«

»Blago je skrival... Ste slišali državljani... Za-
zidal si je cele bale blaga... In z njim je mislil go-
ljufati se okoriščati pri naših ljudskih množicah...
In to kot delavec državne, zadrudne trgo-
vine...«

»Takim je odklenalo za vse večne čase...«

In pripadniki narodne milice so iznenada grobo
porinili iz nekdanje trgovčeve hiše, zmedene, pre-
strašene, objokane: Cvetka, trgovčeva žena in
hčerko in jih pahnila na tovrnjak.

»Pobegniti si nam hotel, spekulant... Na sre-
čo ti ni uspelo... S črno borzo si se hotel ukvar-
jati in goljufati ljudske množice...« je bilo slišati
in že je tovrnjak odpeljal iz trga.

Za pripadniki državne varnosti in narodne mili-
ce je ostalo razdejano.

Trojiški in drugi radovedneži, ki so se znašli
tam in so od daleč opazovali dogodek, so se za-
čeli razhajati in slišati je bilo govorjenje:

»Nekomu se je moral Cvetko zameriti... Ne-
kdo ga je ovidil... Ja, ja, zatožil ga je... Mašče-
vali se mu je hotel... Jaz pa mislim, da je bil
Cvetko dober trgovec in prijazen je bil z vse-
mi...«

»Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade,
so že nekdanj pravili...«

»Slišijo se mi Cvetkovi...«

»O, Jezus, kakšni časi so prišli...« so govorili
po Sveti Trojici; s Frančiko pa sva se vrnila k mli-
nu brez cukrov, tiha, zamišljena.

Cvetkova družina se ni nikoli več vrnila k Sveti
Trojici.

»Boben sem, o bam, brbam! Tepe me Pavliha
brez oddiha...« sem neprestano ponavljal tiste
decembrske dni. Učil sem se igrati, ki smo jo pri-
pravljali šolarji za prihod dedka Mraza.

(Nadaljevanje prihodnjiki)

križemkražem po naših šolah

O čem bi se rad pogovarjal s starejšimi

Na to vprašanje so odgovarjali učenci od 2.
do 4. razreda, tu pa je nekaj njihovih predlogov:

- Kako je nastal svet (Branka)
- Kakšne hiše so bile nekoč (Mateja)
- Kako so nastali Odranci (Darja)
- O dedkovih mladih letih (Sabina)
- Kako je bilo nekoč v šoli (Tomi)
- Kako se je v šoli obnašal očka (Matej)
- O živalih (Dominik)
- Kako se vozi avto (Sandi)

— MOJA FILMSKA ZGODBA

Črni ponedeljek

Začenja se nov delovni teden. Največja švicarska banka je prav-
kar dobila denar. Črni ponedeljek se
postavi izpred banke in maski-
rani ljudje se zaletijo skozi bančna
vrata. Ljudje so polni strahu in
ženske začnajo vpiti.

»Molčite!« zadoni po bančni
upravi, »sicer vam bom prestrelil
glave!« Bančni vlomilec se poda
pred okence in izsili denar. Prepla-
šena delavka počasi daje kupčke
denarja na mizo. Ker vlomilec
zmanjkuje časa, eden polomi
okence in začne sam napoljevati
vrečo. Eden izmed uslužbencev po-
skuša prijeti za telefon, a že odjek-
ne strel in roka se odmakne od
aparata. Ko se skupina vlomilcev
umika iz banke, postrelja še ka-
mere in jim zaželi lep delovni te-
den.

Novica, da so oropali banko v
Ženevi, kaj hitro preleti celo me-
sto. Pokuka pa tudi v majhno pi-
sarno, kjer inšpektor Juk in pomo-
čnik Vili ter tajnica Lisa pijejo čr-
no kavo. Ko Juk in Vili zaslišita
novico, se po gasilskem dvigalu
odpeljeta do belega poršaja in za-
vita na črno prizorišče. Preplašeni
delavci opišejo osebe.

Velik je 1,85 m in precej debel,
oblečen v črno. Na nogi ima znak
srebrnega orla.

Drugi je močan orjak, velik dva
metra in težak okrog 100 kilogra-
mov. V avtu pa je čakal črnolas
voznik. Avto ni imel registrske šte-
vilke.

»Črna mina na pohodu,« reče
inšpektor Juk, »pred dvema tedno-
ma so prišli iz ječe.« »Koliko de-
narja je zmanjkalo?« radovedno
vpraša Vili. »Sto milijonov švica-
skih frankov in prav toliko ameri-
ških dolarjev. Na zalogo je bilo še
nekaj nemških mark.«

»To pa niso mali denarci,« se
praska po glavi Vili. »Ta rop sodi
med največje v Švici,« zamišljeno
konča Vili.

»Grega, tako ne bova ničesar
dosegla,« reče Vili in že izgineta z
belim poršejem.

»Kaj praviš Juk, črna mina spet
ropa?« vpraša Vili.

»Ne vem, mogoče, sto procentno
so spet...«

»Irr, irr, zavzemi v avtu.«

»Inšpektor Juk, trije neznan-
ci ukradli avtomobile, jih tudi poško-
dovali! Črna mina na pohodu!«

»To pa ni v redu, še ubilo te
bo,« zaskrbljeno reče Juk. Njegovo
godrnjanje se zdi neskončno. Nato
pa na glas zakriči: »Našel sem!«

»Kaj?« radovedno vpraša Vili.

»Oropali so največjo banko,
največjo trgovino avtomobilov, go-
tovo nameravajo izvesti naslednji
rop na največje zlatarno.«

»Mislim, da bi jih bolj pritegnili
dragulji, ker so to že enkrat hote-
li...«

»Grega v draguljarno, da ne bo
prepozno,« reče Juk in že odvrta
s sireno na strehi.

»Ali ni to avtomobil iz trgo-
vine?« vpraša Vili.

»Zdi se mi, da je.«

»Pokličij najine kolege, Vili,« za-
prosi Juk, »naredili bomo zase-
do.«

Moj kuža

Imeli smo psa z imenom
Medo. Skupaj sva preživljala
lepe dneve. Nekega dne pa je
na dvorišče prišla lisica. Spu-
dila smo jo, vendar se je proti
večerni vrnila. S psom sta se
spopadla. Spodila smo jo. Zju-
traj je brat šel po listje. Lisica
je našel v listnjaku in jo pobil.
Poklicali smo loveca, ki je li-
sico odpeljal glavo pa poslal na
preiskavo. Pokazalo se je, da
je bila lisica stekla. Ustreliti
smo morali tudi psa. Bilo mi
je strašno hudo. Ko sem slišal
strel, sem jokala. Medoja se
velikokrat spominim in takrat
mi je hudo. Sedaj imamo dru-
gega psa, ki mu je ime Bobi.
Simona Berden, 5. raz.,
OŠ Kapelski vrh

Ko bi srečo ujel...

Ko bi srečo ujel,
od veselja bi zapel
in v srcu ogenj bi zagorel.
Takrat bi jo za vedno vzel
in bi jo za vedno imel.
A resnično srečen
ne bi nikoli bil,
ker sreča je opoteča,
pri vsakem le malo postane
in ko si oddahne,
zopet na pot mahne.
Zato — ko jo dobiš —
je nikdar ne zadržiš,
čeprav si jo močno želiš.
Ko bi srečo ujel...

Sonja
Štefka, 7. b,
OŠ Karel
Destovnik-Kajuh,
Murska Sobota

vpraša Vili.

»Moja super priprava za odpi-
ranje garaž ob pravihna.«

»Potem pa začni!«

Juk z veliko muko odpre garažo
in najde skladišče Črne mine.

Tatovi so pripravljeni na dvoboj.

»Kaj praviš, Juk, jim bova
kos?«

»Bomo videli,« odločno odgovo-
ri Juk in dvoboj se začne.

Bum, tresk, ojoj in še drugi gla-
sovi se slišijo s prizorišča dvoboja.

Nenadoma se zasliši zvok siren.

Juk in Vili sta rešena.

»No, Črna mina nekaj časa ne
bo ropala,« zmagovalno reče Juk.

Andreja Stepanovič, 7. b,
OŠ Ivan Cankar, Bogojina

SIVI DAN

Ležim v postelji s poškodovano nogo. Ne morem vstati. Ne vem,
kaj naj počnem. Knjige so mi dolgočasne, toliko sem jih že prebrala;
ogledujem si osebe iz glasbenega življenja, ki jih imam nalepljene na
stenah. Kamorkoli se obrnem, vidim nasmejan in vesel obraz, le jaz
sem slabe volje. Pogledujem skozi okno, a tudi to se mi zdi dolgoča-
sno. Naenkrat se zazrem v nebo, ne vem, kako in kaj. Opazujem sive
oblake, ki hitijo na sever. Majhne oblčke in velike oblake. Pomi-
slim v sebi: Tudi nebo je žalostno... kot jaz! Tu pa tam se prikaže
modri oblček, vendar ga takoj prekrije sivi, orjaški oblak. Tako kot
jaz, si mislim; tudi jaz bi bila rada vesela, toda žalost je močnejša in
prekrije tisto kapljico veselja.

Izidora Radikon, 8. a,
OŠ Drago Lagarič, Lendava

Kakšno šolo si želimo mladi

Šola, oh ta šola! Kakšno šolo
si želimo mladi, hm?!

Želimo si, da ne bi bilo ocenje-
vanja, kontrol. Ni nam všeč, da
med poukom ne smemo zvečiti.
Želimo si več prostosti. Več časa
bi morali porabiti za kaj takega,
kar bi v življenju še bolj rabili.
Na primer: učili bi se šivati, de-
lali bi na vrtu, kuhali, plesali bi
razne plesne in se jih učili. Pri-
redili bi lahko tudi igre brez meja.
Imeli bi več sportnih ter naravo-
slovnih dni, na katerih bi se
učenci pomerili v znanju ter
zmogljivosti le tisti, ki bi se hote-
li. Tudi izleti bi lahko bili boljši,
daljši. Trajali bi ob 3 do 4 dni,
pri tem pa bi si ogledali lepote
ter znamenitosti Jugoslavije. V
višjih razredih bi lahko šli tudi v
tuje države in jih spoznavali.

Vsa eno šolsko uro pa bi se po-
govarjali o težavah v šoli ter o
stvarih, ki nas težijo.

Še mnogo bi se dalo povedati,
kaj si želimo, vendar če bi nam
ustregli vsaj to, bi bili najsmej-
ši učenci na tem širnem svetu.

Martina Zrinski, 6. b

V šolo hodim rada, saj mi je veli-
kokrat lepo in prijetno. Pridejo
pa trenutki, ko sta v mojem srcu
grenkoba in nemir.

Klavdija Šek, 7. a
OŠ Edvard Kardelj,
M. Sobota

STEKLENICA VINA

Alkoholizem je beseda, ki jo pogo-
sto slišimo. Alkoholiki hitro postane-
jo tudi otroci. Nekateri pijejo tudi z
željo po odraslosti.

Bila je gostinja, poroka mamine se-
strične. Otroci smo se igrali. Ker so
bili nekateri že vinjeni, so nosili vino
kar na dvorišče. Igrali smo se vojake.

Nenadoma sem zagledala steklenico
vina. Kmalu smo se iz vojakov spre-
menili v pijančke. Kar iz steklenice
smo pili vino in tekmovali, kdo bo
več popil. V tem je imela prednost se-
strična. Ko smo vino izpili, smo se ve-
seli vrnili v dvorano. Sestrični je ne-
nadoma postala slaba. Ko jo je začel
la boleti glava in je bruhala, je morala
domov. Žalostni smo zrlji za njo in
sklenili, da se alkohola več ne bomo

dotaknili. Vedno, kadar vidim stekle-
nico vina, se spominam na našo prvo
in zadnjo poizkušnjo.

Alkoholiki, prislunite mojim otro-
skim željam!

Odložite vsaj za nekaj časa alkohol
in se posvetite svojim družinam, ki
zaradi vas trpijo. Tudi jetra in ledvi-
ce. Postanite človek, ki svoje težave
rešuje s trezno glavo in z ljubečajo, a
ne z alkoholom. Mnogo je pijack, ki so
bolj zdrave. Alkohol uničuje ljudi.

Počasi, kot list, ki pada z drevesa, bo-
ste tudi vi padali v pogubo, saj že ju-
tri zaradi alkohola lahko umrete!«

LARA NENDVAJ, 6. c,
OŠ ŠTEFAN KUHAJ-BOJAN,
PUCONCI

KASAŠKI ŠPORT

Ljutomerčani najboljši v Sloveniji

Ljutomerski vozači in kasači so lansko tekmovalno sezono sklenili zelo uspešno, saj je Konjeniški klub Ljutomer najboljši v Sloveniji s 521,6 točke pred Mariborom, 492,5, in Ljubljano, 451,6 točke. Skupno so dosegli 28 zmag, 23 drugih, 20 tretjih in 28 četrtih mest. Na tekmovalnih je sodelovalo 28 kasačev z 21 vozači. Od pomembnejših rezultatov velja omeniti osvojitev naslova prvaka Slovenije med dve — in triletniki (Atika MS in Frufru) ter tretje mesto v poskusnem derbiju. Lani namreč krožne dirke za prvenstvo Slovenije, kjer so Ljutomerski kasači vsako leto dosegali vidne uspehe, ni bilo. Med vozači je dosegel daleč največ Marko Slavič mlajši iz Ključarovec, ki se ponaša kar z 12 zmagami. Po trikrat sta zmagala Slavko Jureš iz Bunčan in Rajko Grantaša iz Ljutomer, po dvakrat pa Branko Slana iz Bolehnečev in Marko Slavič starejši iz Ključarovec. Po enkrat pa so zmagali: Branko Puhar iz Veržaja, Mirko Hanžekovič iz Veržaja, Jože Sagaj iz Ključarovec, Milan Kukolj iz Krapja, Franc Jureš iz Babinec in Danilo Mohorič iz Babinec. Največ zmag med kasači je dosegel Duhan MS (Marko Slavič), in sicer štiri in dosegel kilometrski čas 1:17,0. Marko Slavič pa je vodil na dirkah tudi nekatere druge kasače. To so: Furst in Falka (Krušič, Ljubljana), Lambrena (Klemenčič, Murska Sobota), Coradevil (Sack, Zagreb) in Azor (Vesovič). Med dvehletniki je dosegla odličnih kilometrski čas 1:22,4 Atika MS (Marko Slavič), kar je najboljši čas v Jugoslaviji. Frufru (Branko Slana) pa je na prvenstvu Slovenije za triletnike dosegel kilometrski čas 1:23,4. Sicer pa so poleg Atike MS dosegli zelo dobre kilometrske čase tudi drugi dvehletni kasači: Letja 1:22,9, Perzej 1:24,9, Fortlind in Venka po 1:25,5, Lintfield in Aško po 1:26,6 ter Atol 1:28,7. Prav tako velja omeniti še uspešne nastope Marka Slaviča v Avstriji, kjer je zabeležil eno zmago in več nagradnih uvrstitev. Zmago v Avstriji pa je zabeležil tudi Štefan Klemenčič iz Murske Sobotne.

Konjeniški klub Ljutomer bo tako kot prejšnja leta tudi letos pripravil tri dirke — dve v Ljutomeru in eno v Radgoni. Obeta pa si dobre rezultate tudi v letošnji sezoni, zlasti še med triletniki, kjer imajo več odličnih kasačev. Ljutomerčani pa se bodo pojavili na dirkališčih tudi z novimi dvehletnimi kasači. Nova generacija prihaja iz hleva Marka Slaviča, Milana Kukolja in drugih hlevov. Na stezi pa se je pojavil tudi prvi potomec rekorderke Rebeke (Branko Puhar).

Feri Maučec

JUDO

POLOVIČEN USPEH SOBOČANOV

V Celju je bilo preloženo četrto kolo prvenstva v prvi republiški judo ligi. Soboški judoisti so dosegli polovičen uspeh. Premagali so drugo ekipo Iva Reje z 10:4 (38:20) in izgubili s prvo ekipo Iva Reje z 2:12 (10:60). Dve zmagi za soboški Partizan je dosegel Kisilak, po eno pa Šeruga, Fajhtinger, Meničanin in Krančič. Po četrtem kolu so Sobočani na tretjem mestu, zadnje kolo pa bo 20. januarja v Slovenski Bistrici.

V drugi republiški judo ligi pa je bilo v Ljutomeru na sporedu zadnje kolo. Gostitelji so ostali praznih rok. Šiška je premagala Ljutomer z 8:6 (35:30), Bežigrad pa je domačine premagal z enakim izidom 8:6 (40:30).

POMURCI OSVOJILI TRINAJST MEDALJ

V Slovenski Bistrici je bilo tradicionalno tekmovalje v judu v spomin na Pohorski bataljon. Sodelovalo je 150 pionirjev in 90 mladincev iz Slovenije in Hrvaške. Med njimi so bili tudi pomurci tekmovalci in osvojili trinajst medalj.

V pionirski konkurenci so bili najuspešnejši Čuk, ki je v kat. do 34 kg zmagal, ter L. Cikajlo in Kuplen (vsi MS), ki sta bila v kat. 34 in 55 kg druga. Tretja mesta so zasedli: Rančigaj, Erniša, Horvat in Vebah iz Murske Sobotne ter Novak, in Zajtl iz Lendave. Kovač je bil šesti, Lazar, Pavlič in Kerec sedmi ter Kralj in Glažar osma.

V mladinski konkurenci sta bila najuspešnejša I. Cikajlo (MS) in Kerec (LE.), ki sta v kategorijah do 55 in 77 kg zasedla drugi mesti. Šeruga in Brozovič iz Murske Sobotne sta bila tretja, Mazouzi pa peti.

T. Kos

Nogometaši Piramide iz Bratonec — zmagovalci Murinega turnirja v malem nogometu. Stojijo od leve: Forjan I., Černjavič, Jerič, Jona I. in Vörös (vodja ekipe). Čepijo: Lüh, Jona III., Forjan II. in Jona II.

NAMIZNI TENIS

Rihtarič med osmerico

Prej 110 igralcev iz vse Jugoslavije se je zbralo na 11. memorialnem turnirju LOVRO RATKOVIČ za mladince, ki je bil v Novem Sadu, med njimi tudi štirje Pomurci, ki so dosegli rezultate v okviru pričakovanj in smo z njimi lahko zadovoljni.

Najboljši med njimi je bil Radgončan Rihtarič, ki se je uvrstil med osmerico najboljših in s tem dosegel lep uspeh, še boljše uvrstitev pa mu je preprečil zmagovalac turnirja državni mladinski in članski reprezentanti Grujič, s katerim je izgubil v četrtfinalu z 0:2. Ker ni imel sreče pri žrebu, bo moral tako na drugih tekmovalnih iskati priložnost za še boljše uvrstitev, ki bi ga pripeljala v krog igralcev za državno mladinsko reprezentanco. Zelo dober je bil tudi Kus, ki se je uvrstil med najboljših 16, ko je premagal državne pionirske prvaka in reprezentanta Belčevića z 2:1, potem pa izgubil z Mariborčanom Plohlom z 0:2. Sapač in Županek sta izgubila v prvih krogih, Županek pa se je v izolirnem sklopu tekmovalnih uvrstil v polfinale. Rihtarič je dosegel še en uspeh v dvojicah tekmovalci z Mariborčanom Stojanovičem, ker je njegov partner Ori nenadoma zbolel, ko se je uvrstil med osmerico. Za vstop v polfinale sta izgubila po veliki borbi dvojico Dragič — Jurinec (Čakovec) z 1:2. Kus se je skupaj s Šemrovom iz Olimpije uvrstil med najboljših 16, potem pa sta izgubila z zmagovalno dvojico Grubič — Belčević z 0:2.

M. U.

ŠPORTNO-ZABAVNA PRIREDITEV

SAŠO VALPATIČ ŠPORTNIK RADGONSKE OBČINE

V Domu kulture v Gornji Radgoni je bila peta tradicionalna športno-zabavna prireditev Izbrano športnika leta. Na njej so razglasili najboljše športnike in ekipe, tekmovalce šolskih športnih društev, rezultate delavskih športnih iger ter zaslužnim podelili priznanja, pokale, nagrade, plakete in Bloudkove značke.

Za najboljšega športnika radgonske občine za lansko leto so izbrali Sašo Valpatiča, člana mototouring kluba v Radencih, ki je na republiškem prvenstvu v motokrosu v razredu do 80 ccm zasedel drugo, na državnem pa četrto mesto. Drugo mesto je pripadlo Miru Matjašecu, članu RD Gornja Radgona, ki je na državnem prvenstvu v ekipni konkurenci v športnem ribolovu zasedel drugo, med posamezniki pa deseto mesto. Tretje mesto pa je zasedel Boris Rihtarič, član namiznoteniske sekcije gornje-radgonskega Partizana, po točkovanju na tretjem v republiki in enajstem mestu v državi. Najboljše ekipe v lanskem letu pa so bile: MTC Radenci, TVD Partizan Radgona (namizni tenis) in RD Radgona. Za najboljše športnike ŠSD so razglasili: Tino Klemenčič (Mejnik), Boruta Žitka (Radenci), Gorazda Kocbeka (Videm), Sašo Kreslina (Apače), Iztoka Gregoreca (Kapela), Bojana Likoviča (Stogovci), Andreja Slogoviča (Negova), Draga Leopolda (J. Slebinger) in Daniela Vnuka (SŠTG). Plakete

ŠSD pa so prejeli — zlate plakete: Irena Pevec in Frančiška Sep, Mejnik Gornja Radgona in J. Slebinger Gornja Radgona. Sre-

valo okrog 450 zaposlenih, ki so tekmovali v osmih panogah. Zmagala je ekipa Mercatorja Sloge z 12 točkami pred Prose-

Predsednik ZTKO Gornja Radgona Martin Sreš podeljuje pokal športniku radgonske občine Sašu Valpatiču. Na skrajni desni Brane Klun. Foto: F. Maučec

brne plakete: Radenci, Apače in Videm ter bronaste plakete: Kapela, Stogovci, Negova in SŠTG Radenci. Plaketo Zveze za telesno kulturo Jugoslavije je dobil Rudi Kocmut, posebni priznanji pa Elica Korošević in Lojzka Potočnik. Bloudkove značke — bronaste je dobilo 35 posameznikov, srebrne pa 8. Zlate značke so prejeli: Viktor Miholič, Leopold Holc, Brane Klun, Ludvik Roškar in Ivan Drozdek.

V delavskih športnih igrah radgonske občine je lani sodelo-

vali delavci 11, Kmetijskim kombinatom, Radensko in Elradom po 9, Avtoradgona 8, Modo in Skupščino občine po 5, Carinarnico 3, Postajo milice 2 in Elektro 1 točko.

Prireditve, ki jo je obiskovalo lepo število privržencev športa in rekreacije, so popestrili: klaviristka Majda Biczkey, plesni skupini Mejnik in Kis iz Radgone, karateisti radgonskega Partizana in pa skrit gost — športnik Pomurja za lansko leto — kajakaš Štefan Varga. F. Maučec

STRELSTVO

TIŠINA IN GANČANI

V pomurski občinski A in B pionirski strelski ligi Murska Sobota je bilo na sporedu sedmo kolo. V pomurski ligi vodi Tišina pred Jovom Jurkovičem Videm s po 14 točkami pred Noršinci, 12, Panonijo, 8, ABC Pomurko in S. Kovačem, po 6, Elradom in SCT-jem, po 4, Avtoradgona 2, in Obrtniki, brez točke. Pri posameznikih pa je na prvem mestu Bukovec z 2615 krogi pred Pertocijem (oba Tišina), 2602, in Turnerjem (Noršinci), 2575 krogov.

V A občinski ligi so na prvem mestu Gančani s 78 točkami pred Graficarjem, 77, PTT-jem in Gederovci, po 63, in Sebeborci, 53 točk. Pri posameznikih pa vodi Flegar (Tiš.) z 2529 krogi pred Balazicem, 2516, in Puckom (oba Gančani), 2507 krogov. V B občinski ligi pa je na prvem mestu druga ekipa Tišine s 55 točkami pred ABC Pomurko II, 49, in Panonijo II, 40 točk.

V občinski pionirski strelski ligi Murska Sobota vodi Tišina s 44 točkami pred drugo ekipo Tišine, 33, in Noršinci, 27 točk. Med posamezniki je na prvem mestu Maučec (Nor.) s 1184 krogi pred Maričem, 1171, in Horvatom (oba Tiš.), 1160 krogov.

K. Turner

ODBOJKA

Ljutomerčani drugi v ZRN

V Neutraublingu v ZR Nemčiji je bil mednarodni odbojarski turnir. Sodelovalo je 15 ekip iz CSSR, ZR Nemčije in Jugoslavije. Med njimi so bili tudi odbojkarji Agroplova Ljutomer in se lepo odrezali. V predtekmovalju in v polfinalu so premagali vse svoje nasprotnike z 2:0. V finalu pa jih je premagal Grafing, ki so ga v predtekmovalju že premagali. Treba pa je povedati, da sta na finalni tekmi Straki in Rajnar nastopila poškodovana. Tako so Ljutomerčani zasedli drugo mesto, kar je lep uspeh.

TVD PARTIZAN BAKOVCI

Društvo je organiziralo vaško prvenstvo za člane v odbojki. Med štirimi ekipami je zmagal Zlatorog in prejel praktično nagrado.

V soboto, 20. januarja 1990, pa društvo organizira prvenstvo v namiznem tenisu. Prijave bodo zbirali do 9.30.

Društvo Partizan Bakovci je v sodelovanju z DPM in preostalih TKO v vasi pripravilo vrsto aktivnosti med šolskimi počitnicami. Od ponedeljka do petka bodo imeli aktivnosti v namiznem tenisu, odbojki, nogometu, rokometu in judu. Če bo dovolj snega, bodo organizirali smučarski tek. Razmišljajo tudi o plavanju.

J. Rožman

—ŠAH—

VODI VELIKA POLANA

V Pincah so bila odigrana prva tri kola občinske šahovske lige Lendava. Sodeluje 13 ekip. Rezultati: 1. kolo — Lendava I — Lendava II 5:0, Bistrica — Gorice 2:3, Gorenje — Genterovci 5:0, Pince — Gomilica 4:1, V. Polana — Kobilje 5:0. 2. kolo — Genterovci — Bistrica 3:2, Gomilica — Gorenje 0,5:4,5, Kobilje — Renkovci 1:3, Lendava II — V. Polana 2:3, M. Polana — Lendava I, 1,5:3,5. 3. kolo — V. Polana — M. Polana 2:3, Renkovci I — Lendava II 1:4, Pince — Kobilje 5:0, Bistrica — Gomilica 3:2, Gorice — Genterovci 4:1, Vodi Velika Polana z 10 točkami pred Gorenjem IMO 9,5 in Pincami 9 točk.

J. Gerencar

STOLPEC UREDNIKA

NAPREDEK

POMURSKEGA

STRELSTVA

Pomursko strelstvo kot tekmovalni šport, je v zadnjih letih doseglo viden kakovostni napredek, kar je vsekakor rezultat načrtnega dela nekaterih strelskih druščin, pa tudi posameznih občinskih strelskih zvez. Tako tekmujeja tačas v prvi republiški strelski ligi dve pomurski ekipi — Tišina in Noršinci, v drugi republiški ligi pa kar šest ekip — Panonija, ABC Pomurka in SCT (vse iz Murske Sobotne), Ljutomer, Jovo Jurkovič (Videm) in Elrad (Gornja Radgona).

V prvi republiški strelski ligi so odlično startali tekmovalci SD Koloman Flisar Tišina, ki so novinci okrepili s prejšnjim tekmovalcem Noršince Bukovcem, saj so šele v sedmem kolu prvi izgubili v Slovenji Gradcu. Tako so tačas na drugem mestu za ekipo Avgusta Mayerja iz Maribora, ki so jo premagali. Tehnični vodja Alojz Flegar ima v ekipi prekaljena Pertocija in Bukovca ter dva mlada in obetavna strelca Giderja in Simona Flegarja. Solidno tekmuje v prvi republiški strelski ligi tudi ekipa Noršince, saj s štirimi zmagami v sedmi lestvici in za vodilcem zaostaja le štiri točke. Karel Turner, ki je strokovni vodja, ima v ekipi štiri izkušene strelce: Dušana in Ljuba Spindlerja, Balaska in Horvata.

V drugi republiški strelski ligi vodi ekipa Ljutomera z dvema točkama prednosti, ki pa je v minulem sedmem kolu prvič in nepričakovano izgubila z zadnjim Kovinarjem z Mute.

Z dvema porazoma sta na drugem in tretjem mestu pomurski ekipi Jovo Jurkovič in Panonija, na četrtem pa s tremi porazi ABC Pomurka. Ekipa SCT je zmagala trikrat, Elrad pa enkrat.

S takšnim razpletom tekmovalja pomurskih ekip v prvi in drugi republiški strelski ligi smo lahko zadovoljni. Če pa k temu dodamo, da imamo v Pomurju tudi nekaj mladih in zelo obetavnih strelcev, ki sodijo celo v jugoslovanskih vrh, in da smo v zadnjem obdobju dobili nova avtomatska strelišča, kar je nov izziv za mlade strelce, potem smo s stanjem strelskega športa v Pomurju lahko več kot zadovoljni.

KEGLJANJE

Radaković deseti, Vargova enajsta

Na prvenstvu posameznikov Medžimurja je sodelovalo 80 kegljavec in 18 kegljavk. Udeležili so se ga tudi tekmovalci in tekmovalke kegljaškega kluba Nafta iz Lendave. Najboljši pri moških je bil Radaković, ki je s 1687 podrtimi keglji zasedel deseto mesto in se uvrstil v nadaljnje tekmovalje. Peric je podrl 1645 kegljev in zasedel štiriindvajseto mesto, Folšo pa je s 1642 podrtimi keglji pristal na petindvajsetem mestu.

V ženski konkurenci je Vargova s 751 podrtimi keglji zasedla enajsto mesto in se uvrstila v nadaljnje tekmovalje. Utroševa je s 733 keglji na trinajstem, Ščapova pa s 686 podrtimi keglji na petnajstem mestu.

Na klubskem tekmovalju lendavske Nafta pa je med 20 tekmovalcev zmagal Žalik z 844 podrtimi keglji pred Horvatom, 842, Pericem, 822, Folšom, 816, in Županecem, 809 podrtih kegljev.

M. Žalik

Prvi obrtnik v Pomurju, ki bo opravil pogrebno dejavnost

Pogrebi brez Komunalne

Opravljanje pogrebne dejavnosti in vzdrževanje pokopališč je zadovoljivo urejeno le v redkih občinah. Najhuje je po navadi z mestnimi pokopališči. Vendar pa se ni nikjer tako zapletlo, kot lani v Gornji Radgoni, ko je Komunalna pogrebno dejavnost opustila ter zadevo prepustila v upravljanje krajevni skupnosti. Zaradi velike konkurence zasebnika (v glavnem pri prevozi) so imeli zaradi te dejavnosti le izgubo.

Prvi delovni dan v letu 1990 je bil prvi delovni dan za obrtnika, kakršnih v Pomurju nismo bili vajeni. Ivan Vrbanjak iz Lomanaša je namreč tega dne postal obrtnik, ki se ukvarja s pogrebno dejavnostjo. Ne bo ponujal le prevoza (kot tisti, ki jim gre samo za dobiček), ampak bo poskušal olajšati trud in poti svojcem umrlih. V poslovnih prostorih v Lomanašah bo imel pestro izbiro krst po primerni ceni, na željo strank bo uredil tudi vso potrebno dokumentacijo, poskrbel za prevoz umrlega (iz bolnice domov in na pokopališče), pripravil vse potrebno za pogrebne slovesnosti, izkopal in nato zakopal grob ter čez štirinajst dni odstranil uvele vence. Po pogodbi s krajevno skupnostjo bo skrbel tudi za vzdrževanje gornjeradgonskega pokopališča. Zanj to delo ne bo novo, saj ga je že enajst let opravljal v okviru Komunalne.

Ker odslej s pokopališčem ne bo več upravljala Komunalna, je bilo potrebno spremeniti tudi odlok o pokopališkem redu na območju občine Gornja Radgona. S pokopališči bodo odslej upravljale posamezne krajevne skupnosti, in sicer Gornja Radgona, Videm ob Ščavnici, Kapele, Negova in Apače. Za izvajanje pogrebne in pokopališke dejavnosti lahko upravljalci sklenejo pogodbo s posameznimi izvajalci, upajmo le, da jih ne bo preveč.

Bernarda B. Peček

NAMESTO CVETJA NA GROB POKOJNIH SO DRUŠTVU ZA BOJ PROTI RAKU PRISPEVALI:

DRUŽINA Slavka POLANIČA, M. Sobota, za pok. WEINDORFER Terezijo, Krog 800.000.— din.; DRUŽINE: Franca SEČKA, KOVAČIČ in Stanke KOVAČIČ, M. Sobota, za pok. WEINDORFER Terezijo, Krog 1.000.000.— din.; KOLEKTIV Os. 5. Ragaševci, za pok. sodelavko MEKIŠ Vero, Rogaševci 2.000.000.— din.; OOS »MURA« TOZD Perilo za pok. očetca KOZIC Helene, M. Sobota, Čopova ul. 3.000.000.— Za pok. Branko FRAS-Piko, M. Sobota, so prispevali: OVIZ — O. S. I. 1.000.000.— din.; SOTANOVALCI bloka TITOVA 16 M. Sobota, 1.780.000.— OOS LB Pom. banka za pok. očetca sodelavke RUŽIČ Zore, Turjanci 2.000.000.— din.; OOS LB Pom. banka za pok. očetca sodelavke SEREC Dragice, M. Sobota, OOS SO M. SOBOTA, za pok. očetca sodelavke ROS Jožeta, M. Sobota, 250.000.— din.

Vse delovne organizacije in ostalo članstvo v ljudno prosimo, da poravnate članarino za leto 1989, in nakažete na gornji naslov. HVALA!

POMURSKO DRUŠTVO ZA BOJ PROTI RAKU

NA POMURSKIH CESTAH LANI UMRLO 34 OSEB

Preventivna prometna akcija minus deset odstotkov za zmanjšanje prometnih nezgod lani v Pomurju ni dala zaželenih rezultatov. Na pomurskih cestah je izgubilo življenje 34 ljudi, kar pomeni indeks 117 v primerjavi s prejšnjim letom. Poleg tega je bilo 167 oseb hudo in 285 lažje poškodovanih. Zgodilo pa se je še okrog 900 prometnih nezgod, pri katerih ni bilo telesnih poškodb in večje materialne škode. Med vzroki za prometne nezgode je še vedno na prvem mestu neprimerna hitrost pred izsiljevanjem prednosti in vinjenostjo. Najpogostejši povzročitelji prometnih nezgod so vozniki osebnih avtomobilov, žrtve pa največkrat pešci, saj jih je lani na pomurskih cestah umrlo enajst, medtem ko je bilo leto poprej največ žrtev med kolesarji.

Vzrokov za poslabšanje prometne varnosti v Pomurju je več. Na prvem mestu pa velja omeniti premajhno kulturo udeležencev v cestnem prometu, saj zaradi preveč agresivne vožnje spriljavajo v nevarnost druge udeležence, najbolj pa ogrožajo peš-

ce. Na stanje prometne varnosti pa vsekakor vplivajo tudi slabe ceste, pomanjkanje kolesarskih stez in pločnikov. Premalo tudi spoštujemo prometne predpise, saj na primer obvezno uporablja čelado okrog 60 odstotkov voznikov koles z motorjem. Doslej

pa je bila tudi neučinkovita kazenska politika. To stanje naj bi izboljšali z novo kazensko zakonodajo, ki je začela veljati, saj so kazni desetkrat večje. Tako lahko sedaj milico na kraju prekrška izreče mandatno kazen od 5 do 20 dinarjev, sodnik za prekrške pa lahko izreče kazen do 2.500 dinarjev za navadne prekrške in do 4.500 dinarjev delovnim organizacijam, avto-prevoznikom in odgovornim osebam. Ker tokrat ni pričakovati, da bo inflacija izničila višino kazni, kot je to bilo prej, lahko pričakujemo, da bodo nove kazni vzgojno vplivale na kršitelje v cestnem prometu.

F. M.

Priznanja za krepitev obrambe in varnosti

Lansko leto je bilo na področju krepitev obrambnih sposobnosti občanov in delovnih ljudi v lendavski občini veliko storjenega. Pri tem delu in aktivnostih so se najbolj izkazali pripadniki teritorialnih enot in člani rezervnih vojaških starešin. Najboljši med njimi so dobili priznanja in plakete.

Priznanje republiškega sekretarja za ljudsko obrambo je dobila Občinska strelska zveza. Pohvalo komandanta republiškega štaba Teritorialne obrambe pa sta dobila Silvo Šoveš in Ljubo Dražnik. Sekretariat za ljudsko obrambo skupščine občine je dobil zvezno plaketo ZRVS, lendavska srednja šola usmerjenega izobraževanja pa je dobila republiško plaketo ZRVS. Zahvalo republiškega odbora ZRVS sta dobila Boris Budin in Silvo Šoveš. Več članov enot Teritorialne obrambe je prejelo tudi priznanje občinskega štaba Teritorialne obrambe.

Jani D.

Tesnejše gasilsko sodelovanje ob meji

Občinska gasilska zveza v Lendavi bo tudi v letošnjem letu pripravila program sodelovanja gasilskih društev z društvi na Madžarskem.

Lendavska gasilska društva sodelujejo tudi z društvi v sosednji Hrvaški, posebno pestro pa postaja sodelovanje z društvi na Madžarskem. Te aktivnosti in sodelovanje krepijo bratstvo in enotnost med narodi in prispevajo k povezovanju manjšin z matičnim narodom. Za mednarodno sodelovanje so se pisno dogovorili med občinsko gasilsko zvezo Lendava in gasilsko zvezo Zalske županije. Od lani pa sodelujeta tudi Gasilska zveza Slovenije in gasilski zvezi Zalske in Železne županije. Na srečanjih si gasilci izmenjujejo požarnovarnostne in operativne izkušnje, kar prispeva h krepitvi požarne varnosti ob meji. Jani D.

Gasilstvo

Bogate razprave o nalogah

V soboški občini so se začeli letni občni zbori gasilskih društev, na katerih poleg ocenjevanja dela razpravljajo predvsem o nalogah v prihodnje. Eno pomembnih vprašanj, ki mu namenijo posebno pozornost, je, kako zagotavljati potrebna sredstva za uspešno delovanje. Zaradi nagle porasta cen in novega sistema financiranja požarnega varstva se namreč poslabšuje materialni položaj gasilskih organizacij. Kljub temu pa na občnih zbore sprejemajo optimistične programe, saj se zavedajo, da si bodo pretežni del sredstev zagotavljali s prispevki občanov in krajevnih skupnosti, ki so zelo zainteresirane, da imajo v svojem kraju dobro organizirano in opremljeno gasilsko društvo, kar je tudi jamstvo za požarno varnost. Posebno skrb namenjajo tudi pomlajevanju svojih vrst; ugotavljajo, da je med mladimi velik interes za delo v gasilskih društvih. Seveda pa občni zbori ne minevajo brez razprav o bližajočih se volitvah, kjer kot kandidati za družbenopolitično skupnost občine predlagajo tudi svoje člane. V soboški občini, kjer deluje 133 gasilskih društev, pa bodo zimski čas izrabili za osnovno usposabljanje novih članov in za preskus znanja operativnega članstva. Z letnimi občnimi zbori gasilskih društev so v soboški občini tokrat piheli in jih nameravajo končati še v tem mesecu.

F. Maučec

ELEKTROTEHNA UGODNA PRODAJA NA POSOJLO!

Minimalne obresti in 3 ali 6 mesečno odplačilo.

Tako ugodno lahko kupite vse izdelke v ELEKTROTEHNIH trgovinah v Murski Soboti, Titova 15 in Titova 23 ter v Gornji Radgoni na Partizanski cesti.

ELEKTROTEHNA je trgovina s posluhom za svoje zveste kupce!

GOJITVENO LOVIŠČE FAZAN BELTINCI, p.o.

RAZPISUJE

na podlagi statuta podjetja prosta dela in naloge

DIREKTORJA

Kandidati, ki želijo opravljati ta dela, morajo poleg z zakonom določenih izpolnjevati še naslednje pogoje:

1. visokošolska izobrazba,
2. izkušnje v stroki, od tega vsaj 5 let na vodilnih mestih oziroma podobnih mestih v stroki gojitve divjadi,
3. vsaj pasivno znanje italijanskega in nemškega jezika,
4. sposobnosti za uspešno gospodarjenje in organizacijske sposobnosti, razvidne iz dosedanjih zaposlitev.

Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev najpozneje do 5. februarja 1990 na naslov: Gojitveno lovišče FAZAN BELTINCI, Ravenska 10.

Temeljno javno tožilstvo v Murski Soboti objavlja prosto delovno mesto za opravljanje del

VODJA VPISNIKOV

za nedoločen čas

Poleg splošnih pogojev, mora kandidat še izpolnjevati naslednje pogoje:

- da ima opravljen program 4 letnega srednjega izobraževanja V. stopnje upravno-administrativne ali ekonomske smeri,
- 2 leti delovnih izkušenj.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev objave lahko kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi oglasa na gornji naslov.

O izidu objave bodo vsi prijavljeni kandidati obveščeni v 8 dneh po opravljeni izbiri.

Komisija za delovna razmerja tozda OŠ MIŠKO KRANJEC Velika Polana razpisuje prosta dela in naloge

ŠOLSKEGA PSIHologa

Splošni pogoji:

- visokošolska izobrazba ustrezne smeri,

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili v 15 dneh po objavi razpisa.

Prijavljeni kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh.

Delavec bo opravljal dela in naloge na:

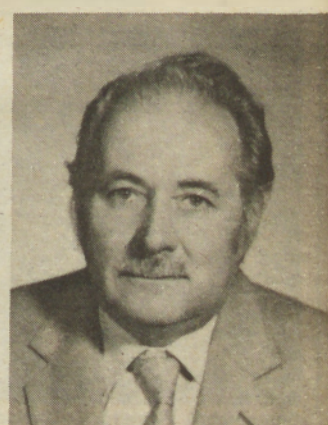
OŠ Miško Kranjec Velika Polana, OŠ Vinko Megla Odranci, OŠ Stefan Kovač Turnišče, OŠ France Prešeren Črenšovci in na OŠ Prežihov Voranc Bistrica.

KARČIJU BEDIČU v spomin

V četrtek, 4. januarja, v hladnem zimskem dnevu, smo se na soboškem pokopališču za vedno poslovili od Karčija Bediča, ključavničarskega mojstra v pokopju iz Murske Sobotne.

Življenjsko pot je začel na Gorickem v Prekmurju. V Murski Soboti se je izučil za ključavničarja, bil nato v drugi svetovni vojni in tudi v ujetništvu na Madžarskem, kjer je dve leti delal v letalski industriji. Po vrnitvi v domovino se je zaposlil pri ključavničarskem mojstru Gombošiju, kmalu za tem pa si je v najemniških prostorih uredil svojo delavnico. S skupnim in marljivim delom sta si z ženo kmalu ustvarila lep in vzorno urejen dom. Kmalu je ob domu zrasla tudi prostorna ključavničarska delavnica, večna želja mojstra Karčija.

Z vsem znanjem in energijo se je posvetil delu in delovnim izboljšavam. Bil je velik mojster v svojem delu in izreden poznavalec kovinarske stroke. Njegova ljubezen do dela se odražala v vsakem predmetu, ki ga je izdelal. Imel je izredna estetska in jasna merila do predmeta, ki mu je bilo treba dati končno obliko, funkcionalnost in tržno vrednost. Ni poznal problema, ki ga ne bi znal rešiti. Široko poklicno znanje mu tega ni dovoljevalo, imel je izostren, lahko rečemo umetniški čut za oblikovanje. Za vse nas bi bila prava sreča, če bi imeli vsepovsod tako zavzete in samodisciplinirane delavce. Vesel je bil vsakega končnega izdelka, močno pa se je jezil, če je moral kakšno stvar za kom popravljati.

Rekdokaj si je privoščil oddih, delo mu je bilo tudi relaksacija. Oddih, v kolikor ga je imel, si ga je vedno rad privoščil v krogu družine in v svojem domu, ki ga je nadvse čislal.

V njegovih hotenjih je bila vedno prisotna velika želja, da si olajša delo in tehnično izboljša delovni proces. Čudno naključje je hotelo, da je stroj, ki je bil zadnji montiran v delavnico, z delom ob njem v hudi in tragični nesreči zaključil njegovo delo in življenjsko pot.

Za pokojnim Karčijem nam bo ostala praznina v naših srcih. Od zdaj naprej ga bomo srečevali le še v njegovih lepo oblikovanih delih, ki jih je dovolj povsod: v gostinskih lokalih, luksuznih hotelih širom domovine, trgovskih prodajalnah in v številnih domovih v Murski Soboti in še daleč naokrog.

L. V.

NA POTI PO NEVESTO V SMRT

Še vedno ni pojasnjena smrt 38-letnega Antona Ošlaja iz Filovec, ki je odšel v Makedonijo po nevesto Jadranko.

Starši so umrli, sestra sta se poročili in odšli zdoma, zato je Anton Ošlaj iz Filovec 135 ostal sam. Leto so tekla in nabralo se jih je 38. Ko ga je kdo pobaral, ali se bo poročil, je odgovarjal, da ima še čas. Bolj kot domačini ga je, kot kaže, za ženitev navdušil Branko — Makedonec, s katerim se je srečal v Moravskih Toplicah. Ta mu je povedal za neko Jadranko iz mesta Kočani v Makedoniji, nedaleč od jugoslovansko-bolgarske meje.

Kdo je bil Branko in kaj je počel v naših krajih? Na to vprašanje ni popolnega odgovora. Ne-

kateri pravijo, da se je izdajal za Jadrankinega brata, drugi, da je bil »posrednik«, tretji, da se je ukvarjal z umazanimi posli. Potem ko se je spoprijateljil z Antonom, se je preselil s svojo ženo (?) v Filovec. Sosedji vedo povedati, da se je v hiši in okrog nje marsikaj dogajalo. Tako naj bi Branko tja pripeljal tudi avto s tujo registracijo. Pred dobrimi tremi meseci naj bi se vrnil v svojo republiko. Stike z Antonom, in sicer prek telefona, pa je ohranila Jadranka. Ta je telefonirala na dom filovskega zidarskega mojstra, pri katerem je Anton

Anton Ošlaj iz Filovec je 26. novembra z 2.000 dinarji v žepu odšel v Kočane v Makedonijo po nevesto. Na poti iz Titovega Veleša proti Stipu je omahnil v smrt. Vzroka uradno še niso potrdili.

občasno delal, pa tudi 26. novembra, nekaj ur, preden je krenil na dolgo pot, se je pogovarjala z njim. Tokrat je bil Anton pri prijatelju, ki ga je odvrčal od potovanja, vendar ga je nazadnje le »moral« z avtom odpeljati na železniško postajo v Maribor, od koder je odrinil proti Skopju. Domači sicer niso prisluškovali pogovoru, vedo pa povedati, da je Anton dobil »navodila«, kakšne nogavice (rumene) naj ima, da ga bodo lažje prepoznali.

Do sem je kolikor toliko znano, kaj se je dogajalo z Antonom, nato pa je vse zavito v temo. 29. novembra je Uprava za notranje zadeve v Murski Soboti prejela iz Makedonije obvestilo, da so na cesti med Titovim Vele-

Domačija številka 135 v Filovcih, kjer je živel Anton Ošlaj. Pri njem je nekaj mesecev stanoval neki Branko (z ženo), ki je obljubil posredovanje pri Jadranki iz Kočanov. Foto: S. S.

Radijski in televizijski spored od 19. do 25. januarja

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

PONEDELJEK

TOREK

SREDA

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Januar je mesec konsolidacije po velikih decembrskih izdatkih — povejte nam, kako vam uspe preživeti z zamrznjenimi plačami! Telefon 21-232), 8.00 Konec jutranje oddaje, 16.00 Uvod v popoldansko oddajo, 16.15 Utrip življenja, 16.45 Obvestila, glasba, 17.00 Aktualno (pomurski dnevnik), 17.20 Reklame, glasba, 18.00 21-232.

TV LJUBLJANA

9.00 Zimski počitniški spored, 9.30 Mozaik, 10.30 Domovina, nemška nadaljevanka, 15.20 Pripravimo se na smučanje, 15.55 Zarišče, 16.30 Tv dnevnik 1, 16.45 Mozaik, ponovitev, 18.00 Spored za otroke in mlade, 18.50 Risanka, 19.30 Tv dnevnik 2, 19.59 Zrcalo tedna, 20.20 Nafta, angl. dokum. serija, 21.20 Ulice San Franciscas, ameriška na-

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Reklame, glasba, 17.00 Aktualno (pomurski dnevnik), 17.20 Strokovnjak odgovarja, 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

9.00 Izbor tedenske programske tvornosti. Spored za otroke in mlade, 13.10 Ropot, ponovitev, 13.55 Lassijev sin, ameriški film, 15.25 Pred Mundialom 90, ponovitev, 15.55 Zarišče, 16.30 Tv dnevnik 1, 16.45 Spored za otroke in mlade, 16.55 Športni dogodek, 18.30 Iz tropskega deževnega gozda: Gozd ali polja, 19.00 Risanka, 19.30 Tv dnevnik 2, 19.59 Utrip, 20.20 Zrebanje 3 x 3, 20.30 Kolo sreče, 22.05 Tv dnevnik 3, 22.25 Dobro upanje, francoska nadaljevanka, 23.20 Začudenje sodobnih zakonov, francoski film.

9.00 Nedeljska kuhinja (prve pol ure obilica glasbe in humorja, ob pol desetih Srečanje na pomurskem valju, od pol enajstih do konca dopoldanske oddaje pa drugi del zdaj že prijubljenega kviza 10 sekund — spet bomo dobili novega zmagovalca), 12.00 Oddaja v madžarsčini, 13.00 Panonski odmevi, 13.30 Minute za kmetovalce, 14.00 Pregled novic, 14.10 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

8.50 Otroška matineja, 10.10 Lepi upi, franc. nadaljevanka, 11.00 Alo, alo, humoristična serija, 11.30 35 let ansambla Stije kovači, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Dediščina Guldenburgovih, nemška nadaljevanka, 14.55 Križkraj, 16.30 Tv dnevnik 1, 16.45 Kraljeva končnica, jugoslov. film, 18.50 Risanka, 19.00 Mernik, 19.30 Tv dnevnik 2, 20.05 Zarišče, 20.35 Zrebanje Podarim — dobim, 20.50 M. Krleža: Gledaljevi, zadnji del nadaljevanke, 21.45 Zdravo, 23.05 Tv dnevnik 3.

TV ZAGREB

10.00 Nedeljsko mladinsko dopoldne, 11.00 Kmetijska oddaja, 12.00 Resna glasba, 13.00 Hiša strahov (nadalj.), 14.05 Nedeljsko dopoldne, 16.15 Po letu 2.000, 17.05 Nežna past (f), 18.45 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Gledaljevi (tv film), 21.50 Športni pregled, 22.25 Noč in dan.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, 14.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.15 Vojna med policaji (f), 22.15 Humoristična oddaja, 23.05 Športna sobota, 23.30 Noč in dan.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, 14.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.15 Vojna med policaji (f), 22.15 Humoristična oddaja, 23.05 Športna sobota, 23.30 Noč in dan.

TV MADZARSKA

8.30 Za otroke, 10.20 Sovjetski cirkus, 11.00 Glasbeni butik, 14.40 Okusi na mikrovalovih, 14.55 Hokej na ledu, 17.20 Prijateljstvo z delfinom, kratki film, 17.40 Kviz, 18.10 Delta, znanstveni poročevalec, 19.00 Teden: aktualnosti, reportaže, 20.00 Dnevnik, 20.10 Holiday Inn, ameriški š/b film (1942), 21.55 Stari madžarski nakit, 22.35 Telešport, 22.50 Video strani.

5.30 Prebujajte se z nami! (Začetek tedna je med drugim lahko tudi zabaven. Seveda pa morate za to žrtvovati nekaj živcev in dobre volje: radijske sprejemnike morate naravnati na valovno dolžino RMS!), 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Uvod v popoldansko oddajo, 16.15 Sportna oddaja, 16.45 Obvestila, glasba, 17.00 Aktualno, 17.20 Reklame, glasba, 18.00 Rezerviran čas.

TV LJUBLJANA

9.00 Zimski počitniški spored: Risanka, Smrkci, Kam, kje, kako med počitnicami, Sokoli, Dekan, 12.05 Lolek in Bolek na Divjem zahodu, poljski film, 16.15 Zrebanje Podarim — dobim, ponovitev, 16.30 Tv dnevnik 1, 16.45 Mozaik: Zdravo, 18.10 Spored za otroke in mlade, 19.00 Risanka, 19.30 Tv dnevnik 2, 20.05 Zarišče, 20.35 M. Petli-S. Jovanov: Otroški bič, drama TV NS, 22.00 Osmi dan, 22.45 Tv dnevnik 3, 23.05 Človek in glasba, 7. oddaja.

TV ZAGREB

8.45 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Obisk stare dame (tv drama), 21.30 Vzporednice (pol. odd.), 22.00 Dnevnik, 22.25 Noč in dan.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, 14.05 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Lepotica in zver, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov šport, 21.15 Lovci, 22.10 Intervista (f), 0.00 S. Templar.

TV MADZARSKA

8.30 7 čudežev tehnike, 9.00 Danes v eni hiši, češka serija, 10.00 Ponovitve: Teden, Delta, 16.40 Video novice, 16.50 Poročila v romunščini, 16.55 Utica, 17.45 Četrte ure za gospodarstvo, 18.00 Jezikovne uganke, 19.00 Cimbora, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Jaz sem že takrat povedal, 2. del, 22.00 Analiza umetnišne, 22.10 Studio mladih umetnikov, 22.30 Tv dnevnik.

5.30 Prebujajte se z nami! (Čeprav je za nami že več kot leto skupnega prebujanja, si še naprej želimo vaše družbe. Zato nam telefonirajte ali nam pišite, veseli smo vsakega mnenja!), 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Uvod v popoldansko oddajo, 16.15 Pogovor v živo, 16.45 Obvestila, glasba, 17.00 Aktualno (pomurski dnevnik), 17.20 Reklame, glasba, 17.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

9.00 Zimski počitniški spored: Risanka, Zgodbe iz školjke, Smrkci, Ljubezenske zgodbe, Kam, kje, kako med počitnicami, Sokoli, Zamezi ekspress, 12.05 Otroški bič, ponovitev drame, 13.30 Vedno popoldne, avstralska nadaljevanka, 15.40 Svetovni pokal v alpskem smučanju (2), posnetek iz Berchtesgadna, 16.30 Tv dnevnik 1, 16.45 Svetovni pokal v alpskem smučanju (m), posnetek iz Adelbodna, 17.35 Spored za otroke in mlade, 19.00 Risanka, 19.30 Tv dnevnik 2, 20.05 Vedno popoldne, avstralska nadaljevanka, 21.00 Tribute to ..., 2. oddaja, 22.05 Tv dnevnik 3.

TV ZAGREB

8.30 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Kino — oko, 22.35 Dnevnik, 23.00 Noč in dan.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, 14.05 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Lepotica in zver, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov šport, 21.15 Lovci, 22.10 Gospodar zvezd (f), 23.40 S. Templar.

TV MADZARSKA

8.30 7 čudežev tehnike, 9.00 Telovadba za invalide, 9.10 Panorama, pon. 9.55 Poročilo iz Parlamenta, 16.50 Panonska kronika, 17.00 Poročila v nemščini, 17.05 Naša obrazovka, v slovaščini, 17.40 Četrte ure za gospodarstvo, 17.55 Sherlock Holmes, 4. del, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Klinika, 5. del, 20.55 Iz Parlamenta, 21.25 Studio '89, 22.10 Ducat ljudi, dokumentarni film, 23.10 Tv dnevnik.

5.30 Prebujajte se z nami! (Ste prepričani, da veste, koliko je ura? Če ne, imate možnost poslušati murski val, kjer točno povedo, kje smo. Poslušajte nas!), 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Uvod v popoldansko oddajo, 16.15 Gospodarske teme, 16.45 Obvestila, glasba, 17.00 Aktualno (pomurski dnevnik), 17.20 Reklame, glasba, 18.15 Poslušamo vas (na številki 21-232 in 21-578 sprejemamo vaša nova mnenja, pohvale, kritike, vprašanja, želje ...).

TV LJUBLJANA

9.00 Zimski počitniški spored: Risanka, Smrkci, Ljubezenske zgodbe, Kam, kje, kako med počitnicami, Sokoli, Zamezi ekspress, 12.05 Otroški bič, ponovitev drame, 13.30 Vedno popoldne, avstralska nadaljevanka, 15.25 Pripravimo se na smučanje, 15.55 Zarišče, ponovitev, 16.30 Tv dnevnik 1, 16.45 Mozaik, 17.55 Spored za otroke in mlade, 19.00 Risanka, 19.30 Tv dnevnik 2, 20.05 Film tedna — Trije kondorjevi dnevi, amer. film, 21.45 Tv dnevnik 3, 22.05 Videogodba.

TV ZAGREB

8.30 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Kino — oko, 22.35 Dnevnik, 23.00 Noč in dan.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, 14.00 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Lepotica in zver, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Dediščina Guldenburgov, 21.10 3.000 milijni lov (f), 22.45 Skrivnostni partner (f).

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, 14.00 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Lepotica in zver, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Medšana zabava, 21.55 Oddaja o tv, 22.10 Videoteka, 23.15 Slepak (f).

TV MADZARSKA

8.05 Studio '89, pon. 8.55 Poročilo iz Parlamenta, 16.55 Video novice, 17.05 Spravy, v slovaščini, 17.10 Sotrpini, rehabilitacijski magazin, 17.30 Magazin Alpe-Jadran, 17.50 Evropske manjšine: Turki v Makedoniji, 18.20 Kratki filmi, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Policijska posla: Kitajski parlament, 21.10 Videoklipi Tine Turner, 21.40 Obračun, francoski film, 23.15 Tv dnevnik.

5.30 Prebujajte se z nami! (Dragi šolarji, čeprav so počitnice, nas lahko poslušate. Bodite prepričani, da boste ob zgodnjem počitniškem prebujanju tudi takrat, ko bo spet šola, laže vstali!), 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Uvod v popoldansko oddajo, 16.15 Kulturna oddaja, 16.45 Obvestila, glasba, 17.00 Aktualno (pomurski dnevnik), 17.20 Reklame, glasba, 18.00 Pri vas doma (Nova oddaja RMS, s katero bi radi zadovoljili predvsem tiste, ki ste za pristno domačo, ljudsko glasbo in za prav tako besedo. Prva oddaja je nastala na desnem bregu Mure. Poslušajte jo, ocenite in nas na naš naslov — Radio M. Sobota, Titova 29/1, M. Sobota — obvestite, kaj vam je všeč in kaj ne!).

TV LJUBLJANA

9.00 Zimski počitniški spored: Risanka, Smrkci, Ljubezenske zgodbe, Kam, kje, kako med počitnicami, Sokoli, Tri milje visoko, 12.05 Kraj bistrih voda, angleški film, 15.55 Zarišče, 16.30 Tv dnevnik 1, 16.45 Mozaik, 18.00 Spored za otroke in mlade, 19.00 Risanka, 19.30 Tv dnevnik 2, 20.05 Paracelsus, angleška nadaljevanka, 20.55 Tednik, 22.00 Tv dnevnik 3, 22.20 Komedija na slovenskem odru — I. Cankar: Pohujšanje v dolini šentflorjanski.

TV ZAGREB

8.30 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Spekter (pol. magazin), 21.05 Kviz, 22.25 Dnevnik, 22.50 Noč in dan.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, 14.00 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Lepotica in zver, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Medšana zabava, 21.55 Oddaja o tv, 22.10 Videoteka, 23.15 Slepak (f).

TV MADZARSKA

17.45 Danes v eni hiši, češka serija, 8.55 Poročilo iz Parlamenta, 16.35 Panonska kronika, 16.45 Vijesti, v srbohrvaščini, 16.55 Tretji kanal, 17.40 Svet leta 2000, nemška serija, 18.30 Madžarski arhitekti v Ameriki, 19.15 Zrebanje lota, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Sosedje, 72. del TV romana, 20.40 Iz Parlamenta, 21.10 Videoklipi Tine Turner, 21.40 Obračun, francoski film, 23.15 Tv dnevnik.

76 ljubljanska banka
Pomurska banka Murska Sobota

nizanka, 22.10 Tv dnevnik 3, 22.30 Oči kritike, 23.10 Ciklus filmov F. Fellinija: Cesta, italijanski film (čb).

TV ZAGREB

8.30 Tv v šoli, ponovitev, 17.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Zakon v Los Angelesu, 20.55 Zabavni spored, 21.40 Dnevnik, 22.00 Kultura, 23.05 Noč in dan.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Ponovitve, 14.00 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Lepotica in zver, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Stari, 21.20 Dinastija, 2.15 Filmske novitete, 22.45 Ples vampirjev (f).

Drugi program
15.40 Sport, 16.45 Hotel, 17.30 Družina Človek, 18.00 Kraljevo bavarsko sodišče, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Stajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zabavna fizika, 21.20 Zadeva: New York, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Sport, 22.50 Umetnine.

TV MADZARSKA

8.30 Henrik IV., 2. del angleškega filma, 11.10 Vlak za Istanbul, madžarsko-italijanska serija, pon. 1. dela, 16.40 Naš naziv je Ansambel Meta, 17.00 Za upokojece, 17.30 Teka, uporabni napotki, 17.40 Filmska reportaža, 18.00 Okno, služnostni program, 18.10 Tv kino, najava, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Novi val, 20.55 Tv kino: In ladja pluje, italijanski film, 22.50 Tv dnevnik.

TV ZAGREB

8.50 Ponovitve, tv v šoli, 13.00 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.15 Vojna med policaji (f), 22.15 Humoristična oddaja, 23.05 Športna sobota, 23.30 Noč in dan.

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Ponovitve, 14.05 Mladinski spored, 18.30 Sport, 19.00 Tedenski tv spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Show Rudija Carrela, 21.50 Zaigraj mi Skrivnostno pesem (f), 23.35 Zoro (f).

Drugi program

11.30 Sport, 15.15 Vaša glasbena želja, 16.00 Srečanje s sosedom, 17.00 Ljuba družina, 17.45 Kdo me hoče?, 18.00 Kraljevo bavarsko sodišče, 18.30 Magazin Alpe Jadran, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Enrico Fermi (f), 21.35 Sport, 22.10 Srčev list, 22.35 Nashville, 23.20 Srce je adut.

TV MADZARSKA

8.25 Za otroke, 10.30 Klinika, pon. 4. dela, 11.15 Vyhonky, v slovaščini, 14.15 Angleška hiša, 2. del, 14.40 Vohljač, 15.10 Železi ste, 16.45 Varstvo okolja, 17.35 Junaki dneva, 18.10 Domo-znanstvo, 18.25 Varstvo mest, 19.30 Tv dnevnik, 20.10 Karavane, ameriški film, 22.15 Rock na odru: János Bródy, 23.05 Svet v avtomatskem bifeju, češki film, 23.30 Tv dnevnik.

RAZPISNA KOMISIJA ZA IMENOVANJE RAVNATELJA SREDNJE DRUŽBOSLOVNE IN EKONOMSKE ŠOLE MURSKA SOBOTA, TITOVA 4

razpisuje dela in naloge

ravnatelja

Za ravnatelja je lahko imenovan, kdor:

- ima visokošolsko izobrazbo,
- ima pedagoško izobrazbo,
- ima najmanj 5 let delovnih izkušenj v vzgojno-izobraževalnem delu,
- ter s celotno svojo poklicno in družbeno aktivnostjo uveljavlja humane medsebojne odnose in socialistično samoupravljanje in ima moralno politične kvalitete in organizacijske sposobnosti za vodenje in usmerjanje pedagoškega dela.

Kandidat bo imenovan za 4 leta od dneva imenovanja. Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju z razpisom določenih pogojev in kratkim življenjepisom v 15 dneh po objavi razpisa na gornji naslov.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po poteku roka za prijave na razpis.

Veliko znižanje cen!

Ugodni nakupi!

- moški plašči
- puloverji
- krila
- usnjena konfekcija: jakne, krila, kostimi
- modni dodatki
- delavska oblačila

BIM

d. o. o.

Murska Sobota
Ciril-Metodova ulica 50

Za prvo osemletko, proti kanalu

NOVA ODDAJA
RADIA

MURSKA
SOBOTA

Pri vas doma je naslov nove oddaje Radia Murska Sobota. Prvič bo na sporedu 25. januarja od 18. do 19. ure. Namen oddaje je obiskati z mikrofonom čim več zanimivih družin in posameznikov, ustvarjalcev z najrazličnejših področij. V oddaji bo veliko domačega petja in igranja na stara glasila. Želja uredništva je, da bi se oddaja med poslušalci čim bolj udomačila. Zaenkrat bo na sporedu vsak zadnji četrtek v mesecu.

Sporočamo žalostno vest, da je umrl naš dolgoletni sodelavec v pokoju

Aleksander Svetec

vodja oddelka osebnih zavarovanj

Nekdanjega dobrega sodelavca bomo ohranili v trajnem in lepem spominu.

DELAVCI ZAVAROVALNE SKUPNOSTI TRIGLAV, POMURSKA OBMOČNA SKUPNOST

UMRL JE

Martin Perdigal

Pokopali smo ga v družinskem krogu. Hvala vsem, ki ste sočustvovali z nami.

M. Sobota, 3. januarja 1990

VSI NJEGOVI

Umrl je

Aleksander Svetec

vodja oddelka osebnih zavarovanj v pokoju

Od njega smo se poslovili 7. januarja 1990.

Našega dolgoletnega sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu.

Zastopniki: Alojz, Stanko, Franc, Marjan, Stanko, Niko in Slavko

Minila žalostna so leta tri,
zapustila dom in svoje drage si,
na tvojem grobu roža le cveti,
ki grenka solza jo rosi.

V SPOMIN

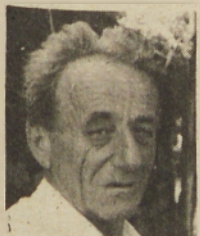
21. januarja minevajo tri leta,
odkar te ni več med nami, ljuba
žena, mama in stara mama

Helena Dani

iz Vadarec 53

Iskrena hvala vsem, ki se je radi spomnili, se ustavite ob njenem preranem grobu, ji v spomin prižgete svečo ali poklonite rožo.

VSI TVOJI

Dokler sem živél,
sem vas ljubil.
zdaj, ko me več ni,
imajte me v spóminu vsi.

ZAHVALA

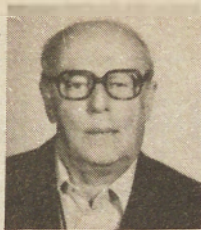
Ob smrti dragega moža, našega očeta in dedka

Aleksandra Svetca

se iskreno zahvaljujemo za tolažilne besede in darovano cvetje, vsem sorodnikom, sosedom, nekdanjim sodelavcem, prijateljem in znancem.

V trajnem spominu nam bodo ostale izbrane misli evangeličanskega duhovnika g. Kerčmarja, zven pesmi ob odprtem grobu in poslovilne besede drugih govornikov.

Žalujoči: žena Sidonija, hčerka in sinova z družinami

Tiho in mirno nas je v 78. letu zapustil naš dragi

Ernest Malačič

avtomehanik v pokoju

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in v druge namene; posebej se zahvaljujemo Zvezi šoferjev in avtomekanikov za častno spremstvo in darovano cvetje; zahvala tudi gospodu Šavlu za iskrene poslovilne besede in gospodu seniorju Novaku za pogrebni obred ter pevcem za odpete žalostinke.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Žalujoči: oskrbnika Miši in Gizi Hajnal v imenu sorodstva

ZAHVALA

Ob nenadni smrti naše ljube žene, mame, babice in prababice

Antonije Sonenvald

roj. Pučko s Stare Ceste

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali cvetje in nam pomagali v najtežjih trenutkih.

Posebna hvala sosedom: Fickovim, Kraljevim in Filipčevim ter govornikom ob grobu in duhovniku za pogrebni obred.

Žalujoči: mož Janez, hčerke Anica, Marica in Tončka z družinami

Bilo lepo je — prelepo
skalila sreča je slovo,
slovo za nas najhujše zlo,
spoznali smo, ker tebe,
draga mama, več ne bo.

ZAHVALA

Po dolgi in težki bolezni nas je v 79. letu starosti za vedno zapustila naša dobra mama tašča, babica in prababica

Marija Serec

iz Murskih Črnc

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo dobrim sosedom, sorodnikom, prijateljem, ki ste nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali, izrekli ustno ali pisno sožalje, darovali vence in šopke ter jo v velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Posebej se zahvaljujemo g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku KS za ganljive besede ob odprtem grobu.

Hvala sodelavcem DO Potrošnik in DO Mura.

Globoko žalujoči vsi njeni

Kako je dom naš tih in prazen,
odkar več v njem te, dragi, ni.
odšel si k večnemu počitku,
zaprl za vedno si oči.
Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi hudega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.

Po kratki in težki bolezni nas je v 55. letu starosti za vedno zapustil naš dragi mož, oče, dedek, brat in sin

Martin Hozjan

iz Odranec

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, botrini in prijateljem za vso pomoč v težkih trenutkih ter vsem, ki so pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.

Prisrčna zahvala g. župniku in diakonu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku, govornici za ganljive besede ob odprtem grobu, GD in NK Odranci, mladincem in učencem 2. letnika NM usmeritve M. Sobota, sodelavcem Mure, OŠ Beltinci, patronažni sestri iz Črenšovca in doktorju Čaru. Zahvala velja tudi Jožetu Vrtnjaku, družini Raščan in vsem našim delavcem, zaposlenim v Švici.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Žalujoči: žena Marija, oče, hčerka Darinka z družino, sin Jože z družino, sinova Silvo in Simon, hčerka Marija in sestra Marija z družino.

ZAHVALA

V 91. letu starosti nas je po kratki bolezni zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

Terezija Kalamar

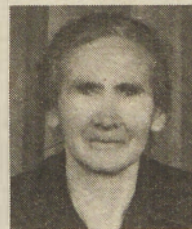
roj. Martinec
iz Murske Sobot

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence, šopke ter za svete maše. Posebna zahvala kolektivu podjetja Dekor iz Murske Sobot. Prisrčna hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku KS Lendavska, tov. Janku Kuklju.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

M. Sobota, 2. 1. 1990

Žalujoči: sinova Jani in Feri, hčerki Marija in Helena z družinami, sestra Cecilija in drugo sorodstvo

Zakaj si morala nam umreti,
ko pa s tabo je bilo tako lepo živeti.
Odkar utihnil je tvoj glas,
žalosti in bolečina domujeta pri nas.

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je po krajši bolezni zapustila draga sestra in teta

Marija Svetec

iz Šalovec 147

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter drago pokojnico v tako velikem številu pospremili na vrt počitka. Posebna hvala duhovniku Kerčmarju za pogrebni obred, pevcem žalostink in govornici Krajevne skupnosti Šalovci.

Nemčavci, Ljubljana, Šalovci, 8. 1. 1990

Žalujoči: vsi, ki smo jo imeli radi

Kje si, ljubi mož in oče,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas.
Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prehitro,
a v naših srcih boš ostal.

Po krajši bolezni nas je v 76. letu starosti 2. januarja 1990. zapustil naš dragi mož, oče, tast, dedek in brat

Jožef Camplin

z Bukovnice 18

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in dobrim sosedom, ki so nam priskočili na pomoč v najtežjih trenutkih, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku za poslovilne besede.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

Ne, ni te pomorila slana,
ti najljubši in najdražji cvet,
ti za v nebesa si bila izbrana,
mamica, tam vidimo se spet.

Zakaj si morala nam umreti,
ko pa s teboj je bilo tako lepo živeti,
odkar utihnil je tvoj glas,
žalost, bolečina domujeta pri nas.

Boleč je spomin na 15. januar, ko je minilo eno leto, odkar nas je nenadoma zapustila naša draga žena, mamica in mama

Nada Sedonja

iz Murske Sobot
1939—1989

Čutimo te in pri tebi smo, čeprav v plamenu svečk. Toliko lepega je odšlo s teboj, z nami je le nema bolečina, edini porok tihe žalosti, ki nas spremlja dan za dnem. Iskrena hvala vsem, ki se je spominjate, obiskujete njen prerani grob in ji s spoštovanjem v spomin na grobu prižigate sveče.

Vsi tvoji, ki smo te imeli neizmerno radi

SOBOŠKA VLADA O CESTAH, KOMUNALI IN STANOVANJSKEM GOSPODARSTVU

— SOBOŠKA OBČINA NE BO GRADILA KOLESARSKÉ STEZE DO ČERNE-LAVEC —

Soboška vlada je pregledala seznam cest, ki jih bodo asfaltirali ali obnovili v tem letu, ter program dela komunalnega in stanovanjskega gospodarstva. Strinjali so se z asfaltiranjem 23,5 kilometra lokalnih cest (Topolovci—Domajinci—Ropoča—Motovilci, Križevci—Domanjševci, Serdica—Ocinje, Kuzma—Matjaševci, Gančani—Bogojina, Bodonci—Vadarci, Krog—Bakovci, Pečarovi—Moščanci, Zenkovci—Bezmovci—Domajinci) ter z obnovo cest Puconci—Gorica, Sebeborci—Andrejci, skozi naselje Martjanci ter Murska Sobota—Bakovci in križišče s Cankarjevo ulico.

Pripombe pa so imeli na to, da bi gradili kolesarsko stezo do Černelavec. Ne da steza ne bi bila nujno potrebna, ampak je cesta republiška in tudi gradnja te steze bi bila po predvidevanjih (zaradi vzporednih podzemnih kablov) zelo draga. Zato so menili, da bodo gradnjo lahko le sofinancirali v okviru ministrstva, projekt pa mora biti republiški ali od krajeve skupnosti. Takoj pa naj bi začeli iskati možnosti za

širitev izhoda z ulice Iva Lole Ribarja na Lendavsko ulico.

Pri komunali so rekli, da morajo preveriti, ali se res mora iz proračuna plačevati čiščenje ulic, javna razsvetljava in vzdrževanje zelenic za celo mesto Sobota. Ločiti bi namreč morali,

kaj je občinskega pomena in kaj je v pristojnosti krajevnih skupnosti mesta. Predsednika je še zanimalo, koliko denarja se je v desetletju dalo za tehnično dokumentacijo čistilne naprave, zahvala pa je tudi, da se vodovod naređi do vseh naselij, ki so zanj prispevali, tudi do Brezovec.

Ob pregledu načrta dela v stanovanjskem gospodarstvu pa so rekli, da morajo z gradnjo stanovanjskega bloka v Moravskih Toplicah skupaj s krajevnimi skupnostjo in Radensko urediti tudi odtok odpadnih voda v naselju.

mh

MARJAN KRALJ V NEDELJSKI KUHINJI RADIA SOBOTA — Slovitega radijca, ki je ta čas najbolj znan po oddajah V nedeljo zvečer in Moped show, so poslušalci soboškega radia minulo nedeljo — kot gost je sodeloval v Nedeljski kuhinji — dobrosedno oblegali po telefonu. Marjan Kralj je odgovarjal na vprašanja, izbral glasbo, izpolnjeval glasbene želje in obljubil, da bo to nedeljo kaj več povedal o vrtilih Pomurčan in Pomurčih, seveda v oddaji V nedeljo zvečer.

B. Ž.

Foto: Nataša Juhnov

Madžarsko kulturno društvo v Murski Soboti

V pomurskem središču je bilo pred davnimi ustanovljeno še eno društvo. Pripadniki madžarske narodnosti, ki so se v Mursko Soboto preselili z narodnostno mešanega območja v soboški in lendavski občini, so ustanovili madžarsko kulturno društvo. Na ustanovni skupščini se je zbralo blizu 30 članov, izvolili so tudi vodstvo društva.

Dejavnosti društva bo predvsem kulturna. Šlo naj bi za druženje, spoznavanje in negovanje materinega jezika ter kulture. Organizirali bodo tudi izlete. Pri svojem delu se bodo povezovali tudi z narodnostnimi društvi in samoupravnimi narodnostno skupnostjo.

V začetnem obdobju bodo govorili tudi o popisu prebivalstva, o volitvah in o narodnostnih pravicah. Udeležili se bodo tudi osrednje proslave ob madžarskem kulturnem prazniku, ki bo 10. marca v Dobrovniku. Načrtujejo tudi več skupnih akcij z osonošolci, ki obiskujejo post madžarskega jezika na soboških osrednjih. Na splošno bi v svoje vrste radi vključili več mladih.

V društvo, ki se bo sestajalo prvi četrtek v mesecu, so vabljene tako pripadniki madžarske narodnosti, pa tudi vsi drugi, ki jih zanima madžarski jezik in kultura.

se

Ognjeni krst pomurskega DEMOS-a

Je morda demokratični opoziciji slovenskega severovzhoda usojena vloga pičica Feniksa ali titana Siziifa?

Minuli konec tedna je bil rezerviran za nastope pomurske demokratične koordinacije oz. alternativne koalicije — pod tem razumemo socialdemokrate, demokrate, krščanske demokrate, kmečko zvezo in zelene — ki je po krajevnih skupnostih in občinskih središčih predstavljala programe in kandidate za bližnje volitve. Pri tem se je izkazalo, da jo v primerjavi z legalnimi (legitimnimi) zvezami, strankami in organizacijami tare najmanj troje problemov: organizacijsko je

razdrobljena, kadrovsko šibka, pri denarju na tleh.

Zgledovanje po slovenskem DEMOS-u in sklicevanje posameznih strankarskih prvkov na navodila iz centrale v Ljubljani na svojski način oznanja, da diskreten šarm oblasti počasi, a zanesljivo obvladuje potomec vseh, ki so v nekaterih drugih časih in okoliščinah okužali politične vzpone in padce, iskanja in tveganja. Očitno je, da se bo tudi pri tokratnih naskovih oblastniškega trona pralo umazano perilo in prežigal (pred)volilni gofaj s prirejanjem dejstvu, da

Branko Žunec

Odlikovanja za zaslužne

GORNJA RADGONA

Na zadnji seji zborov skupščine občine Gornja Radgona so podelili visoka državna odlikovanja za služnim občanom.

Red dela s srebrnim vencem so prejeli Vinko Bauman z Zagajškega Vrha (kmetovalec), Nada Jaušovec, razredna učiteljica iz Gornje Radgone, Majda Pučko, razredna učiteljica iz Gornje Radgone, Franc Sattler, kmetovalec iz Spodnjih Ivanjcev ter Kmetijska zadruga Gornja Radgona.

Irena Pevec, ki je bila 35 let učiteljica telesne kulture, je prejela red zasluga za narod s srebrno zvezdo. Letos se je upokojila. Kot učiteljica je dosegala nadpovprečne uspehe, njeni varovanci pa so na raznih športnih tekmovanjih dosegali vidne rezultate. 30 let je bila tudi mentorica šolskega športnega društva Mejnik ter angažirana družbeno-politična delavka.

bbp

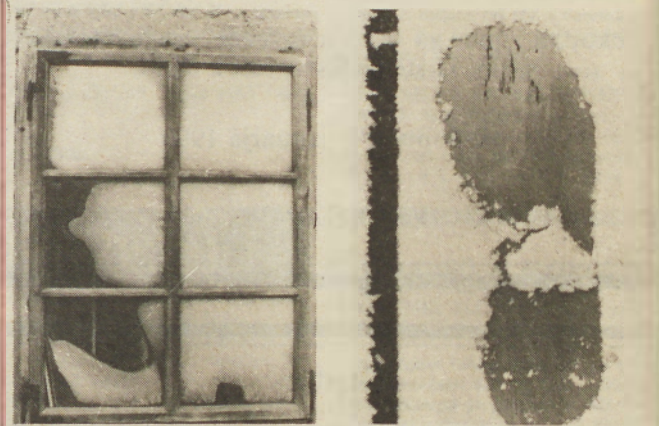
MURSKA SOBOTA

Predsednik Skupščine občine Murska Sobota Andrej Gerenčer je izročil visoka državna odlikovanja zaslužnim delavcem iz soboške občine. Odlikovali jih je predsedstvo SFRJ. Za posebne zasluge in uspehe pri delu, pomembnem za napredek države, je bil z redom dela z zlatim vencem odlikovan dr. Štefan Gruškovnjak z Zavoda za socialno medicino in higieno. Z redom zasluga za narod s srebrno zvezdo sta bila odlikovana Dušan Devetak, upokojenec iz Černelavec, in Štefan Žekš iz podjetja Komunalna. Red dela s srebrnim vencem pa je prejel Evgen Kistlak, direktor Moravskih toplic.

M. J.

Foto: Nataša Juhnov

ZIMA, ZIMA BELA

SNS Madžarov v Pomurju

Na skupni seji predsedstev narodnostnih skupnosti iz lendavske in soboške občine so govorili o novi organiziranosti. Oba dosedanja narodnostna sosa naj bi bila poslej združena v Samoupravno narodnostno skupnost Madžarov iz Pomurja. Združena skupnost naj bi reševala vprašanja, pomembna za vse pripadnike madžarske narodnosti iz Pomurja, občinski pa bi skrbeli za ožja vprašanja.

Predstavniki narodnosti iz soboške občine bodo imeli poslej 13 delegatskih mest v občinski skupščini, 10 v zboru krajevnih skupnosti, 3 pa v zboru združenega dela. V lendavski občinski skupščini pa bodo imeli predstavniki narodnosti 20 mest, od tega 14 v zboru krajevnih skupnosti, ostala pa v zboru združenega dela.

Vsi tri delegati bi predstavljali samoupravno narodnostno skupnost, ki bo izvolila svoje organe. Obe občinski skupnosti bosta izvolili predsednika in dva podpredsednika. Oba občinska predsednika pa naj bi bila tudi podpredsednika pomurske skupnosti.

Samoupravna narodnostna skupnost Madžarov v Pomurju naj bi dobila tudi svoje izvršilne organe. V Lendavi naj bi izvršilni svet štel sedem članov, v Murski Soboti pa pet. Delovale naj bi tudi različne komisije, za vzgojo in izobraževanje, kulturo, založništvo, informiranje, pa tudi za gospodarstvo, kadrovsko politiko in štipendiranje.

Narodnostna skupnost, ki bo imela sedež v Lendavi, naj bi po novem zaposlovala 5 profesionalcev, ki bi skrbeli tudi za strokovna vprašanja.

se

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTO

Umrl zaradi podhladitve

Mrzlo vreme nikakor ni primerno za starejše ljudi, ki bi morali biti na toplem, saj v tem času preči nevarnost podhladitve. Že v lanskem letu smo imeli več primerov, ko so ljudje tako umrli, letošnja zima pa je vzela prvo žrtev.

Trčenje dveh kolesarjev

9. januarja so na Upravi za notranje zadeve zvedeli o prometni nesreči, ki se je zgodila 28. decembra lani. Nesreča je bila v Cankarjevi ulici. Kolesarka Terezija Luk iz M. Sobote se je peljala proti Panonski ulici. Nepravilno jo je prehitel kolesar Drago Barbarič iz M. Sobote. Pri trčenju je Lukova padla in se hudo poškodovala.

Nšli so ga v gozdu

9. januarja v večernih urah je 79-letni Štefan Lutar iz Sebeborca odšel iz doma v neznan smer. Sorodniki in vaščani ga niso uspeli najti. Med obsežno akcijo, v kateri so sodelovali delavci milice, kriminalisti in 20 obča-

nov, so Lutarja naslednji dan našli v gozdu pri domači vasi. Zaradi podhladitve je umrl.

Umrl pri popravilu avtomobila

10. januarja se je Srečko Reček iz Radvenec odločil, da bo na domačem dvorišču popravil avtomobil zastava 101. Zadnji del avtomobila je dvignil s hidrauličnim dvigalom, zlezel pod avtomobil in ga začel popravljati. Medtem je avtomobil zdrsnil z dvigala, padel na Rečka in ga tako hudo poškodoval, da je na kraju nesreče umrl. Šele pol ure pozneje ga je spod avtomobila spravil oče.

Padla z lestve

9. januarja se je zgodila delovna nezgoda v G. Petrovcih. An-

gela Sušlec je med delom v hlevu prislonila lestev na betonski zid in splezala po njej na skedenj. Ko se je vračala, je lestev zdrsnila, padla je na tla in se hudo poškodovala.

Vozniki bodo pihali?

15. januarja se začne večmesečna akcija delavcev milice, s katero želijo ugotoviti, koliko voznikov vozi pod vplivom alkohola. Ko bodo miličniki voznike ustavili zaradi prometnih prekrškov, bodo ti morali pihati tudi v alkotest. V šestih mesecih, kolikor naj bi akcija trajala, bodo preskusili kakih sto tisoč voznikov na naših cestah.

JD

NOBENA NE PLEŠE KOT ONA...

Vroči ritem iz Južne Amerike — Smo Pomurci dobri »ritomigeci«? — »Bi prišo, če me of ne bi vido«

V zadnjem delu lanskega leta smo se pošteno zavrteli. Zavrtel se je ves svet. Osvojila ga je lambada.

Spomnim se še dneva, ko smo v naši hiši medijev mrzlično vrtili telefonske številke in iskali kdo bi poznal avtorja in naslov pesmi: »Saj poznate tisti videospot na avstrijski televiziji. Sončne plaže, mini krilca, vroči ritem pozibavanje v bokih, erotični gibi plesalk in plesalcev...«

Končno so nam kolegi iz Maribora povedali, da gre za lambado in skupino Kaoma. Kmalu smo imeli pesem v našem glasbenem arhivu.

Pesem in ples sta kmalu osvojila tudi Pomurce. »Gre za star latinoameriški folklorni ples. Po štiridesetih letih so ga ponovno privlekli iz naftalina. In v novi preobleki je postal hit,« pravi Sašo Županek, ki je ples prinesel v Mursko Soboto. »V Sloveniji smo bili drugi, takoj za Ljubljano.«

Tako je plesni tečaj opravilo že 150 udeležencev. Tečajnike na soboškem srednješolskem centru smo tudi obiskali.

Lambada je lep ples, vendar težak. Na televiziji je vse videti enostavno, v praksi pa ni čisto tako. Osnovnošolci so bolj gibčni in pogumni, srednješolci ne-

koliko bolj zadržani in sramežljivi. Kljub temu se vidi, da so po štirih srečanjih s plesnim učiteljem kar nekaj »odnesli«. Osmošolko Patricio Neško pobaram, zakaj ne pleše. »Zamučila sem nekaj začetnih ur, zato rajši samo gledam. Mi bo že brat doma pokazal, kako je treba.« Ob tem pa dodaja: »V šoli vsi govorijo samo o lambadi. Med poukom lambada, v odmoru — lambada.«

Srednješolec Tomaž Činč se strinja z mojo trditvijo, da je ples erotičen, pa tudi drugače podoben preostalim latinoameriškim ritmom. »Pri standardnih plesih so koraki določeni, pri latinoameriških gre tudi za ples z boki, zato je mogoče vse nekoliko težje.« Sam se v ritmu lambade rad zavrti v diskotekah. Posebno lepo je, če je več plesalcev, ki potem sodelujejo v plesu. Kljub vsej tej popularnosti pa

Latinskoameriški plesi so ponavadi živahniji. V lambadi je tudi veliko erotičnih gibov, vendar brez strahu, okužba z AIDS-om ni mogoča.

meni, da lambada ne bo več dolgo v »špicu«. Kot nekakšna modna muha naj bi kmalu izginila.

Petošolec Davor Škorjanec je drugačnega mnenja. Tako naj bi lambado plesale še generacije za nami. In zakaj sam ne pleše? »Danes ni moje stalne plesalke. Z drugimi pa nočem plesati, saj nobena ne zna plesati tako kot ona.«

Ob koncu sem nekaj časa ukradla še plesnemu učitelju. Potožil je: »Pomurci in Pomurke bi bili dobri plesalci, če... bi imeli prave možnosti in če jih ne bi bilo sram. Veliko jih namreč pravi: Bi prišo, če me of ne bi vido.«

Sicer pa najbrž kmalu več ne bomo plesali lambade. Hit, ki je hitro prišel, naj bi tudi hitro izginil. Bom o videli. Lahko pa rečemo, da nam je prinesel vsaj malo veselja in toplote iz južnih krajev. To pa je v tej mrzli zimi vse-kakor nekaj.

Silva Eöry

Foto: Nataša Juhnov

Lambada ima več zanimivih elementov, eden najbolj zanimivih pa je tako imenovana »kača«, ki jo sestavijo vsi plesalci.